

Injili ya Yesu

Matumbi Bible

This Bible is copyrighted by Pioneer Bible Translators (pbt.org) and is produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Luka

Kilongolyo.

Wammatu'mbi' waupendilwe,
Amani ibe pamope na wee!

Kitabu saukikamwa nga abali innanoga ya Yesu Kilisitu (nga yu', Isa Almasihi) kati mwaiandikilwe na mwana-masi' wake Luka. Igalambulilwe bu'ka ku Kiyunani sa kwai'mbu no isa ku Kimatu'mbi' kwa kunnyangatia mwenga. Lakini kwa mwanjaa Kimatu'mbi' sai kinaandikilwali wiso mpaka nambi'yambi' , ngatupalikwa tusikisane li'nga tutange mu'lu' mwoandika Kimatu'mbi'.

Patupala andika, tutumbwa wi'ti' awanikiya makowe ga.

Nnongelo.

Tukwipwi panga Kimatu'mbi' kibi na milongelo yambone Kiwolo, Kiki'si', Kimbombwe, Kimapu'ngu'ti' na Kiso-manga. Mukitabu si' mulu'a kukibona muno Kimatu'mbi' sa Kiwolo, kwa mwanjaa aandiki bake babu'ka ku Nandete.

Kwa nyo, tusawi andika nnongelo wa pandu pamo, kwo yopoga yangabana milongelo mukitabu simo. Na mana tuyangabine milongelo yambone tulu'e kwapeya tabu balu' bandu babaiyi'gana soma Kimatu'mbi'. Tusawi nnongelo wa Kiwolo, kwenda ipalikwa soma makowe ga kati mwagaandikilwe lili! Kwa nyo, mana wibweni iandikilwe "nsese" wendakombwa soma "ncheche." "Kaasako" wendakombwa "kaachako." Ata kwa milongelo ya Kingelesa na Kialabu', ipi'nga ibi'li' isoma likowe limo kwa milongelo mbali'mbali'.

Elufi.

Kimatu'mbi' na Kiswaili ilandanali. Kimatu'mbi' kibi na elufi saba, Kiswaili kibi na elufi tano. Tuandike elufi ya sita na ya saba kati nnyanya: i' na u'. Kwa nyo lipinga (yai) na lipi'nga (kundi), buya (kurudi) na bu'ya (kuondoa). Kimatu'mbi' kipu'ngwi elufi yansima kati elufi - d, f, j, r, v, na z. Patupalikwe andika maina ga pandu na bandu mu Biblia, twapatike tabu kugaandika wiso. Kati Helode, Kimatu'mbi' tupeandika Elole! Kwa nyo, twamuite kugaandika maina kati mwagaandikilwe mu Biblia ya Kiswaili, li'nga gatanganikwe.

Tuu'bi'lya panga mulu'a yaliwa kwo soma kitabu si'no, kwa mwanjaa ayi' umo ya kakape ya Nkosopoli na Masiya witu Yesu Kilisitu. Kai', tulu'ba mutusami kwa gano gagapangike, manaitei inogeli li kwa bandu boti, au salu'a nonopa kukisoma, mana ubile na likowe lyolyoti lyo yongeya mukitabu si'no utubakie tubi'ke wiso. Tupanga kasi yi'no kwa utukupu wa mwene Nnu'ngu'. Kati mwaibaya Biblia, "Mumwegeli Nnu'ngu' na ywembe alu'a kumwegelya mwenga." (Yakobi 4:8) Usume, ulu'a kummona.

Timos MacSaveny

Charles Saidi Mbonde

Maria Kasian Kikali

Lightness Halidi Mbonde

Kilongolyo sa Luka

Injili kati mwaiandikilwe na Luka na sembe so nga kitabu simo sa yi'lu' itabu nsese ya Lilagano Lyayambi' lyali-awanikiya maisa ga Yesu Kilisitu. Kwa kila simo ya ayo itabu ikemelwa "Injili" liyi'gi'yo lyalilombolya "Abali inanoga." Ayi' ngaitabu yaiandikilwe bu'ka pa kiwo sa Yesu, na yembe nga Matei, Maluko, Luka na Yoani. Luka anaandikali mayaulyo ga maisa ga Yesu bai, ila aandike na makowe ga banamasi' ba Yesu gabagapangike bu'ka waa na uyu'ki wake. Kitabu so, kikemelwa Matendo ga Mitume. Ntu'pu' ywatangite lisu'ba lyayaandikilwe Injili kati mwaiandikilwe na Luka, wala pandu payaandikilwe. Asomi baingi bayi'ki'tyana panga yaandikilwe mu mwaka 70 bu'ka belekwa Yesu Kilisitu.

Mwandiki wake ai Luka ywaai ng'anga. Upundi wa uwandiki wake na mwaitumile luga yabonekine panga ai mundu mwene ilimu. Luka apalike andika kwo awanikiya wisowiso maisa ga Yesu kwo yaulya kati mwagapitile li'nga bi'ngi' bapwailike pabasoma (Luka 1:1-3). Luka ai Nnyahudi lili (Bakolosai 4:10-14), aandike kwa upundi

li'nga ata balu' bababi Ayahudi lili batange likowe li'no lilaya mpu'li'ka mwaawanikiya makowe ga Kiyahudi (Luka 1:8).

Injili kati mwaiandikilwe na Luka nga kitabu sakilandana na itabu ya Matei na Maluko kwa mwanjaa itabu yi'no iyaulya makowe gagalu'galu' galandine. Kati ya itabu yi'no itatu, kitabu sa Luka kisake ngasakiyaulya makowe go belekwa kwa Yoani Ywabatisage kwo kondea, Luka akong'ondelya nsama (Luka 3:3, 11:4, 17:3-4, 23:34) na malu'byo (3:21, 5:16, 6:12, 11:1-12, 22:32).

Mutasali

1. Musula ya 1:1-4 Luka apiya kilongolyo sa Injili yake no awana kwa ki'li' aiandike.
2. Bu'kapo aawana makowe go belekwa kwa Yesu na mwabi'kilwe mwiso kwa lyengo. (Sula 1:5-4:13).
3. Mu Injili ngu'lu' yayiigalile (Sula 4:14-21:38) Luka ayaulya mengo gaapangite Yesu, muno maluweluwe gaapangite na makowe gayi'ganie.
4. Musula ibi'li' ya kuundi'la (22-24) ayaulya mwawile Yesu no yu'ka bu'ka kuuwi'li.

1 Mundumuko Topili, bandu baingi bakasine andika bu'kana na makowe galu' gagaapangike mminyo gitu. ² Bagaandike kati mwatubakiyi'lwe na balu' babagabweni makowe go kagapaangika bu'ka patumbu, na babayaulya makowe go. ³ Nanenga bu'kana no pekeseni makowe goti bu'ka pagaatumbwile, niibweni nikwandiki wa mundumuko kwa kindonda, ⁴ pala na wenga, wiloli wamwene, kakape ya makowe galu' goyi'ganilwe.

Lilagano lyo belekwa kwa Yoani

⁵ Masu'ba ga Helode, nkulungwa wa Yudea, kwai na mpi'ndo wa lini ywakemelwage Zakalia, ywabile mukipi'nga sa upi'ndo wa lini wa Abiya. Nnyumbowe akemelwage Elisabeti, nembe aabile mukipi'nga sa lukolo lwa Haluna. ⁶ Boti nebi'li' baai apeleteu kwa Nnu'ngu', batamage kwo bi'ngi'ya goti galagi Nnu'ngu' wangali laumilwa. ⁷ Lakini, baabile banapapali mwana, mwanjaa Elisabeti aai ntonga na boti abi'li' baai agoi muno.

⁸ Paliikite lisu'ba lyake lyo panga lyengo lya upi'ndo wa lini palua lwa nyumba ya Nnu'ngu', ⁹ Zakalia aasag-ulilwe na bandu kati mwagaabile mayobelya go yingya mu Nyumba ya Nnu'ngu' pala auye ubani. ¹⁰ Kipi'nga sa bandu baamesekine palua kabasali, ku'no Zakalia kauya ubani. ¹¹ Amo nyumba, ngampitya malaika ywa Nnu'ngu', ywayi'mi kumalyo wa kibi'ki'lyo so ukiya ubani. ¹² Paamweni, Zakalia aapatike ndele no yogopa. ¹³ Lakini malaika ywa Nnu'ngu' ngammakia, "Wa Zakalia we, kaneuyogope, mwanjaa gonnu'bite Nnu'ngu' akuyu'wine, nyumbogo Elisabeti alu'a kupapya mwana nnalu'me, na lina lyake wantine Yoani. ¹⁴ Walu'a napusika sana na bandu baingi baapanga si'li'ku'si'li'ku' mwanjaa belekwa kwake. ¹⁵ Alu'a panga wa mpu'ku'bi'la nnu'ngi' ya Nnu'ngu', alu'a lobyali wi'mbi' wowoti, alu'a twi'li'yi'lwa Loo Mpeleteu bu'ka mundumbo ya mau' bake. ¹⁶ Alu'a kwagalambwa bandu baingi ba Isilaili, baamuyangani Nnu'ngu' wabe. ¹⁷ Alu'a kunnongolya Bwana, ku'no kalongoyelwa na makakala ga Loo Mpeleteu kati nnondoli ywa Nnu'ngu' Elia. Alu'a kwaawana akina tati' na bana

babe, na kwigalambwa myoyo ya kimbu'ku'su' babe na malango kati mwabapanga bandu ba Nnu'ngu', bu'kapo ammi'ki wiso Bwana bandu bake." ¹⁸ Zakalia ngammakia aywo malaika, "Kikowe saku' sakilu'a nipaanga nenga niu'bi'li likowe li'? Nenga na nnyumbo wangu' twaboti tugoime." ¹⁹ Malaika ngannyangwa, "Nenga na Gabulieli, na malaika ywaniyi'ma nnu'ngi' ya Nnu'ngu', nitumilwe nikubakie abali inannoga. ²⁰ Pi'kania, mwanjaa ukana u'bi'lya makowe ganikubakia ulu'a galambuka panga wa bubu, walongelali mpaka gano ganikubakie gatimi."

²¹ Apo bandu baakibweni kyukala kwa mwanjaa Zakalia aasi'li'ye pitya palua lwa Nyumba ya Nnu'ngu'.

²² Paapiti palua, akombwili longela nabo, yabonekine mpu'la kwabe, Zakalia agabweni makowe gayambi' mu Nyumba ya Nnu'ngu', mwanjaa ywembe alongelage kwo langyalangya na moko.

²³ Paliyomwike lyengo lyake lyo yi'mi'li'ka mu Nyumba ya Nnu'ngu', aabuyangani kaya. ²⁴ Bu'kapo, nnyumbowe Elisabeti ngayi'ma ndumbo, ngayu'ba kasake kwa myei mitano kaabaya, ²⁵ "Ago ngagaanipangi Nnu'ngu', anibi'ki kiya na kunibu'ki'ya oni yo kotoka beleka yanaabile nayo, paminyo ga bandu."

Lilagano lyo belekwa kwa Yesu

²⁶ Pawikite mwei wa sita, malaika Gablieli aatumilwe na Nnu'ngu' ayende kukilambo sakikemelwa Nazaleti, akwo ku Galilaya, ²⁷ kwa mwi'nja yumo ywangalikuntanga nnalu'me ywakemelwage Malia, aakobekilwe na Yosefu bu'ka mulukolo lwa Daudi. ²⁸ Malaika nganyendelya na kummakia, "Uyumukage wenga wopendilwe na Nnu'ngu', Nnu'ngu' abi pamope na wenga."

²⁹ Malia paayu'wine makowe go, ngaumpata ntenyo, no tumbwa wasa, makowe ga galombolya namani?

³⁰ Malaika ngammakia, "Malia, kaneuyogope, nnyino Nnu'ngu' akupendile. ³¹ Ulwayi'ma ndumbo, walu'a papa mwana nnalu'me, na lina lyake wantine Yesu.

³² Ywembe alu'a panga mpi'ndo na aakemelwa mwana wa Nnu'ngu' nku'lu'. Nnu'ngu' alu'a kumpeya kiti'gu' sa lenji bu'ka mulukolo lwa nkulungwa Daudi. ³³ Kwa nyo,

alu'a tawala lukolo lwa Yakobi milele na ukulungwa wake wayomokali."

³⁴ Malia ngannyangwa, "Ago kagapitya kwaku', nanginga nantangali nnalume?" ³⁵ Malaika ngannyangwa, "Alu'a kuulukya Loo Mpeleteu, na uweso wa Nnu'ngu' Nku'lu' walu'a kwisilya kati kiwili. Kwa nyo, mwana ywabelekwa alu'a kemelwa Mpeleteu mwana wa Nnu'ngu'. ³⁶ Kai' utange, ata Elisabeti nnongogo, ywabammayage ntonga, ai na ndumbo ya myei sita ya mwana nnalume, na ywembe nng'oi. ³⁷ Kwa nyo, makowe goti apanga Nnu'ngu'." ³⁸ Malia aabaite, "Neninga namundu wa Nnu'ngu', nipangilwe kati mwobaike." Wayomwi yangwa nyo, yu'lu' malaika ngaabu'ka.

Malia antyangilya Elisabeti

³⁹ Aatamili masu'ba gambone, Malia aayabwi mwanja wa kiyu'ngu'ya mpaka kuunni'ma waubile mwitu'mbi' ya ku Yudea. ⁴⁰ Akwoo, ayi'i kumpanga abali Elisabeti munyumba ya Zakalia. ⁴¹ Elisabeti payu'wine lilobe lya Malia, mwana nnele mundumbo yake ngau'mbau'mba, nembe Elisabeti ngatwi'li'yi'lwa Loo Mpeleteu. ⁴² Ngaalongela kwa lilobe liku'lu', "Uteyaliwa pi'ta alwawa boti, na ywolu'a kumpapa kwa ndumbo yobilenayo, ayaliwite. ⁴³ Mwanjaa namani makowe maku'lu' kati ga kumbitya ne, ata mau' bake Bwana wangu' banisili? ⁴⁴ Paniyu'wine lilobe lyako bai, kaunipanga abali, kaana kakabile ndumbo yangu' kati u'mbau'mba kwo pulaika muno. ⁴⁵ Male wenga wauu'bi'li panga galu' gaakubakie Nnu'ngu' galu'a pi'itya."

Mwambo wa Malia kannumba Nnu'ngu'

⁴⁶ Malia ngabaya, "Mwoyo wangu' unnumba Nnu'ngu',
⁴⁷ Na loo yangu' impulaikya Nnu'ngu', ywanikombwile.
⁴⁸ Kwa mwanjaa aninguli kwa liyo lya kiya, ntumisi wake ywa nnyu'wa.
Kwa nyo, bu'ka nambi'yambi' bandu boti, balu'a nikema na ywayaliwite.
⁴⁹ Kwa mwanjaa, Nnu'ngu' Mwene makakala, anipangi maku'lu',
lina lyake lipeleteu.
⁵⁰ Kwabi'kya kiya balu' bandu babamwisimu, lama bu'ka libeleko mpaka libeleko.
⁵¹ Apangite makowe maku'lu' kwa luboko lwake, Aasengemwaniye bene mpyata mummyoyo yabe.
⁵² Aulwiye bene makakala bu'ka muiti'gu' yabe ya lenji,
na kwa katuya aki'ba.
⁵³ Aayukutiye ganannoga bene njala, na kwabu'ya moko gabule bene mali.
⁵⁴ Annyangatiye ntumisi wake Isilaili, aku'mbu'ki kiya sake.
⁵⁵ Kati mwaalagi api'ndo bitu,

Bulaimu na lubelekwo lwake mpaka mwiso wa byu'mi."

⁵⁶ Malia aatami na Elisabeti kwa myei itatu, no buyangania kasake. ⁵⁷ Paikomile ndumbo yake, Elisabeti ngapapa mwana nnalume.

Belekwa kwa Yoani Ywabatisage

⁵⁸ Aloongobe na bandu, pabayu'wine makowe go panga Nnu'ngu' ami'kikiya muno, baapulaike pamope nakwe. ⁵⁹ Paliikite lisu'ba lya nane, baateisa pala kumwina mwana liku'mbi' na kuntina lina lya tati' bake Zakalia. ⁶⁰ Mau'bake ngo kaana, ngababaya, "Nyonyo lili, mbala akemelwe Yoani."

⁶¹ Ngabammakia, "Mboni ntu'pu' mundu ywakemelwa lina lya mulukolo lwinu?." ⁶² Bai, ngabannaluya Zakalia kwo langyalangya bapate tanga panga apala mwana wake akemelwe nyai. ⁶³ Nembe aalu'bite kibao so andikya, aandike nnyanya, "Yoani nga lina lyake." Boti baatisangala. ⁶⁴ Popopo, nkano na lulimi lwa Zakalia ngaiyu'gu'li'lwa, ngalongela na kunnumba Nnu'ngu'. ⁶⁵ Alongobe baayingililwe na bwoga pagabaweni makowe go, gaayu'wanike kila pandu mui'tu'mbi' ya Yudea. ⁶⁶ Boti babaagayu'wine makowe go, baatiganiya mummyoyo yabe ku'no kababaya, "Mwana yu' alu'a panga mundu gani?" Maana, makakala ga Bwana gabile pamope nakwe.

Mwambo wa Zakalia

⁶⁷ Zakalia tati' bake mwana, ngabatwi'li'yi'lwa na Loo Mpeleteu, ngabapiyite kilondwo si'i',
⁶⁸ "Akwi'yi'lwe Bwana Nnu'ngu' wa Isilaili!
Mwanjaa atekwaisilya na kwakombwa bandu bake.
⁶⁹ Atupei nkomboli ywa kutukombwa,
mmelekwa kwa lukolo lwa Daudi, ntumisi ywa Nnu'ngu'.
⁷⁰ Mu'mu'lu'mu'lu' mwalongei bu'ka kwai'mbu',
kwa ndi'la ya alondoli bake apeleteu,
⁷¹ panga alu'a kutukombwa mmoko ga andumu bitu,
no bu'ka mumaboko ga boti babatusukwa.
⁷² Aabaite alu'a kwabi'kya kiya api'ndo bitu,
no ku'mbu'kya lilagano lyake lipeleteu.
⁷³ Aalapi babu bitu Bulaimu,
panga aalu'a tuyalya twenga.
⁷⁴ Panga aatuyalya' atukosopoli, bu'ka mmoko ga andumu bitu,
tupate tumika wangali yogopa.
⁷⁵ Kanetulemale myoyo na tubonekane twaatimya nnu'ngi' yake,
masu'ba goti ga bwu'mi witu.
⁷⁶ Na wenga wa mwana wangu' walu'a kemelwa wanonndoli wa Nnu'ngu' nku'lu',
waa'u'a kunnongolya Bwana, kumpetulya ndi'la yake,
⁷⁷ Wabakie bandu bake panga, aalu'a kwakosopolya,
kwo bu'yi'lwa masambi gabe.

⁷⁸ Kwa kiya kiku'lu' sa Nnu'ngu' witu, Atuumukulya bweya bu'ka kunani.
⁷⁹ Na kwamulikya boti babatama mulubi'ndu' na kiwili sa kiwo,
 alongoye nganjo yitu mudi'la ya amani."
⁸⁰ Mwana aatiku'la, no pata makakala ga mumwoyo. Aatami mulubele mpaka paisi boneka paminyo ga bandu ba Isilaili.

Belekwa kwa Yesu

(Mat 1:18-25)

2 Masu'ba galu' nkulungwa ywa Kilumi ywakemelwage Agusito aoniye lilu'nga kwapala bandu boti panni'ma babalangilwe. ² Awo ngawai ntumbwo wo balangilwa bandu, masu'ba go Kilenio aai mpi'ndo wa nkoa wa Silia. ³ Bandu boti bayi'i balangilwa, kila mundu pakilambo sake sabelekulile.

⁴ Yosefu nembe ayabwi mwanja bu'ka kukilambo sa Nasaleti kuwilaya ya Galilaya pala akabalangilwe. Mwanjaa ywembe aabile mulukolo lwa Daudi, ayi'i kukilambo sa Betelehemu, kunkoa wa Yudea kwa-belekuli nkulungwa Daudi. ⁵ Aayi'i balangilwa pamope na Malia nwawa ywankobekage, na ywembe pamasu'ba go, aai ntopelwe. ⁶ Pabaabile kwo, ngaliika lisu'ba lyake lyo koomboka. ⁷ Ngakomboka mwana nnalume mmele wake, anng'walike tugu'bo twa kyana, na kunng'onjeka mukili'lyo sa ng'ombe mwanjaa baapatikeli poogonjo, nyumba ya ageni yai yatwi'la.

Asungi na Malaika

⁸ Pandu po paabile na asungi ba ngondolo, babakekage kilo mumakwabo li'ndi'la myugo yabe. ⁹ Malaika wa Bwana ngaapitya kwa kimuimu, na bweya wa utukupu wa Bwana ngawamulikya pu'pu'lu'. Baatiyogopa muno. ¹⁰ Malaika ngaabakia, "Kanemuyogope! Ninnetyangite abali inannoga, yo napusika muno, yailu'a kwapata bandu boti. ¹¹ Mwanjaa li'no pansengo wa Daudi abelikwe Nkosopoli, abelilwe kwa kitumbu sinu mwenga nga Kilisitu Bwana. ¹² Na wu'no, walu'a panga mwanju kwinu panga, mukankwemba mwana kilekeleke banng'walike ngu'bo ya kyana, banng'onjike mukili'lyo sa ng'ombe."

¹³ Popopo lipi'nga lya malaika ba kunani ngalilu'mbana na aywo malaika, kabannumba Nnu'ngu' kababaya,

¹⁴ "Utukupu kwa Nnu'ngu' kunani, na amani padunia kwa bandu baapenda ywembe."

¹⁵ Bu'ka pabaabu'i abo malaika buyangania kunani, asungi ngababakiana, "Tuyende nswaa mpaka ku Betelehemu tukalibone likowe li', lyatubakie Bwana'."

¹⁶ Bai, bayi'i kwo talima, ngabaakwemba Malia, Yosefu, na yu'lu' mwana kilekeleke banng'onjike mukili'lyo sa ng'ombe. ¹⁷ Abo asungi pabaamweni mwana ywo, ngabaabakia bandu boti makowe gabagayu'wine

bu'kana na aywo mwana. ¹⁸ Boti pabayu'wine go, baatisangala bu'kana na makowe gababakiylwe na asungi. ¹⁹ Lakini Malia agabi'i mumwoyo wake goti no ganiya. ²⁰ Balu' asungi, baabuyangani kasabe ku'no kabankwi'ya Nnu'ngu' no lumba uku'lu' wake kwa goti gabaagayu'wine na kugabona, gabi kati mwabaabakiylwe.

Mwana atinilwa lina

²¹ Pagapite masu'ba manane bu'ka belekwa, lisu'ba lya kumwina liku'mbi' mwana, bantinike lina lyake Yesu. Lina lyo atinilwe na malaika masu'ba ata ndumbo ya mwana we anayi'mali.

Yesu abi'ki'lwa nnu'ngi' ya Nnu'ngu'

²² Pagaikite masu'ba go peleteyelwa, Yosefu na Malia kati mwaipalilwage na Salya, abelei bo bampu'twi mwana no yenda nakwe ku Yelusalemu pala bamawe kwa Nnu'ngu'. ²³ Mu Salya ya Bwana Nnu'ngu' yandikilwe, "Kila mwana mmele nnalume abaulilwe kwa Bwana." ²⁴ Kai', bayi'i pala bapiye salaka ndutu abi'li' au' mabunda gabi'li' ga ngunda, kati mwaipalikwage mu Salya ya Bwana.

²⁵ Pamasu'ba go akwo Yelusalemu, kwai na mundu yumo nnoga mwoyo, na nnu'bi wa Nnu'ngu' lina lyake akemelwage Simioni, ywembe ali'ndage kwa kilu'lu' kombolelwa kwa Isilaili. Loo Mpeleteu aabile pamope nakwe. ²⁶ Loo Mpeleteu aamumukuli panga, kiwo kinkolyali wangali kummona Kilisitu wa Bwana, Nkulungwa ywalondolilwe. ²⁷ Bai, kalongoyelwa na Loo Mpeleteu, Simioni aayingi mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu'. Abelei ba Yesu pabannetike mwana wabe mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu', bampangi kati mwaipalilwage na Salya, ²⁸ Simioni aampoki mwana Yesu mumaboko gake ku'no kankwi'ya Nnu'ngu', kaabaya,

²⁹ "Nambi'yambi' Bwana utimisike malagano gako, unnyi'ki'ti'ye ntumisi wako ayende kwa amani.

³⁰ Maana kwa minyo gangu' niubweni ukosopoli wauuletike

³¹ waubi'i wiso ubonekane na mataipwa goti.

³² Bweya wawaalu'a kwamulikya bandu ba panja, na utukupu kwa bandu bako Isilaili."

³³ Tati' na mau' bake Yesu, baatisangala kwa makowe gaalongei Simioni kwa abali ya mwana. ³⁴ Simioni atekwayalya, ammakie Malia mau' bake, "Mwana yu'u', alu'a panga kitumbu, sa kwatu'u'mbuya na kwayi'mi'ka bandu baingi mu Isilaili. Nembe alu'a panga kati mwanju wo kanilwa na bandu, ³⁵ pala gabagania bandu baingi kwo iya, gaumukulwe. Na wenga wamwene, lwu'ngu' lwalubile kati lipanga linoola, lwalu'a kuoma pamwoyo wako."

³⁶ Kwabi na nnondoli wa Nnu'ngu' nnwawa nng'oi muno na lina lyake Ana, biti Fanueli wa kabila lya Asheli. Bu'ka ku'u'nda, aatami na nsengowe myaka sa-

ba bai. ³⁷ Kai', aatami wangali nnalume mpaka paikiye upi'ndo wa myaka samanini na nseke. Nsimu awo woti, atami palua lwa Nyumba ya Nnu'ngu' kwo punga no lu'ba kilo na muntwekati. ³⁸ Popopo ngaisa Ana na kunnumba Nnu'ngu' no baya makowe ga mwana ywo kwa bandu boti babalolelage kombolelwa kwa Yelusalemu.

Buyangania ku Nasaleti

³⁹ Abo abelei pabayomwi panga goti gagaumulilwe na Salya ya Bwana, babuyangani kasabe Nasaleti, kuwilaya ya Galilaya. ⁴⁰ Mwana aatiku'la aayendeli pata makakala, aatwi'li ikima na ngu'ngu' ya Nnu'ngu' yainakwe pamope.

Mwana Yesu palua lwa Nyumba ya Nnu'ngu'

⁴¹ Abelei bake baai na Salya yo yenda ku Yelusalemu kila mwaka masu'ba ga si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika.

⁴² Mwana paikiye myaka ku'mi na ibi'li', bayi'i boti kati mwaibile Salya yabe ya kila mwaka. ⁴³ Paiyomwike si'li'ku'si'li'ku', baatumbwi mwanja wo buyangania kaasabe, lakini Yesu aigali ku Yelusalemu wangali abelei bake tanga panga bannei nsu'gu'. ⁴⁴ Bembe bawasage alongwaniye na lipi'nga lya babalongolile. Bayi'i mwanja wa kutwa banammonali, ngabatumbwa kumpala mwababile alongo na mambwiga.

⁴⁵ Pabakotwike kummona baabuyangani ku Yelusalemu kumpala.

⁴⁶ Lisu'ba lyenetatu, ngabankwemba mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu' atami pakatikati ya baalimu ba salya, kaapi'kani'a na kwalaluya maswali. ⁴⁷ Boti babannyu'wine makowe gake, baagasangalike malango gake na mu'lu' mwayangwae kwa ikima. ⁴⁸ Abelei bake, pabaamweni, batisangala. Malia mau' bake, ngabannaluya, "Wamwana wangu', mwanjaa namani utupangite nyo, tati' bako na nenga, twendekupala, malango gatwoobike." ⁴⁹ Ywembe ngayangwa, "Mwanjaa namani munipaalage? Mwatangikeli panga, nipalilwa tama munyumba ya tati' bangu'?" ⁵⁰ Lakini abelei bake, baatangiteli makowe go galombolya namani.

⁵¹ Bai, baabuyangine nakwe mpaka ku Nasaleti, na apeyage isima yabe yoti. Mau' bake baagabi'kite makowe ago goti pamwoyo wabe. ⁵² Nembe Yesu, aayendeli ku'la kimalango na kyi'mo, no pendelwa na Nnu'ngu' na bandu.

Makowe ga Yoani Ywabatisage

3 Mwaka wa ku'mi na tano waatawalage Kaisali Tibelio, Pontio Pilato atawalage kunkoa wa Yudea. Helode atawalage Galilaya na nnunawe Pilipi atawalage pakilambo sa Itulea na Tulakoniti. Lusania atawalage Abilene. ² Na Anasi na Kayafa baai api'ndo aku'lu' ba lini. Pamasu'ba go, likowe lya Nnu'ngu' ngalimwisilya Yoani mwana wa Zakalia ku'lu' kulubele ³ Bai Yoani ngayenda muilambo yoti yaipakine na libi'ndi'

lya Yoldani. Ngaabakiage bandu boti bagalaambuke, bammuyangani Nnu'ngu' no batisilwa, li'nga aabu'ki'ye masambi gabe. ⁴ Ngamo iandikilwe mukitabu sa nnondoli wa Nnu'ngu' Isaya, "Lilobe lya mundu akema kulubele, mumpetuli Bwana ndi'la yake, mugolwe simbasimba yake.

⁵ Mabi'ndi' goti gaalu'a kulilwa, kila kitu'mbi' na litu'mbi' yaalu'a pwimwanilwa no yanjayilwa, papapi'ndike, paalu'a gololelwa.

Mali'la gangapetwa, gaalu'a petulwa.

⁶ Na bandu boti baalu'a kuubona ukosopoli wauleta Nnu'ngu'."

⁷ Bai, Yoani aabakiage bandu baingi babaaisile pala aabatise kaabaya, "Mwenga mwa lukolo lwa nng'ambo, nyai ywanking'indile mwitile nyongo yayaisa?" ⁸ Mulye kwa itendo yinu panga, mummuyangani Nnu'ngu' kwo kaana, buyangania sambu. Kanemutumbwe kwipuna, 'Twenga twa bana ba Bulaimu'. Nimmakian-ga kakape panga, Nnu'ngu' akombwa kugagalambwa maliwe gamugabona, gapange bana ba Bulaimu. ⁹ Bai, libago libi'kilwe paliina lya nkongo kwa nyo, kila nkongo wangali pambika itunda inannoga, waalu'a pi'ngu'lwa no sonjelwa mwoto." ¹⁰ Kipi'nga sa bandu ngabalaluya, "Tupange buli?" ¹¹ Aayangwi, "Ywabile na ngu'bo ibi'li', ampei mwene buula, na ywabile na kilyo, apange nyinyonyo." ¹² Nabembe alonga koli ngabaisa pala babatitsilwe ngabannaluya, "Mwalimu, tupange buli?" ¹³ Nembe ngayangwa, "Kanemwabonele bandu kwa, kwaalonga koli pi'ta yi'lu' yaibi'kilwe na silikali." ¹⁴ Nabembe asikali ngabannaluya, "Natwenga tupange buli?" Nembe ngayangwa, "Kanemupokonywe kikowe sa mundu ywoywoti kwa makakala, wala kunsitakya mundu kwa likosa lya kunku'pi'ki'a. Inni'ngane mikwiso yamuli'pi'lwa."

¹⁵ Boti baai na kikowe sabakipi'kaniage, baai ngabatumbwa kwilaluya kumyoyo yabe kwa abali ya Yoani panga kwaali' ywembe nga Kilisitu ywabayilwe. ¹⁶ Apo, Yoani ngaabakia boti, "Nenga nimmatisanga kwa masi', nsu'gu' yangu' aisa mwene uweso kulikoni nenga, aywo nenga nipwaikali ata undwana kamba ya ilatu yake. Ywembe alu'a kummatisanga kwa Loo Mpeleteu na kwa mwoto. ¹⁷ Ywembe abile na kyelo mumaboko gake, so pepekeya ilaalyo akaimati muliku'ngwa paligu'lu, na mayu'ngu'lu'lu' akagatiniye kumwoto wangali imika."

¹⁸ Kwa nyo, pamope na gaayiganage maingi, Yoani aakong'ondeli bandu kaabakia abali inannoga. ¹⁹ Lakini Yoani ankalipi ntawala Helode, kwa kitumbu sa kuntola Helodia nnyumbo wa nnunawe na kumpanga nnyumbowe, na ankalipi kwa ulau woti waupangite.

²⁰ Kai', Helode aayongiyi ulau, kwa kunnyingia Yoani muutabilwe.

Yesu endabatisilwa

²¹ Bandu boti pabayomwi batiisilwa, nembe Yesu aatibatiisilwa. Na Yesu paasalyage, kunani kwatiyu'gu'ka. ²² Na apo, ngapaulukilwa na Loo Mpeleteu, ywabile na uyi'me wa ngunda. Lilobe lyayu'wanike bu'ka kunani, "Wenga nga wamwana wangu', wanikupendile, nino-gelilwe na wenga."

Lukolo lwa Yesu

²³ Yesu patumbwi tanganikwa na bandu kwa lyengo lyake, aabile na myaka salasini, na bandu bakitage panga, ywembe mwana wa Yosefu, mwana wa Heli. ²⁴ Heli abi mwana wa Mathati, ywabile mwana wa Lawi, mwana wa Melki, mwana wa Yanai, mwana wa Yosefu. ²⁵ Ywaabile mwana wa Mathathia, mwana wa Amosi, mwana wa Nahumu, mwana wa Esli, mwana wa Nagai. ²⁶ Ywaabile mwana wa Maathi, mwana wa Matathia, mwana wa Shemeni, mwana wa Yoseki, mwana wa Yuda. ²⁷ Ywaabile mwana wa Yohanani, mwana wa Lesa, mwana wa Zelubabeli, Zelubabeli ai mwana wa Shealtieli, Shealtieli ai mwana wa Neli, ²⁸ mwana wa Melki, Melki ai mwana wa Adi, mwana wa Kosamu, Kosamu ai mwana wa Elmadamu, ywaabile mwana wa Eli. ²⁹ Ywaabile mwana wa Yoshua, mwana wa Eliezele, mwana wa Yolimu, mwana wa Mathati, mwana wa Lawi, ³⁰ Ywaabile mwana wa Simioni, mwana wa Yuda, mwana wa Yosefu, mwana wa Yonamu, mwana wa Eliakimu. ³¹ Ywaabile mwana wa Melea, mwana wa Mena, mwana wa Matatha, mwana wa Nathani, mwana wa Daudi. ³² Ywaabile mwana wa Yese, mwana wa Obedi, mwana wa Boazi, mwana wa Salmoni, mwana wa Nashoni. ³³ Ywaabile mwana wa Aminadabu, mwana wa Admini, mwana wa Alni, ywabile mwana wa Hesloni, mwana wa Pelesi, mwana wa Yuda. ³⁴ Ywaabile mwana wa Yakobi, mwana wa Isaka, mwana wa Bulaimu, mwana wa Tela, mwana wa Naholi. ³⁵ Ywaabile mwana wa Selugia, mwana wa Leu, mwana wa Pelegi, mwana wa Ebeli, mwana wa Sala. ³⁶ Ywaabile mwana wa Kainamu, mwana wa Alfaksadi, mwana wa Shemu, mwana wa Noa, mwana wa Lameki. ³⁷ Ywaabile mwana wa Methusela, mwana wa Henoki, mwana wa Yaledi, mwana wa Mahalaleli, mwana wa Kenani. ³⁸ Ywaabile mwana wa Enoshi, mwana wa Sethi, mwana wa Adamu, ywabile ywa Nnu'ngu'.

Payilwa kwa Yesu

(Mat 4:1-11, Mal 1:12-13)

4 Yesu abu'i mulibi'ndi' lya Yoldani ai ntwi'li'yi'lwa Loo Mpeleteu. Ngalongoyelwa na Loo mpaka kulubele, ² akwo aapayilwe na Tati' ba bene ubu'su' kwa masu'ba alubaini, masu'ba ago goti, aalileli kili'be. Walyaikite lisu'ba lya alubaini ngaimminyanya njala. ³ Apo Tati' ba bene ubu'su' ngammakia, "Wenga manautei wa mwana wa Nnu'ngu' ulibakie liwe li' lipange liikati."

⁴ Yesu ngannyangwa, "Yandikilwe, 'Mundu alamali kwa liikati bai, ila kwa kila liyi'gi'yo lyalibu'ka kwa Nnu'ngu'."

⁵ Bu'kapo Tati' ba bene ubu'su' ngampeleka mpaka pandu patu'ndu'bau na kunnaya ukulungwa woti wa padunia. Tati' ba bene ubu'su' ngammakia, ⁶ "Naakupeya uweso wa kulungwa yoti yi'i', kwa mwanjaa, awu' woti ndepeyelwa na manambendi kumpeya mundu nendakombwa. ⁷ Bai, mana wanikilikitya, ayi' yoti yapanga mali yako wenga." ⁸ Yesu ngannyangwa, "Yandikilwe,

'Wankilikiti Bwana Nnu'ngu' wako, na kuntumikia ywembe bai.' "

⁹ Tati' ba bene ubu'su' ngampu'twa mpaka ku Yelusalemu, kunani ya Nyumba ya Nnu'ngu' ngammakia, "Manaiti wenga nga wamwana wa Nnu'ngu', witu'mbu'ye pai', ¹⁰ kwa mwanjaa yandikilwe, 'Aabakia malaika bake bakuli'ndi'le,' ¹¹ na kai',

'Bakupu'twa mumoko gabe, li'nga wakenekwiku'mbwa lugu'lu' muliwe.' "

¹² Lakini Yesu ngannyangwa, "Yandikilwe, 'Keneumpaye Bwana Nnu'ngu' wako.'" ¹³ Tati' ba bene ubu'su' waibweni ampayike kwa kila ndi'la, nganneka kwa kumpelemba.

Yesu atumbwa lyengo lyake ku Galilaya

(Mat 4:12-17, Mal 1:14-15)

¹⁴ Apo Yesu ngaki'li'bu'kya ku Galilaya abile ntwi'lya makakala ga Loo Mpeleteu na makowe gake gaayu'wanike muilambo yoti ya papipi. ¹⁵ Naywembe ai kayi'gana mumayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu', ngalumbilwa na bandu boti.

Yesu akanilwa ku Nasaleti

(Mat 13:53-58, Mal 6:1-6)

¹⁶ Bai, Yesu ngayenda ku Nasaleti, pandu paalelilwe, na Lisu'ba lya Pu'mu'lya, aayingi munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' kati mwagaabile mayobelya gake. Ngayi'ma li'nga asome Maandiko Mapeleteu kwa lilobe. ¹⁷ Ngapokya kitabu sa nnondoli ywa Nnu'ngu' Isaya, ngakiumukwa na kupakolya pandu papaandikilwe,

¹⁸ "Loo wa Bwana ai panani yangu', aniyi'mike mwene li'nga naleti aki'ba Abali Inannoga.

Andumike naatangasili atabilwe yu'gu'li'lwa kwabe, na atu'lu'ka minyo bapate lola

kai' andumike nakombwe bababonelwa, ¹⁹ no tangasa mwaka wa Bwana woyaliwa bandu ngu'ngu' yake."

²⁰ Wayomwi soma ngakiwi'ki'lya si'lu' kitabu, na kumpeya ntumisi bu'kapo ngatama, na bandu boti ngabammu'nju'lya minyo. ²¹ Naywembe ngaabakia, "Liyi'gi'yo lyamuliyu'wine, li'i'no litimile." ²² Boti batena-pusika, munomuno batesangala, kwa makowe

ganannoga, gaagalongi. Ngabalaluyana, "Ayu' ka ngamwana wa Yosefu?"

²³ Nembe ngaabakia, "Ndangite mulu'a mbakia nongelo gu', 'Wa nng'anga witepwe wamwene.' Kai' mwabaya, 'Goti gatugayu'wine ugapangite ku'lu' ku Kapalanaumu, ugapange kai' pano pakilambo sako.' "²⁴ Ngapayendelya baya, "Nnondoli atanganikwali pakilambo sake. ²⁵ Pi'kani, kwai na alwawa awi'li'ka baingi ku Isilaili nsimu wa Eliya, kai' kwai na njala ngu'lu' munni'ma woti kwa mwanjaa anileli ula kwa myaka itatu na nusu. ²⁶ Ata nyo, Eliya atumilweli kwa nnwawa nngwi'li'ka ywoywoti ila kwa nnwawa nngwi'li'ka ywa ku Salepta nni'ma wa ku Sidoni. ²⁷ Kai' ku Isilaili nsimu wa Elisa kwaabile na bene matana baingi. Ata nyo, ntu'pu' nywapeleteyilwe ila Naamani mwenekeya wa ku Silia." ²⁸ Boti babaabile mu'lu' munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' pabagayu'wine galu', baateusika muno. ²⁹ Ngabayi'ma na kunnokwa, bampikiye panja ya kilambo sabe na kumpeleka panani ya kitu'mbi', li'nga bantaikuli pai' bu'ka mungeleuko. ³⁰ Lakini Yesu ngapi'ta pakatikati yabe no bu'ka.

Mundu mwene moka

(Mal 1:12-28)

³¹ Bu'kapo Yesu ngaelya mpaka ku Kapalanaumu kuwilaya ya Galilaya, ai kayi'gana bandu Lisu'ba Iyo Pu'mu'lya. ³² Ngabasangala uweso wabile nawo muuyi'gani kwa mwanjaa, ayi'ganage kwa amuli. ³³ Na mu'lu' munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' kwabile na mundu ywalobi moka, aapangite lwengele lwoiba na makutu kaakemelya, ³⁴ "Ubile na ki'li' na twenga, wenga wa Yesu wa ku Nasaleti? Buli uisi kutulangamisa? Nikutaangite wenga wanyai. Wenga nga wa Mpeleteu mwene makakala ga Nnu'ngu'!" ³⁵ Yesu ngankalipyay aywo moka kaabaya, "Ndu'ti! Ummu'ke mundu yu'!" Bai, aywo moka ngantu'ya pai' yu'lu' mundu na kumu'ka wangali kunsulu ata pasene. ³⁶ Bandu boti ngabasangala, ngababakiana, "Ali' likowe lyayambi maana kwa uweso na makakala ammakia moka bu'ka naywembe endabu'ka!" ³⁷ Makowe ga Yesu, gaateyu'wanika mulambo yoti ya nni'ma gu'lu'.

Yesu aatepwa bandu baingi

(Mat 8:14-17, Mal 1:29-34)

³⁸ Yesu pabu'i mu'lu' munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu', ngayenda kaasake Simoni. Mau' yumo nkiwe Simoni, ai na oma ngali' ngabannu'ba antepwe. ³⁹ Yesu aayi'mi papipi nakwe, ngaikalipyay yi'lu' oma, ngaimmu'ka. Ywalu' mau' ngakakatuka popopo na kwatumikia. ⁴⁰ Lisu'ba palipilyage, boti babaabile na atamwe ba matamwe mbali'mbali', baatekunnetya. Na ywembe aabi'kite maboko gake panani ya kila mundu, ngaatepwa boti. ⁴¹ Moka gaatikwabu'ka bandu baingi, ngagapanga ndu'ti kagabaya, "Wenga nga wa Mwana wa Nnu'ngu'!" Lakini Yesu nga gakalipyay wala aagayi'ki'tiyeli longela, kwa mwanjaa, gaatangite panga

ywembe nga Kilisitu ywabayilwe. ⁴² Ata wakusile Yesu aatibu'ka yenda pandu pangali bandu, kipi'nga sa bandu ngabampaala. Pabaamweni, ngabapaya kunkanikia li'nga kaneabu'ke kaasabe. ⁴³ Lakini Yesu ngaabakia, "Mbalikwa kwaalya Abali Inannoga ya Ukulungwa wa Nnu'ngu' mumili'ma yi'ngi', kwa mwanjaa, nitumilwe kwa go." ⁴⁴ Bai, ai kaala ku Yudea mu mayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu'.

Yesu akema banamasi' ba kwanja

(Mat 4:18-22, Mal 1:16-20)

5 Lisu'ba limo, Yesu ayi'mi mbwega ya litanda liku'lu' Iya Genesaleti, na bandu baingi baatikunti'li'ta no patigana, kabapi'kania liyi'gi'yo Iya Nnu'ngu'. ² Apo Yesu ngaibona ngalaba ibi'li', mbwega ya litanda liku'lu'. Alopoli bene bai pambwega kabagu'lwa mbi'li'li' yabe. ³ Yesu ngayingya mungalaba yimo yayaabile ya Simoni, na kumpala aiekekeye mumasi' pasene kuutalu na mbwega ya litanda liku'lu', ngaatama no yi'gana lipi'nga Iya bandu, ku'no ai mungalaba. ⁴ Wayomwi yi'gana ngammakia Simoni, "Wendelese ngalaba mpaka papayendekiye, na mukatumbukiye mbi'li'li' yinu li'nga mulopwe omba." ⁵ Simoni nganyangwa, "Mpi'ndo, tutekeleka kilo soti loba lakini tupatikeli kili'be, ila itei mwanjaa ulongi wenga niyenda tumbukia." ⁶ Wabatumbukiye mbi'li'li' yabe, ngabaloba omba baambone, mpaka mbi'li'li' yabe kaitumbwa kutwanika. ⁷ Ngabaakema ayabe ba mungalaba yi'ngi', li'nga sabaayangatiye. Ngabaisa, no twi'li'ya omba ngalaba yoti ibi'li', ngaipala swika kwo topa.

⁸ Simoni Petili waagabweni go, ngaakilikita nnu'ngi' ya Yesu na kummakia, "Bwana, ubu'ke nnu'ngi' yangu', kwa mwanjaa nenga namwene sambu." ⁹ Simoni na aine boti baatisangala pata omba banansima kati balu'. ¹⁰ Yakobi na Yoani, bana ba Zebedayo, bai alobi aine Simoni. Yesu ngammakia Simoni, "Kaneuyogope, bu'ka nambi'yambi' ulu'aloba bandu." ¹¹ Ngabaleta ngalaba mbwega ya litanda liku'lu' ngabakileka kila kili'be, na kunki'ngama.

Yesu antepwa mwene matana

(Mat 8:1-4, Mal 1:40-45)

¹² Yesu waabile pakilambo simo sa nni'ma wo, ngakwembana na mundu mwene matana yi'ga yoti. Mundu ywo ngagonja ukukama na kunnu'ba Yesu, "Bwana mana upendile, wendakombwa kunipeleteya."

¹³ Yesu, ngagoloya luboko, ngankunywa no baya, "Mbala, upeleteke!" Popopo matana gake ngagammu'ka. ¹⁴ Yesu ngammakia, "Kaneummakie mundu ywoywoti, ila uyende ukailaye kwa mpi'ndo wa lini, na ukapiye salaka kwo peleteka kwako kati mwabaite Musa no panga kakape upeletike."

¹⁵ Lakini makowe ga Yesu gaayendeli yu'waanika kila pandu. Ipi'nga ya bandu yaatikongolekana, kumpi'kania no tepulwa matamwe gabe. ¹⁶ Lakini ywembe akoyage yenda pandu paakisake, no lu'ba Nnu'ngu'.

Yesu antepwa mundu ywatombolwike

(Mat 9:1-8, Mal 2:1-12)

¹⁷ Lisu'ba limo Yesu kaayi'gana, Mafalisayo na baalimu ba Salya bu'ka kila kilambo sa ku Galilaya, ku Yudea na ku Yelusalemu, baatami po. Makakala ga Bwana gabi pamope na ywembe li'nga kwatepwa atamwe. ¹⁸ Ngabaisa bandu bampu'twile mumasela mundu ywatombolwike yi'ga. Bapalage kunnyingiya nnyumba li'nga bammi'ke nnu'ngi' ya Yesu. ¹⁹ Bu'kana no yoloka kwa bandu, baakombwili kunnyingiya nnyumba, ngabaamwa bau'bu'ke pamwagala, no bu'ya iyonjo yabayipile na kumwuluya mumasela gake nnu'ngi' ya Yesu. ²⁰ Yesu waabweni bai na imani ngu'lu', ngammakia aywo mundu, "Mbwiga, masambi gako usamilwe."

²¹ Balimu ba Salya na Mafalisayo ngabatumbwa kwilaluya, "Ayu' nyai ywalongela makowe ga kupulu? Ndu'pu' mundu ywakombwa samya sambi, ila Nnu'ngu' kisake!" ²² Yesu wakwipwi gabagania ngaalaluya, "Mugania ki'li' mummyoyo yinu?" ²³ Lyaku' lyalibile liyu'yu'u muno baya, 'Usamilwe sambi,' au' baya, 'Yi'ma uyende?' ²⁴ Bai, mbala mutange panga Mwana wa Mundu abile nayo amuli yo samya bandu sambi padunia." Apo ngammakia yu'lu' mundu ywatombolwike, "Nikubakia, uyi'me utole masela gako uyende kasako." ²⁵ Bu'kapo, yu'lu' mundu ywatombolwike ngayi'ma nnu'ngi' yabe boti, ngatola masela gake no yenda kasake, ku'no kankwi'ya Nnu'ngu'. ²⁶ Boti batesangala no gania ngabankwi'ya Nnu'ngu' kababaya, "Tugabweni makowe gaayambi' li'no."

Lawi ikemelwa abe mwanamasi'

(Mat 9:9-13, Mal 2:13-17)

²⁷ Bu'ka pa go, Yesu aapitike panja, ngammona nnonga koli yumo ywakemelwage Lawi, atami palyengo lyake. Yesu ngammakia, "Uniki'ngame." ²⁸ Naywembe ngagaleka goti nganki'ngama. ²⁹ Lawi aampangi Yesu si'li'ku'si'li'ku' ngu'lu' kasake. Na lipi'nga liku'lu' lya alonga koli na bandu baingi babaabile po, baatami nabo pamope. ³⁰ Mafalisayo na baalimu ba Salya, baaku'ku'li'ki banamasi' bake kababaya, "Kwa ki'li' mulya no nywa pamope na alonga koli na bene sambi?" ³¹ Yesu ngaayangwa, "Akoti bampalali nng'anga, babampala nng'anga balu' bababile atamwe. ³² Niisili kwakema bandu anogau ila bene sambi li'nga bamuyangani Nnu'ngu'."

Makowe go pungu

(Mat 9:14-17, Mal 2:18-22)

³³ Bandu bi'ngi' ngabammakia, "Banamasi' ba Yoani Ywabatisa bakoya pungu no lu'ba, ata apwasi ba Mafalisayo bapanga nyinyonyo. Lakini banamasi' bako bendalya no nywa." ³⁴ Yesu ngayangwa, "Balu'

babakokilwe kulisengele bapalikwa pungu ku'no mwene lisengele babile nakwe pamope? Lili! ³⁵ Lakini nsimu walu'a isa, wobu'yi'lwa mwene lisengele kasabe, na nsimu wo, ngabaalu'a pungu."

³⁶ Yesu ngaabakia lukongo lu'no, "Bandu bapapwali kibamba sa ngu'bo yayambi' na kukibi'ka mungu'bo ngonaa. Mana bapangite nyo, ngu'bo yo yanogelyali. Kai', yapanga bapapwi ngu'bo yayambi'. ³⁷ Kai' bandu bayi'yali kinywo sa njabibu yayambi' mumapondo maumala, kwa mwanjaa aso kinywo sayambi' salu'a kanja mapondo go, kinywo salu'a yitanika na, mapondo gaalabika. ³⁸ Kinywo sa njabibu yayambi', kiyi'yi'lwa mumapondo gaayambi'. ³⁹ Ndu'pu' mundu ywaminyikia nywa kinywo sa njabibu yayambi' bu'ka ponywaa kinywo sa njabibu ngona maana ibayilwa yi'lu' ngona nga yainonoga muno."

Makowe ga lisu'ba lyo Pu'mu'lya

(Mat 12:1-8, Mal 2:23-28)

6 Lisu'ba limo lyo Pu'mu'lya, Yesu waabile kapi'ta mumigunda ya ngano, banamasi' bake baatumbwi ti'kwana no ting'anda yeyo ya ngano, li'nga balye nombo yake. ² Mafalisayo baingi ngabalaaluya, "Mbona mupanga makowe gagakanilwa na Salya Lisu'ba lyo Pu'mu'lya?" ³ Yesu ngaayangwa, "Munasomali mwaapangite Daudi nabo aine waabile na njala? ⁴ Ywembe aayingi mu Nyumba ya Nnu'ngu', no tola galu' makati gagabi'kilwe nnu'ngi' ya Nnu'ngu', lya na kwapeya aine. Yatekanilwa mundu lya makati galu' ila mpi'ndo wa lini bai." ⁵ Apo ngaabakia, "Mwana wa Mundu nga Bwana wa Lisu'ba lyo Pu'mu'lya."

Mundu mwene luboko lutombooloka

(Mat 12:9-14, Mal 3:1-6)

⁶ Lisu'ba li'ngi' lyo Pu'mu'lya, Yesu aayingi munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' no yi'gana. Mu'lu', mwabile na mundu ywalemile luboko lwa mmalyo. ⁷ Balimu ba Salya na Mafalisayo bapalage kitumbu sakunsitakya Yesu, kwanyo baatekumpekeseni bannole mana alu'a kuntepwa mundu Lisu'ba lyo Pu'mu'lya. ⁸ Lakini Yesu aatangite mwabaganiyage, ngammakia yu'lu' mwene luboko lutombooloka, "Kakatuka uyi'me pakatikati yabe." Ngayenda no yi'ma. ⁹ Yesu ngaabakia, "Nin-naluya mwenga, lisu'ba lyo Pu'mu'lya, nantali panga makowe ganannoga au' ganannyata, tepwa au' bula-ga?" ¹⁰ Waaloi boti bababile palu' ngammakia yu'lu' mundu, "Goloya luboko lwako." Naywembe wapangite nnyo, luboko lwake lwapangite lukoti kai'. ¹¹ Lakini be-mbe baateusika muno ngabalaluyana, lyakau lyaku' lyakumpangya Yesu.

Yesu asawa banamasi' ku'mi na abi'li'

(Mat 10:1-4, Mal 3:13-19)

¹² Lisu'ba limo Yesu aayi'i lu'ba Nnu'ngu' kukitu'mbi', aakelike sekesekembe. ¹³ Pamalau' ngaakema bana-

masi' bake, na nkati yabe ngabawa bandu ku'mi na abi'li' abo ngaakema atumilwe, ¹⁴ Simoni (ywatiniilwe na Yesu lina lya Petili) na Andelea nnunawe, Yakobi na Yoani, Pilipi na Batolomayo, ¹⁵ Matei, Tomasi, Yakobi wa Alupwayo na Simoni (ywakemelwage Selote), ¹⁶ Yuda ywa Yakobi na Yuda Isikalioti ywabile nsongi.

Yesu endayi'gana no tepwa bandu

(Mat 4:23-25)

¹⁷ Yesu aalongwaniye na banamasi' bake kaelya bu'ka kukitu'mbi', aayi'mi pandu pa nkanya. Apo pai na lipi'nga liku'lu' lya banamasi' bake na bandu baingi bababu'i lwingo lwoti lwa Yudea, Yelusalemu, kumbwani ya Tilo na Sidoni. Boti baisi kumpi'kania Yesu no tepulwa matamwe gabe. ¹⁸ Aatepwi boti, kai' aatepwi na babaauylwage na moka. ¹⁹ Bandu boti bapalage bankunywe, kwa mwanjaa nkati yake gapitage makakala ga kwatepwa boti.

Nantali na kibona

(Mat 5:1-12)

²⁰ Yesu ngaagalambukya banamasi' bake ngabaya, "Nantali mwenga mwamile mwaki'ba, kwa mwanjaa Ukulungwa wa Nnu'ngu' winu.

²¹ Nantali mwenga mwamuminya njala nambi'yambi' kwa mwanjaa mwalu'a yukuta.

Nantali mwenga mwamuli'la nambi'yambi' kwa mwanjaa mwalu'a eka.

²² "Nantali mwenga mwamusukilwa na bandu, mwamubaulwa, mwamui'mbu'lwa, no linyatia lina linu kwa mwanjaa ya Mwana wa Mundu. ²³ Pagaapi'ta ago goti mwaanapusike no u'mbau'mba, kwa mwanjaa upo yinu ngu'lu' ibile kunani. Kwa maana api'ndo babe baapangile alondoli ba Nnu'ngu' nyinyonyo.

²⁴ Lakini mwakibona mwenga mwamatayili kwa mwanjaa mupatike upo yinu.

²⁵ Mwakibona mwenga mwamuyukuta nambi'yambi' kwa mwanjaa mwalu'a minya njala palu'ngi'.

Mwakibona mwenga mwamweka kwo napusika nambi'yambi'

kwa mwanjaa mwalu'a li'la no lombola.

²⁶ Mwakibona mwenga mwamulumbilwa na bandu boti

kwa mwanjaa api'ndo babe baapangi alondoli ba ubu'su' nyinyonyo."

Kwapenda andumu

(Mat 5:38-48, 7:12)

²⁷ "Lakini nimmakianga mwenga mwamunipi'kania, mwapende andumu binu, na mwapangi ganannoga babansukwanga. ²⁸ Mwalu'bi makowe ganannoga balu' babannosa na mwalu'bi balu' babampangya ulau. ²⁹ Mundu mana akuku'mbwi ligomo limo ung'alambukiye na linebi'li'. Mundu mana akupokonywi likoti lyako unneki na kiyampani sako. ³⁰ Ywoywoti

ywakulu'ba wampepe na mundu mana akupokonywi kili'be sako kaneunnonge kuki'li'bu'ki'ya. ³¹ Mwampala bandu bampangi mwenga, na bembe mwapangi nyinyonyo.

³² "Mana mwalu'a kwapenda babampendile mwenga mwalu'a pata upo yaku? Ntu'pu' kwa mwanjaa ata bene sambu baapenda babaapendile. ³³ Kai' mana mwapangi ganannoga balu' babampangi ganannoga mwalu'a pata upo yaku? Kwa mwanjaa ata bene sambu bapanga gogogo. ³⁴ Na mana kamwapea ngu'ta balu' bamwu'bi'lya kunni'pya, mwapata upo yaku? Kwa mwanjaa ata bene sambu baapea ayabe li'nga ba'ki'li'bu'ki'yi'lwe si'si'lu'si'lu'. ³⁵ Ila mwenga mwapende andumu binu na kwapangya ganannoga, mwapei ngu'ta wangau'bi'lya ki'li'bu'ki'yi'lwa na upo yinu yapanga ngu'lu', namwe mwapanga mwabana ba Nnu'ngu' ywa kunani. Kwa mwanjaa ywembe nnogau kwa kingasukulu na bababile alau. ³⁶ Mube na kiya kati Tati' binu mwababile na kiya.

Makowe ga kwasenwa bi'ngi'

(Mat 7:1-5)

³⁷ "Kanemwasenwe bi'ngi' namwenga Nnu'ngu' ansenwali, kanemwabi'ki bi'ngi' lukoolo, namwenga Nnu'ngu' ammi'kyangali lukoolo, mwasami bi'ngi' na mwenga Nnu'ngu' ansamya. ³⁸ Mwapei bandu ili'be yabapala na mwenga Nnu'ngu' ampeya, mwapokya kili'ngo satwi'la no indiilya, tikyatikya ika no yitanika. Kwa mwanjaa kili'ngo sososo samwaali'ngya, nga samwaali'ngi'lwa na Nnu'ngu'."

³⁹ Ngaabakia lukongo, "Ntu'lu'ka minyo endakombwa kunnongoya ndi'la ntu'lu'ka minyo nnyine? Lili, boti abi'li' balu'a tumbukya mulyi'mbwa. ⁴⁰ Mwanamasi' ampi'tali mwalimu wake, lakini mwanamasi' ywayitagile ngaywaba kati mwalimu wake. ⁴¹ Mbona ukibona kielenje muliyo lya nnyino na lubago lwa muliyo lyako ulubonali? ⁴² Au' ukombwa buli kummakia nnyino, 'Nnyangu', ndeka nikubu'ye kielenje sakibile muliyo lyako', na wamwene lubile lubago muliyo lyako? Wammu'su'bu'su', ulubu'ye wi'ti' lubago lwa muliyo lyako, ngaummu'ye nyino.

Mundu atanganikwa kwa makowe gake

(Mat 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ "Nkongo unannoga upambikali itunda inannyata wala nkongo unannyata upambikali itunda inannoga.

⁴⁴ Bandu bautanga nkongo bu'kana na itunda yake, itanganikwe panga, bandu batu'mbwali tini wala njabibu mumimimwa. ⁴⁵ Mundu nnogau apiya manogau gagabile mumwoyo wake, na mundu nau apiya malau gagabile mumwoyo wake. Kwa nyo, nkano wa mundu ulongela gagabile mumwoyo wake.

Asengi ba ngolo ibi'li'

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ “Kwa mwanjaa buli munikema ‘Bwana, Bwana,’ ku'no kamukana panga ganimmakianga? ⁴⁷ Ndu-akumpeyanga lukongo lu'no lwa mundu ywaisa kasangu' kugayu'wa makowe gangu' na kugapaanga. ⁴⁸ Aywo alandana na mundu ywasenga nyumba kwo i'mbi'ya mpaka mumpi'mbi' ngaupita nkukulo wa li-bi'ndi' waiku'mbwi nyumba yo lakini isengwanikeli kwa mwanjaa yaasengilwe ngangamau. ⁴⁹ Lakini ywoywoti ywagayu'wa makowe gangu' kakotoka kugapaanga, aywo alandana na mundu ywasengite nyumba pangali i'mbi'ya. Pawisi nkukulo ayo nyumba ngaiyiluka no sengwanika.”

Yesu antepwa ntumisi wa mpi'ndo wa yesi lya Loma

(Mat 8:5-13)

7 Payomwi longela gaabini kwabakia bandu, Yesu aayi'i ku Kapalanaumu. ² Akwo kwai na mpi'ndo yumo ywa yesi ywembe mpangakasi wake ywampendile, endeminya na kiwo sendekumwegelelya. ³ Yu'lu' mpi'ndo wa yesi paayu'wine makowe ga Yesu, ngatuma agoi nsi'si' ba Kiyaudi, bakannu'be Yesu pala santepwe mpangakasi wake. ⁴ Pabaikite kwa Yesu, baatikumpembelelya kababaya, “Ili'ngani mundu yu' umpangi likowe li'. ⁵ Kwa kitumbu ywembe atekuupenda muno nni'ma wake, na ngaywatusengile, yi'lu' nyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu'.” ⁶ Bai, kabayenda, baalongwaniye na Yesu. Pabaabile kabaegelya panyumba ya yu'lu' mpi'ndo ywa yesi, yu'lu' mpi'ndo ngatuma mambwigalye, bakammakie Yesu, “Bwana, kenenikusuluye muno, kwa mwanjaa nenga ili'nganili uyingi munyumba yangu'. ⁷ Kwa nyo, nga kitumbu sanikotwike isa kwaubile, naibweni nili'nganili. Ila ulongele bai likowe, na mpangakasi wangu' alu'a lama. ⁸ Nanenga nibi pai' ya utawala nyonyonyo, na nibile na banayesi pai' yangu'. Nimmakia yumo, ‘Yenda,’ ywembe endayenda, nimmakia ywi'ngi' ‘Isa!’ nembe endaisa, na mpangakasi wangu' ‘Panga kikowe si!’ nembe endapanga.”

⁹ Yesu payu'wine go, aatisangala, aakigalambuki si'lu' kipi'nga sa bandu sakimmi'ngi'yage, ngabaya, “Nammonali mundu mwene imani ngu'lu' kati yi'i' ata ku'lu' Isilaili!” ¹⁰ Balu' bandu babaatumilwe kwa Yesu pabaabukiye kasake yu'lu' mpi'ndo, bankoli yu'lu' mpangakasi ayu'yu'kilwe.

Yesu annyu'ya mwana wa mau' ywawi'like na nsengowe

¹¹ Bu'kapo, Yesu ngayenda kukilambo sa Naini, baalongwaniye na banamasi' bake, na lipi'nga lya bandu babammi'ngi'yage. ¹² Bai, paegeli pa niango wo yingya pakilambo so, baapitike bandu babapu'twi ntwii wa nnalu'me yumo ywabeleki kisake kwa nnwawa

ywawi'like na nsengowe. Bandu baingi ba kilambo so, baabile pamope na mau' ywo. ¹³ Bwana Yesu paamweni mau' ywo, aammi'ki kiya, ngammakia, “Kaneuli'le.” ¹⁴ Bu'kapo, ngayenda kugakunywa ga'lu' masela na balu' babaapu'twile baatiyi'ma, ngabaya, “Wamunsembe, Nikuamulisa uyumuke!” ¹⁵ Yu'lu' nnalu'me ywawile ngatama utama, no tumbwa longela. Yesu ngankamukiya kwa mau' bake. ¹⁶ Bandu boti, baatiyogopa na kunnumba Nnu'ngu' kababaya, “Nnondoli nku'lu' ywa Nnu'ngu' abonekine mulukolo lwitu. Nnu'ngu' aisi kwakombwa bandu bake.” ¹⁷ Makowe gake go, gaatiyu'wanika kwoti akwo Yudea na ilambo ya papipi.

Banamasi' ba Yoani babaatumilwe yenda kwa Yesu

(Mat 11:2-19)

¹⁸ Banamasi' ba Yoani baayi'i kummakia Yoani makowe ago goti. Nembe Yoani payomwi kwakema banamasi' bake abi'li' bu'ka kwa boti, ¹⁹ aatumike kwa Bwana, bakannaluye, “Wenga nga yu'lu' ywaisa, au' tunni'nde ywi'ngi'?” ²⁰ Balu' banamasi' pabaikite kwa Yesu, baatikummakia, “Yoani Ywabatisage atutumike kasako tukulaluye, ‘Wenga wa yu'lu' ywaisa, au' tunni'nde ywi'ngi'?”

²¹ Palu' pabannaluyage Yesu ai mulyengo lya kwatepwa bandu baingi balu' babalumyage kwa matamwe, na babaayingililwe na moka na kwapanga atu'lu'ka minyo baingi balole. ²² Bai Yesu ngayangwa, “Muyende mukammakie Yoani galu' gamugabweni kwa minyo ginu na kugayu'wa. Atu'lu'ka minyo bendalola, itewe bendayenda, bene matana bendapeleteyelwa, kingemakutu bendayu'wa, mitwi yendayu'ka, na aki'ba baalilwa abali inannoga. ²³ Nantali mundu yu'lu' ywakotwike ba na kyenyo na nenga.”

²⁴ Apo pababu'i balu' baatumike Yoani, Yesu atumbwi kulibakia lipi'nga lya bandu abali ya Yoani, “Mwayi'i linga namani ku'lu' kulupu'ngu'ti? Buli, mupalage kugabona mambu'ngi'li'i kagapu'ngi'la na nsunga?

²⁵ Mana nnyoli, mwayi'i linga namani? Mwayi'i kunnola mundu ywaweti magu'bo gene bei? Babawala magu'bo gene bei no tama kwa maisa ga kitayili batama mu mayumba ga akulungwa! ²⁶ Bai, munibakie, mwayi'i linga namani, mwayi'i kunnola nnondoli ywa Nnu'ngu'? Elo, kai' kumpi'ta nnondoli ywa Nnu'ngu'. ²⁷ Ayu' Yoani ngaywabayilwa mu Maandiko Mapeleteu, ‘Lola, nenga nintuma mpangakasi wangu' akulongoli, aywo alu'a kupetulya ndi'la yako.’”

²⁸ Yesu ayomwi kwo baya, “Nimmakia, kati ya bandu boti babatami panni'ma, ntu'pu' ywabile nku'lu' muno kumpi'ta Yoani Ywabatisage. Ata nyo, yu'lu' ywabile nsene muno mu Ukulungwa wa Nnu'ngu' nga nku'lu' kulikoni ywembe.”

²⁹ Bandu boti pamope na alonga koli pabagayu'wine go, baaulumbite unnogau wa Nnu'ngu'. Abo nga balu' babaupoki ubatiso wa Yoani. ³⁰ Lakini Mafalisayo na baalimu ba Salya baakani panga mwapendi Nnu'ngu',

kwa kuukana ubatiso wa Yoani wawaisi kwabe bembe.

³¹ Yesu ayendeli longela, "Bai, bandu ba mmelekwu wu'lu', nalandaniye na ki'li' gani? Bandu ba uyi'me gani?" ³² Landana kwabe kati bana babatami palisoko, kababakiana kipi'nga simo na si'ngi',

'Tumwonekiye ngoma, namwenga mwini'keli!

Tunnyi'mbi myambo ya ili'lo lakini muli'ili'!

³³ "Kwa mwanjaa Yoani atiisa, nembe endage punga na anywageli wi'mbi', namwenga mwabaite, 'Ayingililwe na moka!' ³⁴ Nembe Mwana wa Mundu aisi kaalya no nywa, na mwenga mubaya, 'Munninge ayu' mundu mila no lobya, mbwiga wa alonga koli na bene sambii!' ³⁵ Ata nyo, ikima ya Nnu'ngu' ikong'ondile panga inannoga kwa balu' boti babaiyi'ki'tya."

Yesu kasake Simoni Mfalisayo

³⁶ Mfalisayo yumo ankemite Yesu akalye kilyo kasake. Aayingi nnyumba ya ywo Mfalisayo, aatitama no lya.

³⁷ Bai, pakilambo si'lu' kwai na nnwawa yumo mwene sambii. Paayu'wine panga, Yesu abile nnyumba ya ywo Mfalisayo, aapu'twi supa ya liwe yene mauta gana nnungya. ³⁸ Atiisa, ayi'mi papipi na magu'lu' ga Yesu, ku'no kaali'la, na moli gake gaatu'mbu'ki mumagu'lu' ga Yesu. Aywo nnwawa aagaponwi magu'lu' ga Yesu kwa nywili yake ndaso. Payomwi kumponwa, aaganoni galu' magu'lu', na kugapakaya mauta gana nnungya.

³⁹ Yu'lu' Mfalisayo ywankokite Yesu paagabweni go, awasike pamwoyo wake, "Kenda mundu yu' akapanga nnondoli wa Nnu'ngu', alu'e tanga panga, ayu' nnwawa ywankunywa mwene sambii." ⁴⁰ Yesu ngammakia ywo Mfalisayo, "Simoni, nibile na kikowe sa kukubakia." Nembe Simoni ngammakia, "Nendakupi'kania Mwalimu, baya." Yesu ngaabaya, ⁴¹ "Bandu abi'li' bankopite mundu mbanje, yumo aakopite linali † mya tano, na ywi'ngi' amusini. ⁴² Wabasindwi li'pa maleni gabe, aywo mundu aatikwasamya boti abi'li'. Tumbwe, ywaku' kati ya bo bandu abi'li' ywalu'a kumpenda muno yu'lu' bwana?" ⁴³ Simoni aatiyangwa, "Apo, niibona ywasamilwe leni liku'lu', ngaywalu'a kumpenda muno yu'lu' bwana." Yesu ngammakia, "Kakape."

⁴⁴ Kai' nganng'alambukya yu'lu' nnwawa na kummakia Simoni, "Wendakummona ayu' nnwawa? Nenga paniyngi pano panyumba yako, unipeili masi' go uluwa mumagu'lu' gangu', lakini nnwawa yu' anigu'lwi' magu'lu' gangu' kwa moli gake na kuniponwa kwa nywili yake. ⁴⁵ Wenga unipangiteli abali kwa kuninonia, lakini ayu' nnwawa, bu'ka paniyngi pano, ywembe aganoniage magu'lu' gangu'. ⁴⁶ Wenga unilayiteli unoga mwoyo wako kwa kunipakaya mauta muntwe, lakini ayu' nnwawa apangite nyo kunipakaya mauta mumagu'lu' gangu'. ⁴⁷ Kwa nyo nendakubakia, asamilwe masambi gake maingi kwa mwanjaa alayite

† Linali yimo yabile kati mbanje ya kunni'pa kibalua yumo kwa lisu'ba limo

unogau wake nku'lu'. Ywasamilwe kisene apenda pasene," ⁴⁸ Bai, Yesu ngammakia yu'lu' nnwawa, "Usamilwe masambi gako."

⁴⁹ Apo nga balu' bababi pamope nakwe pamesa, ngabalaluyana, "Ayu' mundu gani, ywakombwa samya sambii?" ⁵⁰ Nembe Yesu ngammakia yu'lu' nnwawa, "Imani yako ikukosopolile, uyende salama."

Alwawa babalongwanage na Yesu

8 Bu'kapo, Yesu api'ti mumisengo miku'lu'miku'lu' na misenemisene, kaala abali inannoga ya Uku-lungwa wa Nnu'ngu'. Balu' banamasi' ku'mi na abi'li' bai pamope nakwe. ² Kai', kwai na alwawa balu' baabi'ngite Yesu moka na kwa tepwa matamwe. Nabe-mbe baalekangineli nakwe, maina gabe Malia (ywakemelwage Makatalena), ywembe aabi'ngilwe moka mitumbi saba, ³ Yoana nnyumbo wa Kusa ywabi mpangakasi nku'lu' ywa Helode, Susana na bi'ngi' baingi. Abo alwawa, batumyage mali yabe bene kwatumikiya bembe.

Lukongo lwa mpandi

(Mat 13:1-9, Mal 4:1-9)

⁴ Lisu'ba limo lipi'nga lya bandu lyatemesekana, na bandu bamwisilyage Yesu bu'ka kila kilambo. Nembe aabakie lukongo lu'no. ⁵ "Mpandi ayi'i misa mbeyu yake, paamisage mbeyu yo, yi'ngi' yaatu'mbu'ki munda'la, yali'batilwe na api'ta ndi'la no sonyolwa na iyuni. ⁶ Yi'ngi' yatu'mbu'ki pa maliwe, na paibalike, yaatiyu'ma kwo oba masi'. ⁷ Yi'ngi' yaatu'mbu'ki pakatikati ya kiwi'mbi', yi'lu' ya pakiwi'mbi' paibalike, yaatolilwe kikolo. ⁸ Yi'ngi' yatu'mbu'ki muukando unannoga, yabalike, no pambika mbeyu mya kwa kila lupeyu lumo." Payomwi longela go, ngau'bu'ya lilobe, kaabaya, "Mwene makutu go yu'wa, na ayu'we!"

Kitumbu so yi'gana kwa ngongo

(Mat 13:10-17, Mal 4:10-12)

⁹ Banamasi' bake Yesu ngabannaluya, "Lukongo lu' lulombolya namani?" ¹⁰ Nembe ngayangwa, "Mwenga muyaliwite tanga iyo ya Ukulungwa wa Nnu'ngu', lakini abo bi'ngi' lili, ila abo babakiyilwa kwa ngongo pala batange panga, galu' gagaandikilwe mulilagano lya kwai'mbu' gendatimya, 'Mana kabalola, kanebakibone sabakilolase, na mana kabayu'wa, kanebatange sabakiyu'wase.'

Yesu aanwa lukongo lwa mpandi

(Mat 13:18-23, Mal 4:13-20)

¹¹ "Bai, kikomekeyo sa lukongo lu'no nga si'no, mbeyu yaibayilwa pano nga liyi'gi'yo lya Nnu'ngu'. ¹² Yi'lu' yaitu'mbu'ki munda'la, ilaya bandu balu' babapi'kania liyi'gi'yo lya Nnu'ngu' kai' yu'lu' ndumu endaisa na kulibu'ya mumyoyo yabe baakane u'bi'lyo no kosopolelwa. ¹³ Yi'lu' yaitu'mbu'ki pamaliwe mana

ibalike ntu'pu' poyingya ngi'ga, apo ilandana na bandu balu' babaliu'bi'lya liyi'gi'yo lya Nnu'ngu' kwo napusika na pabapayilwa pasene, bakoloka mwoyo. ¹⁴ Yi'lu' yaitu'mbu'ki pakiwi'mbi', ilandana na bandu balu' babapi'kania li'lu' liyi'gi'yo lya Nnu'ngu', lakini mana babu'i basuluyilwa na kyenyo, utayili na matamanio ga yi'ga, abo bapambikali itunda no komala. ¹⁵ Na yi'lu' yaitu'mbu'ki mu ukando wa mbolya, nga bandu balu' babaliyu'wa li'lu' liyi'gi'yo lya Nnu'ngu' bendaligania, na kulibi'ka mu mwoyo unannoga na kuliisimu. Abo, komea mpaka bapiye itunda.

Lumuli lwaluwi'ki'lilwe

(Mal 4:21-25)

¹⁶ "Bandu bakoyali lumuli na kuluwi'ki'lya mulilebe, au' mmu'ngu'. Lakini balubi'ka patu'ndu'bau pala bandu balole bweya. ¹⁷ Sosoti sakiyilwe saiyanikwali, na makowe ga iyo yoyoti yaiyanikwali na yabonekana paminyo ga bandu. ¹⁸ Kwa nyo, mwili'ndi'le kwa go gamugayu'wa kwa mwanjaa, ywabile na kili'be, alu'a yongeyelwa lakini, ywangali kili'be, ata si'lu' kisene sabile naso satolelwa."

Mau' na alongobe Yesu

(Mat 12:46-50, Mal 3:31-35)

¹⁹ Mau' na akina nnunabe, baamwisili Yesu, lakini bakombwili kumwegelya kwa mwanjaa kipi'nga sa bandu. ²⁰ Yesu aapeyilwe abali, "Mau' bako na akina nnunabo bai panja, bapala kukubona." ²¹ Lakini Yesu aabakie bandu boti, "Mau' na akina nnunangu', balu' babapi'kania lilobe lya Nnu'ngu' na kulikamwa."

Yesu agaamulisa mawi'mbi' ga baali gatame liki

(Mat 8:23-27, Mal 4:35-41)

²² Lisu'ba limo Yesu na banamasi' bake bau'bwike mu ngalaba na ngaabakia, "Tuloke litanda tuyende mpaka kwiyi'." Bai, ngabatumbwa mwanja. ²³ Pabaabile mu ngalaba, Yesu lwompatike lugono, ngagonja. Nsunga nkali' na masi' gaatiyu'gayu'ga no yingya nkati ya ngalaba, apo baakibweni kiwo kakiegelya. ²⁴ Balu' banamasi' bannyendeli Yesu na kunnyumuya kababaya, "Mpi'ndo, mpi'ndo! Twenda waa!" Yesu ngayumuka na kwikalipya nsunga nkali' no yu'gayu'ga kwa masi' nayembe ngaiyi'ma no tama liki. ²⁵ Bu'kapo ngaabakia, "U'bi'lya kwinu kubi kwaku'?" Lakini bembe baatisangala no yogopa ku'no kababakiana, "Ayu' nga mundu gani, ywakalipya nsunga no yu'gayu'ga kwa masi' nayembe yendakunyu'wa?"

Yesu antepwa mundu ywayingililwe na moka

(Mat 8:28-34, Mal 5:1-20)

²⁶ Bayendeli na mwanja mpaka kumbwani ya nni'ma wa Wagelasi, waulolangana na Galilaya kwiyi' ya litanda. ²⁷ Paulukage kumbwani, mundu yumo ywalobi moka amwisili bu'ka kukilambo. Bu'ka myaka yambone

mundu ywo atamage wasu bai na atamage kuulema. ²⁸ Pamweni Yesu, aitu'yike pai' nnu'ngi' yake, no kemelya kwa lilobe liku'lu' kaabaya, "Wenga wa Yesu wa Mwana wa Nnu'ngu' Nku'lu', ubile na kitumbu gani na nenga? Nendakulu'ba, sondesonde kaneunilumiye!" ²⁹ Alongei nyo kwa mwanjaa, Yesu agakalipi go moka gabu'ke kwa mundu ywo. Ago moka gakoyage kunnyingilya mundu ywo, pamope no panga bandu bammi'i nnyumba na kuntaba kwa nyololo na pingwi mumagu'lu' na mumoko. Kila pabantaba ipungo yo, endekwiti'kwana no bi'ngangi'lwa na moka mpaka kulupu'ngu'ti'. ³⁰ Bai, Yesu ngannaluya, "Lina lyako wa nyai?" Ywembe ngayangwa, "Lina lyangu' 'Yesi,'" kwa mwanjaa ganiyingi moka maingi. ³¹ Ago moka ngaganu'ba panga kaneagamulise yenda kulyi'mbwa liiku'lu'.

³² Pandu po kwabile na kipi'nga kiku'lu' sa magu'be kagali'lya pakitu'mbi'. Bai, balu' moka ngabannu'ba kai', aayi'ki'tiye bakaayingi balu' magu'be. Nembe Yesu ngaayi'ki'ti'ya. ³³ Kwa nyo, galu' moka gaatikummu'ka yu'lu' mundu na kwayingya balu' magu'be, nabembe baimbilite pa linyenji no tumbukya mulitanda, masi' ngagaabulaga.

³⁴ Balu' asungi pabagabweni goti gagaapitile, baatitila no yenda kwayaulya bandu makowe go, mukilambo na mumigunda. ³⁵ Bandu ngabaisa lola gagapitike. Pabaikite paabile Yesu, baamweni yu'lu' mundu ywagammu'i moka atami papipi na Yesu, aweti ngu'bo na malango gake gabuyangine, ngabayogopa. ³⁶ Balu' bandu babalibweni likowe lyo, kalipangika paminyo gabe, bayi'i kwabakia ayabe gabagabweni kwa yu'lu' mundu mwatepulisilwe. ³⁷ Bandu boti ba nni'ma wa Gelasi, baatiyogopa kwa nyo, bannu'bike Yesu abu'ke. Yesu ngau'bu'ka mungalaba no bu'u'ka. ³⁸ Yu'lu' mundu ywabu'yilwe moka, aannu'bite balongwane lakini Yesu atekunkania ngammakiya, ³⁹ "Ubuyangani kasako, ukabaye makowe goti gaakupangi Nnu'ngu'." Bai, yu'lu' mundu ngayenda kasake kapi'ta ku'no kaala kila pandu mukilambo si'lu' makowe goti gapangilwe na Yesu.

Biti Yailo na nnwawa yumo bendatepulwa

(Mat 9:18-26, Mal 5:21-43)

⁴⁰ Yesu pabuyangani kwiyi' ya litanda, kipi'nga sa bandu satikunkemya kwa mwanjaa boti bendekunni'nda. ⁴¹ Apo ngaisa mundu yumo ywakemelwage Yailo, mpi'ndo wa nyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu'. Aitaikuli pamagu'lu' ga Yesu na kunnu'ba ayende kasake. ⁴² Kwa mwanjaa mwi'nja wake ywabelekwi mukibuno sake ai kisake, ywa myaka ku'mi na ibi'li' endekomya.

Yesu payeendage, bandu bendekuntwi'li'lya na kunkunyuwa ku'no na ku'no. ⁴³ Bai, kwai na nnwawa yumo pakatikati ya si'lu' kipi'nga sa bandu, ywembe abi na utamwe wa nkongomokwa kwa myaka ku'mi nebi'li'. Pamope no panga aayomwi ili'be yake yoti ku-gapelekya mapundi, ntu'pu' ywakombwi kuntepwa.

⁴⁴ Aywo nnwawa aammi'ngi'yite Yesu nsu'gu', ngapakunywa mpindo wa nganju yake. Pakunywile, popopo utamwe wake waatikummu'ka. ⁴⁵ Yesu aati-laluya, "Aywo nyai ywanikunywile?" Boti ngababaya panga, ntu'pu' mundu ywakukunywile. Nembe Petili ngabaya, "Mpi'ndo, kipi'nga sa bandu kitekuti'li'ta no kukutwi'li'lya." ⁴⁶ Lakini Yesu ngabaya, "Kubi na mundu ywanikunywile, mwanjaa nigabweni makakala kaganibu'ka." ⁴⁷ Yu'lu' nwawa waibweni panga akombwali iya, ngapapitya nnu'ngi' ya Yesu ku'no kalendema kwo yogopa, ngaitu'ya pai, Yesu kannola. Apo, ngalongela nnu'ngi' ya bandu boti kitumbu sa kunkunywa Yesu na kitumbu sapatike tepulwa. ⁴⁸ Yesu ammakie panga, "Biti, kwo u'bi'lya kwako uponi, uyende kwa amani."

⁴⁹ Paabile balo kaalongela, Yailo aaletilwe abali bu'ka kaya, "Mwi'nja wako awile, sakunsulukia muno Mwalimu saku'." ⁵⁰ Yesu pagayu'wine go, ngammakia Yailo, "Kaneuyogope, we wu'bi'li bai alu'a tepulwa."

⁵¹ Yesu waikite kasake Yailo, annyi'ki'tiyeli mundu yingya nnyumba pamope nakwe, ila ayingi na Petili, Yoani, Yakobi na abelei ba aywo mwi'nja. ⁵² Bandu boti baabile kabali'la no lomboola mwakipitike kiwo sake. Yesu ngaabakia, "kanemuli'le, mwana atigonja bai, anawaali!" ⁵³ Bandu ngabamweka kwa kunsalawa panga atangiteli kiwo, mwanjaa bembe baatangite awile. ⁵⁴ Lakini Yesu ankamwi luboko na kummakia, "We mwana, yumuka!" ⁵⁵ Bwu'mi wake ngaubuyangana, no yumuka. Yesu ngaabakia, bampei kilyo. ⁵⁶ Abelei bake batisangala kummona mwu'mi, lakini Yesu atikwaking'indya panga, kanebammakie mundu ywoywoti aga gagapangilwe.

Yesu aatuma balu' ku'mi na abi'li'

(Mat 10:5-15, Mal 6:7-13)

9 Yesu akemite balu' ku'mi na abi'li' na kwapeya uweso wo bi'nga moka na kwatepwa atamwe. ² Kai', ngatuma bakaale Ukulungwa wa Nnu'ngu' na kwatepwa atamwe. ³ Aalagi, "Pamuyabwa mwanja kanemupu'twe kikowe sosoti, kanemupu'twe lukongoso wala nsaku, wala masulupu, wala mbanje wala kanemwapu'twe ata likoti lyo bi'kiya. ⁴ Pansengo wowoti wabankemya no yingya, mwatame popo mpaka pamwabu'ka pa kilambo so. ⁵ Bandu mana bakani kunkemya, mubu'ke pakilambo so no paapata ata litikwili lyalinamati mumagu'lu' ginu. Awo wapanga kati mwanju wa lukilo lwabe." ⁶ Bai, baatumbwi mwanja bapi'ti muilambo kabaala abali inannoga na kwatepwa atamwe kila pandu.

Kyenyoye sa Helode

(Mat 14:1-12, Mal 6:14-29)

⁷ Kwa nyo ntawala Helode aapatike abali ya makowe goti gagapaangikage, lakini aatangiteli mwanjaa babayage, "Yoani Ywabatisage ayu'kite bu'ka kuuwi'li!" ⁸ Bi'ng'i babayage panga Elia apiitike, bi'ng'i babayage

kwaali' nnonndoli ywa Nnu'ngu' yumo ywa kwai'mbu' ateyu'ka. ⁹ Lakini Helode ngagania, "Yoani natikumwi'sa, tumbwe aywo nyai ywaniyu'wa makowe gake?" Apalage kummona mundu ywo.

Yesu apeya kilyo balu' bandu elupu tano

(Mat 14:13-21, Mal 6:30-44, Yoa 6:1-14)

¹⁰ Bai, balu' banamasi' bake pababuyangine, bammakie Yesu makowe goti gabapaangite. Yesu ngabu'ka nabo, kuu'lu' mpaka kukilambo sa Betisaila. ¹¹ Lakini ipi'nga ya bandu paikwipwi kwayi'i, baatikummi'ngi'ya. Yesu ngaakemya no longela nabo makowe ga Ukulungwa wa Nnu'ngu', atepwi balu' babapalage tepulwa.

¹² Lisu'ba palyatumbwi pilya, bannyendeli balu' ku'mi na abi'li' bammakie, "Walage bandu bayende kumisen-go na kumigunda ya papipi, bakapate kilyo na muugonjo, kwa mwanjaa pano patubile, palupu'ngu'ti'."

¹³ Lakini Yesu ngaabakia, "Mwapei mwenga kilyo." Banyangwi, "Twenga ntu'pu' kili'be sosoti, twigali na makati matano na omba abi'li'. Kwaali', tuyende twabene, tukaapi'mi kilyo bandu boti!" ¹⁴ Palu', kwai na annalu'me kati maelupu matano. Bai, Yesu ngaabakia banamasi' bake, "Mwabakie bandu batame muipi'nga ya mitumbi amusini amusini." ¹⁵ Banamasi' baapangite kati mwababakiyilwe, baatamike mwitamo boti.

¹⁶ Bu'kapo, Yesu agatweti galu' makati matano na balu' omba abi'li', aalingite kunani na kwilu'bya balaka, kwimetwana na apei banamasi' bake li'nga baapei bandu. ¹⁷ Bandu boti baatilya no yukuta, na yaiigile baakongoli muitu'ndu', yatwi'li ku'mi na ibi'li'.

Petili annyi'ki'tya Yesu panga nga Kilisitu

(Mat 16:13-19, Mal 8:27-29)

¹⁸ Lisu'ba limo Yesu aabile kisake kaalu'ba, na banamasi' bake babile papipi nakwe. Bai, ngaalaluya, "Bandu banibaya nenga na nyai?" ¹⁹ Nabembe ngabanyangwa, "Bi'ng'i' babaya panga wenga wa Yoani Ywabatisage, bi'ng'i' Elia, bi'ng'i' yumo kati ya alondoli ba Nnu'ngu' ba kwai'mbu' balu' babayu'kite." ²⁰ Apo ngalaluya, "Na mwenga buli, munibaya nenga na nyai?" Petili ngayangwa, "Wenga nga wa Kilisitu ywa Nnu'ngu' Nkulungwa ywabayilwe."

Yesu alongelya abali ya kiwo sake

(Mat 16:20-28, Mal 8:30-9:1)

²¹ Kai', Yesu ngaaking'indya na kwakanikiya panga kanebammakie mundu ywoywoti likowe lyo. ²² Ayendeli baya, "Mwana wa Mundu apalikwa apate ngu'su'mbu' yansima no kanilwa na api'ndo, api'ndo ba lini, na balimu ba Salya no bulagilwa. Lakini lisu'ba lyenetatu bu'ka kiwo sake, alu'a yu'ka." ²³ Payomwi po, ngaabakia bandu boti, "Mundu ywoywoti mana kaapala panga mwanamasi' ywangu', aikane mwene, aupu'twe nsalaba wake kila lisu'ba, na anibi'ngi'ye.

²⁴ Kwa mwanjaa, mundu ywapala kuukombwa bwu'mi wake mwene alu'a kuobeya, lakini ywauobeya kwa kitumbu sangu', alu'a kuukombwa. ²⁵ Kwani kiyongeya namani, mundu ba nawo utayili woti wa dunia kwa kwiobeya mwene? Niibona ntu'pu' so pata. ²⁶ Mundu mana kanibi'kya oni nenga na gano ganiyi'gana, Mwana wa Mundu alu'a kummi'kya oni mundu ywo nsimu walu'a isa laya utukupu wake na wa Tati' bake na wa malaika apeleteu. ²⁷ Nimmakianga kakape panga, kubi na bi'ngi' papanopano baapanga banawaali wangali kuubona Ukulungwa wa Nnu'ngu'."

Yesu agalambuka kuminyo

(Mat 17:1-8, Mal 9:2-8)

²⁸ Paliikite lisu'ba lya nane bu'ka palongei go, Yesu ayi'i na Petili, Yoani na Yakobi mpaka kukitu'mbi', akwo ayi'i lu'ba Nnu'ngu'. ²⁹ Paalu', kuminyo yake kwatigalambuka, na magu'bo gake gabile mau no ng'alang'atya muno. ³⁰ Na bandu abi'li' baabonekine kabalongela nakwe, na bo bai Musa na Elia. ³¹ Bandu bo pabaapitike babile na utukupu, balongei nakwe bu'kana na kiwo sake, sembe kilu'e yomolya gabini Nnu'ngu' akwo ku Yelusalemu. ³² Petili na aine baatopilwe na lugono, ata nyo pabayumwike baubweni utukupu wake, na balu' abi'li' babaayi'mi pamope nakwe. ³³ Bai, bandu bo abi'li' pabaabile kababu'ka, Petili ammakie Yesu, "Mpi'ndo, yanogeleli twenga tukatama pano! Bai, tusenge isewe itatu, simo sako, simo sa Musa na si'ngi' sa Elia." Kwo baya nyo kakape, aakitangiteli salongelage.

³⁴ Petili palongelage go, aapangite minyo ku'pi'li'.

Lyunde ngalielya na kwawi'ki'lya, na lyunde lyo palyaisilile, balu' banamasi', baatiyogopa muno.

³⁵ Lilobe lyayu'wanike bu'ka kulyunde, "Ayu' nga Mwanawangu' ywaninsawile, mumpi'kani ywembe."

³⁶ Bu'ka paliyu'wanike lilobe lyo, Yesu aabonekine ai kisake. Banamasi' baatami liki, bammakiyeli mundu ywoywoti makowe go.

Yesu antepwa mwana mwene moka

(Mat 17:14-18, Mal 9:14-27)

³⁷ Pamalau' yake pabaelyage bu'ka kukitu'mbi', kipi'nga kiku'lu' sa bandu sakwembine na Yesu. ³⁸ Apo, mundu yumo mukipi'nga si'lu', ngakatuya lilobe aabaite, "Mwalimu, nendakulu'ba sonde li'li'li' unninguli mwanawangu'. Mwanawangu' we yu'yu' bai!

³⁹ Moka endagakunyingilya na kumpanga apange ndu'ti, annyi'ya kyundaunda na kumpiya matutume munkano. Mana annyngilile, endakuntesa muno na annekali kiyu'ngu'ya. ⁴⁰ Naalu'bite banamasi' bako bakammi'nge, lakini baakombwili." ⁴¹ Yesu ngabaya, "Mwenga mwa lubelekwo lwangayu'wa mwamukana kumwu'bi'lya Nnu'ngu'! Nilu'a tama na mwenga na kunkomeya, mpaka pakubawi?" Payomwi kwalaluya lyo, ngammakia aywo mundu, "Unnete mwana wako pano." ⁴² Mwana ywo payendage kwa Yesu, yu'lu' mo-

ka ngantu'ya pai' na kunnyi'ya kyundaunda. Lakini Yesu ammi'ngite yu'lu' moka kwa yu'lu' mwana na kuntepwa, kwapeya tati' bake. ⁴³ Bandu boti basanga-like uweso nku'lu' wa Nnu'ngu'.

Yesu alongela kai' abali ya kiwo sake

(Mat 17:22-23, Mal 9:30-32)

Balu' bandu pabasangalage goti gaagapangite Yesu, aabakie banamasi' bake, ⁴⁴ "Muyu'we masikilo muyu'we makowe gano. Mwana wa Mundu ayenda songelwa, no yingya mumaboko ga bandu." ⁴⁵ Lakini bembe baatangiteli kikomekeyo sa nnongelo wo. Likowe li' lyatiyilwa pala baakane tanga, na bembe bayogwipe kunnaluya panga, alombolya buli bu'kana na nnongelo wo.

Nyai ywabile nku'lu'?

(Mat 18:1-5, Mal 9:33-37)

⁴⁶ Kwai na ntau kati ya balu' banamasi', kwa abali yo laluyana panga nyai pakati yabe ywabile nku'lu' kulikoni boti. ⁴⁷ Yesu pagatangite gabaganiyage mummyoyo yabe, ngantola mwana nsimana na kummi'ka papi na mwene. ⁴⁸ Ngaabakia, "Mundu ywoywoti ywampokya mwana nsene yu' kwa lina lyangu' anipokya nenga, na ywoywoti ywanipokya nenga ampokya ywanitumike. Kwa mwanjaa, yu'lu' ywabile nsene kuliko boti pakati yinu, ywembe nga nku'lu' kulikoni boti."

Ywagau'bi'lya gamugapanga mubile nakwe pamope

(Mal 9:38-40)

⁴⁹ Yoani ngaalongela, "Mpi'ndo, tumweni mundu yumo kabi'nga moka kwa lina lyako, natwenga twapayite kunkanikiya mwanjaa, ywembe aabileli mukipi'nga situ." ⁵⁰ Lakini Yesu ngammakia, "Kanemunkanikiye, yu'lu' ywaketoka taukana na mwenga abile kumalyo ginu."

Asamalia bakana kumpokya Yesu

⁵¹ Pauegeli nsimu wu'lu' wa Yesu pu'tu'lwa kunani, ywembe aabini ayende ku Yelusalemu. ⁵² Bai, ngatuma bandu bannongoli na bembe ngabayenda. Bayingi pakilambo simo sa Asamalia pala bakammi'ki makowe wisowiso. ⁵³ Lakini benekaya ba po bapaili kumpokya kwa mwanjaa, ywembe ayendage ku Yelusalemu.

⁵⁴ Bai, banamasi' bake Yoani na Yakobi pabagabweni go, ngababaya, "Bwana, upala twamulise mwoto uuluke bu'ka kunani waalangamise?" ⁵⁵ Lakini ywembe ngaagalambukya na kwakalipya. ⁵⁶ Baabu' palu' no yenda kukilambo si'ngi'.

Kwileka yoti kunki'ngama Yesu

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Pabaabile mumwanja, mundu yumo ammakie Yesu, "Nalu'a kuki'ngama kwokwoti kwawayenda."

⁵⁸ Yesu ngaabaya, "Ibweya babile na mapango gabe go tama, na iyuni iyumba yabe, lakini Mwana wa Mundu ywembe ntu'pu' pogonjo."

⁵⁹ Wayomwi po, ammakie mundu ywi'ngi', "Uniki'ngame." Lakini mundu ywo ngayangwa, "Bwana, uniyi'ki'ti'ye wi'ti' nikasike tati' bangu'." ⁶⁰ Yesu ngayangwa, "Waleke babawile basikane bene na bene, lakini wenga uyende ukaale makowe ga Ukulungwa wa Nnu'ngu'."

⁶¹ Na mundu ywi'ngi' atikummakia, "Nalu'a ku-bi'ngi'ya lakini uniyi'ki'ti'ye wi'ti' nikaalage bandu ba kasangu'," ⁶² Yesu ngammakia, "Ywoywoti ywakamwa lingumbo, na kaatumbwa li'ma ku'no kaalinga nsu'gu', aywo apwaikali kwa Ukulungwa wa Nnu'ngu'."

Yesu atuma banamasi' sabini na abi'li'

10 Bu'kapo, Bwana asawi bi'ngi' sabini na abi'li' atumike abi'li' abi'li', pala balongoli kila pandu paabini mwene yenda. ² Aatikwabakia, "Mauno gatwi'la, lakini auni bali'nganali. Kwa nyo, munnu'be mwene nng'unda alete auni mung'unda wake. ³ Nam-bi'yambi' muyende, lakini mutange panga nintumanga kati bana ba ngondolo babayenda pakatikati ya mapu'mbe. ⁴ Kanemupu'twe likanda wala linyamanda wala ilatu, kai', mudi'la kanemumpange mundu abali. ⁵ Na kila nsengo wamulu'a yingya mwatumbwe kwapanga abali kamwabakia, 'Amani ibe pansengo wu'no.' ⁶ Na mana abile mwana wa amani, amani yinu ilu'a igala nakwe, na manaiti ntu'pu', ilu'a kummuyangania mwabene. ⁷ Bai, mutame pansengo wowowo, kamulya no nywa samwapeyelwa kwa mwanjaa, mpan-gakasi apeyelwa nkwise wake. Kanemuyangangane muutam, li'no nsengo wu'no malau' wu'lu'! ⁸ Mana mwikite pakilambo nsi'si', bandu manabankemile, mwalye yabampeya. ⁹ Mwatepwe atamwe bababile kwo, mwabakie bandu, 'Ukulungwa wa Nnu'ngu' umwegelile mwenga.' ¹⁰ Lakini mana mwikite pakilambo sosoti, mana bakani kunkemya, mwabu'ke na mana kampi'ta mumali'la gabe mubaye, ¹¹ Ata lyu'ku'mbi' lya kilambo sinu lyalunamati mumagu'lu' gitu, twendapaapata kwo kana kwinu. Lakini mutange panga Ukulungwa wa Nnu'ngu' wegelile.' ¹² Nim-makiyanga panga lisu'ba lyo, kilambo so saba mmaule kulikoni ga'lu' ga bandu ba Sodoma.

Mwakibona mwamisengo mwamukana kumuyangania Nnu'ngu'

(Mat 11:20-24)

¹³ "Wakibona wenga wa Kolazini! Wakibona wenga wa Betisaida! Keende maluweluwe gagapangike kasinu, gakapangika ku'lu' Tilo na Sidoni, sai'no bawati mabunia bu'ka palipite no tama muligu, kababuyangania kwa Nnu'ngu' wabe. ¹⁴ Ata nyo lisu'ba lyo senulwa, mwenga mwasenuka paku'lu kulikoni Tilo na Sidoni. ¹⁵ Na wenga wa Kapalanaumu buli! Ulu'a kwikatuya

mpaka kunani? Ulu'a tu'mbu'yi'lwa mpaka kumambi'."

¹⁶ Aayendeli baya, "Ywampi'kania mwenga, anipi'kania nenga na yu'lu' ywakana kumpokya mwenga, akana kunipokya nenga. Na ywoywoti ywakana kunipokya, akana kumpokya yu'lu' ywanitumike."

Balu' sabini na abi'li' bendabuya

¹⁷ Bu'kapo balu' sabini na abi'li', ngabaki'li'bu'ka ku'no kabanapusika, "Bwana, ata moka gendatuyu'wa kwa lina lyako." ¹⁸ Yesu ngaabakia, "Namweni Ibilisi katu'mbu'ka bu'ka kunani kati njai. ¹⁹ Nimpeyangite amuli yo li'bata nng'ambo na ipi'li'li' na makakala goti ga yu'lu' ndumu, kai' ntu'pu' kikowe sakilu'a kunsulu. ²⁰ Lakini kanemunapusike mwanjaa moka gendakunyu'wa ila, munapusike kwa mwanjaa maina ginu gaandikilwe kunani."

Pulaa ya Yesu

(Mat 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Popopo', Yesu asangiliye kwa Loo Mpeleteu aabaite, "Nendakunsukulu Mwa Tati', Bwana wa kunani na kudunia, kwa mwanjaa makowe ga, mwaiyite bene ikima na malango, kwatambulya bana anangu'ta. Elo Tati', kwa mwanjaa mo ngamwamupai."

²² Bu'kapo ngabaya, "Tati' bangu' banikamukiye ili'be yoti. Ntu'pu' ywantangite Mwana ila Tati', Kai' ntu'pu' ywatangite Tati' ila Mwana, na ywoywoti yu'lu' Mwana apendi kuntambulya."

²³ Bu'kapo ngaatendebukya banamasi' bake alongei nabo pakiyi'ki'ya, "Nantali babagabona gano gamugabona mwenga! ²⁴ Nimmakianga kakape, alondoli ba Nnu'ngu' na akulungwa, baapai kugabona galu' gamugabona mwenga na gamugayu'wa. Lakini bagabwenili na bagayu'wineli."

Lukongo lwa Nsamalia mwene kiya

²⁵ Bu'kapo mundu yumo ywa Salya atiyi'ma na kunaluya, kaapala kumpi'ndi'ka, "Mwalimu, nipange buli li'nga niupate ukoto wangali yomoka?" ²⁶ Ywembe ngannyangwa, "Yandikilwe buli mu Salya? Wenga utanga buli?" ²⁷ Mwalimu wa Salya ngannyangwa, "Umpende Bwana Nnu'ngu' wako kwa mwoyo wako woti, kwa loo yako yoti, kwa makakala gako goti na kwa malango gako goti. Na umpende ywotama papipi nakwe, kati mwowipenda wamwene." ²⁸ Yesu ngammakia, "Mwoyangwile unogiye! Upange nyo na wenga walu'a lama."

²⁹ Lakini mwanjaa ywembe apalage kwibalangilya panga ywembe nnogau, annalwiye Yesu, "Na mundu ywa papipi yangu' nga ywaku'?" ³⁰ Yesu atikunyangwa, "Mundu yumo aelyage bu'ka ku Yelusalemu yenda ku Yeliko. Payendage, mudi'la, ayingililwe na makatauluma, bampokonywi ili'be yake yoti, kunneka wausu na kunku'mbwa, bannei aindwike. ³¹ Nembe mpi'ndo yumo wa lini kapi'ta pandi'la yi'yi'lu'yi'lu',

apite mbwega ku'no kammona. ³² Nembe Mlawi yumo, paikite pandu po, apite mbwega mbwega ku'no kammona. ³³ Lakini mundu yumo Nsamalia ywabile mumwanja wake, paikite pabile yu'lu' mundu ammi'ki kiya. ³⁴ Atikunnyendelya na kunnyangatiya, kwa kunnyi'ya mauta na wi'mbi' wa njabibu na kuntabya itambala. Wayomwi go, ngamwu'bu'ya mu mbu'nda wake na kumpeleka ku nyumba ya ageni yenda kumu'bu'ya. ³⁵ Pamalau' yake ngampeya mbanje linali ibi'li' yu'lu' mwene nsengo, no lagana nakwe panga, 'Ummu'bu'ye mundu yu', na sosoti sawalu'a tumya kai', nalu'a kuli'pa kibuyo.' " ³⁶ Bu'kapo Yesu atelaluya, "Kati ya bandu bo atatu, ywaku' ywabonekine panga mundu ywa papipi ywa yu'lu' ywayingililwe na balu' makatauluma?" ³⁷ Yu'lu' mwalimu ywa Salya aayangwi, "Yu'lu' ywammi'ki kiya nga mundu wa papipi." Yesu ngammakiya, "Uyende, ukapange nyinyonyo."

Yesu kasake Malita na Malia

³⁸ Pabaabile mumwanja, baikite kukilambo simo na nwawa yumo ywakemelwa Malita, ankemi kasake. ³⁹ Malita aabile na nnunawe ywakemelwage Malia, ayu' aatami papipi na Yesu, kapi'kania gayi'ganage. ⁴⁰ Lakini Malita ywembe aiauyage na makowe gambone ga nng'eni. Bai, ngannyendelya Yesu ngam-makia, "Bwana, wenga wibona sawasawa nnunangu' anileka niauke kisangu'? Ummakie aniyangatiye." ⁴¹ Lakini Bwana annyangwi, "Malita, Malita, wendakwiauya na kwisuluya kwa makowe maingi. ⁴² Kikowe simo bai nga sangamaa. Malia asawi kikowe sangama muno, alu'a li'ndi'li'lwa na sembe apokonyolwali."

Yesu ayi'gana ndi'la yo salya

(Mat 6:9-13, 7:7-11)

11 Lisu'ba limo, Yesu aabile pandu nsi'si' kaalu'ba Nnu'ngu'. Payomwi lu'ba Nnu'ngu' yumo bu'ka mukipi'nga sa banamasi' bake aatikummakia, "Bwana, tukulu'ba utuyi'gane lu'ba Nnu'ngu' kati Yoani Ywabatisage mwayi'ganiye banamasi' bake." ² Yesu aabakiye, "Pamulu'ba Nnu'ngu' mubaye nnyanya, 'Tati' bitu mwamubile kunani,

Lina linu likwi'yi'lwe, Ukulungwa winu wise.

³ Mutupeyi kilyo situ sa kila lisu'ba.

⁴ Mutusami masambi gitu, kati twenga mwatwasamya babatukosile, kai' kanemutuyi'ngiye mu-makowe ga kutupaya.' "

⁵ Kai' ngaabakia, "Tubaye yumo mukipi'nga sinu aabile na mbwigalye, nembe ayi'i kasake meku, atikum-makia, 'Mbwiga, sonde li'li'li' uniyai'ki makati gatatu.

⁶ Mbwiga lyangu' ai mumwanja api'ti kasangu', nanenga ntu'pu' sa kumpeya.' ⁷ Nembe paabile nnyumba ngannyangwa, 'Ngani kunisuluya! Ne niyigile niango wangu!' Yi'no saa yo gonja nenga na bana bangu', nikupeyali ubu'ke bai!' ⁸ Tubaye apala yumuka kumpeya kwa mwanjaa ywembe mbwigalye lili, kwa

mwanjaa mundu ywo aayendeli kunnu'ba, alu'a kaatuka ampei sosoti sakipala. ⁹ Kwa nyo, nimmakianga mulu'be namwenga mwapeyelwa, mupale namwenga mwapata. Mupange u'li, namwenga mwayu'gu'li'lwa. ¹⁰ Kwa mwanjaa ywoywoti ywalu'ba ngaywapeyelwa, ywapala ngaywapata na ywapanga u'li, ngaywayu'gu'li'lwa. ¹¹ Ywaku' kasinu mana mwana wake alu'bite tati' bake omba, alu'a kumpeya nng'ambo ayu'ye omba? ¹² Na mana alu'bite lipinga kitiwi, alu'a kumpeya kipi'li'li'? ¹³ Kati mwenga mwamubile mwalau, mumanyi kwapeya bana binu ikowe inannoga, nga munomuno tati' binu ba kunani, balu'a kwapeya Loo Mpeleteu balu' babannu'ba."

Yesu na Belisebuli

(Mat 12:22-30, Mal 3:20-27)

¹⁴ Lisu'ba limo Yesu abi'ngage moka ywagampangite mundu yumo kaneakombwe longela Bai, ago moka pagammu'i, aywo mundu ngakombwa longela, kipi'nga sa bandu satisangala. ¹⁵ Lakini bandu bi'ngi' pakipi'nga sabe babaike, "Abi'nga moka kwa uweso wa Belisebuli, mpi'ndo wa moka." ¹⁶ Bi'ngi' bendekumpaya, li'nga apange maluweluwe itanganikwe panga ayi'ki'tilwe bu'ka kunani. ¹⁷ Lakini mwanjaa ywembe aagatangite gabaganiyage, ngaabakia, "Ukulungwa wowoti waubaganike ipi'nga yaitaukana, ukombwali konda. Nga mwalubile lukolo lwolwoti lwaluyu'mana, lusi'yali langanyika. ¹⁸ Mana ukulungwa wa Tati' ba bene ubu'su' kawitaukya wene, utawala wake ulu'a yi'ma kitiwi? Mubaya buli nde, panga nibi'nga moka kwa uweso wa Belisebuli? ¹⁹ Mana kanibi'nga moka kwa uweso wa Belisebuli, bamwatuma mwenga babi'nga kwa uweso wa nyai? Kwa kitumbu so, bembe ngabalu'a kunkania mwenga mwabu'su'. ²⁰ Lakini mana kanibi'nga moka kwa uweso wa Nnu'ngu', bai mutange panga Ukulungwa wa Nnu'ngu', tiyali wikite kwinu.

²¹ "Mundu mwene makakala, pali'ndi'la nsengo wake kwa yombo yo li'ndi'lya, mali yake yoti ipanga ngoto.

²² Lakini mana aisile ywampite kwa makakala na kunnyingilya, ampokonywa yombo yo li'ndi'lya yaiu'bi'lyage na mali yake kwibagana. ²³ Ywoywoti ywakotoka lu'mbana na nenga, ayenda kinsu'gu' na nenga, ywoywoti ywakotoka kongolya pamope na nenga, aalu'a yanjaya.

Buyangania kwa moka

(Mat 12:43-45)

²⁴ "Moka mana abi'ngilwe kwa mundu, ati'li'ta ti'li'ta mulubele kaapala pandu po pu'mu'lya, mana ntu'pu' aibakia mwene, 'Nilu'a buyangania kasangu' kwanibu'i.' ²⁵ Pabuyangana, aikwemba yi'lu' nyumba ipyayililwe no nemekelwa na nkati yake ntu'pu' ywata-ma. ²⁶ Bai, ayenda kwakoka moka aine saba alau pi'ta ywembe, boti bayenda kunnyingya mundu ywo. Kwa

nyo, ali ya mundu ywo yapanga mbaya muno kulikoni mwayaabiile.”

Pulaa ya kakape

²⁷ Palongelage go, nwawa yumo pakipi'nga si'lu' sa bandu ngatu'ndu'bi'ya liilobe lyake no baya', "Nantali nwawa ywakupapite na kukuyongeya." ²⁸ Lakini Yesu ngabaya, "Nantali muno balu' babapi'kania liyi'gi'yo Iya Nnu'ngu' na kulikamwa.”

Bapala mwanju

(Mat 12:38-42)

²⁹ Kipi'nga sa bandu pakiyendelyage isa Yesu aatikwabakia, "Lubelekwo lu'no lwene sambu lupala lulole mwanju, lakini lupeyelwali lola, mwanju wabaubweni kwa Yona, uli'ngani. ³⁰ Kati mu'lu' Yona mwabile mwanju kwa bandu ba ku Ninawi, nyinyonyo na Mwana wa Mundu ngamwalu'a panga mwanju kwa lubelekwo lu'no. ³¹ Malikiya wa Seba alu'a pitya Nsimu wo Pwatilwa lubelekwo lu'no. Nembe alu'a lupwatya kwa mwanjaa lubile na masambi. Maana ywembe aaisi bu'ka kutalu pala api'kani mayi'gi'yo gene malango ga Selemani, na aaisi kwipwa panga, kumbe pano pabile na nku'lu' kuliko Selemani. ³² Bandu ba Ninawi balu'a yi'ma Nsimu wo Pwatilwa. Nabembe balu'a lupwatya lubelekwo lu'no panga lubile na masambi. Kwa mwanjaa, bembe bammuyangani Nnu'ngu' bu'kana na maalo ga Yona, na kumbe pano pabile na nku'lu' kuliko Yona.

Bweya wa yi'ga

(Mat 5:15, 6:22-23)

³³ "Ntu'pu' mundu ywakoya kyenge na kukibi'ka mmu'ngu' au' mukibi'ga, ila akiu'bu'ya kunani, pala bandu babayingya nnyumba bapate kuubona bweya. ³⁴ Liyo lyako nga kyenge sa yi'ga yako, mana libile likoto, yi'ga yako yoti yalu'a ba mubweya. Liyo lyako mana libile litu'lu'ka na yi'ga yako na yembe ilu'a ba mulubi'ndu'. ³⁵ Wili'ndi'le lelo na bweya waubile nkati yako, wakane yu'ka lubi'ndu'. ³⁶ Bai, manaiti yi'ga yako yoti ibile mubweya, wangali ba pandu popoti pene lubi'ndu', nawenga walu'a ng'alang'atya munomuno kati mu'lu' mwaukumulikya bweya wa kyenge.”

Yesu abi'kya lukolo Mafalisayo na balimu ba Salya

(Mat 23:1-36, Mal 12:38-40)

³⁷ Yesu paabile kaalongela, Mfalisayo yumo ankemi kilyo kasake, nembe ngayenda Iya. ³⁸ Aywo Mfalisayo asangalike kummona kaalya wangali uluga masi' mumaboko kwa mwanjaa, yayi'ki'tilweli musalya! ³⁹ Bwana ngammakia, "Mwenga mwa Mafalisayo, muyanyi gu'lwa nnobo na nkungu kunja, lakini nkati yake kutwi'li bwimi no akala mwoyo. ⁴⁰ Mwenga mwa logeloge! Buli, nengite Nnu'ngu' ywatengenise panja, nga ywatengenise nkati? ⁴¹ Mwapei aki'ba yi'lu' ili'be

yaibile nkati ya myoyo yinu na yi'ngi' yoti yapanga alali yinu.”

⁴² "Lakini, mwakibona Mafalisayo, kwa mwanjaa mupiya saka ata maakapi ga ndakyo ya ilyo, ndebele na maakapi gi'ngi'. Lakini mugaleka makowe gagakong'ondya aki na kumpenda Nnu'ngu'. Mugaakamwe makowe ga, wangali kugalibalya galu' gi'ngi'. ⁴³ Mwakibona mwenga mwa Mafalisayo, kwa mwanjaa, mupendi tama nnu'ngi' pandu pa isima amo mumayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu' no pangilwa abali kwa isima pakipi'nga sa bandu. ⁴⁴ Mwakibona, kwa mwanjaa mulandana na masiko gangali i'mbya maliwe, bandu bapi'ta panani yake wangali tanga ubolau wabauli'bata.”

⁴⁵ Yumo mukipi'nga sa balimu ba Salya ngammakia, "Mwalimu, makowe gologela, twenga wendatupwi'wa." ⁴⁶ Yesu annyangwi panga, "Mwakibona mwenga mwa balimu ba Salya, kwa mwanjaa, mwatwi'ka bandu igombo yangali pu'tu'li'ka, ku'no mwabene mukombwali ata golwa lukonji lumo kwayangatiya. ⁴⁷ Mwakibona, kwa mwanjaa, musengya masiko ga alondoli ba Nnu'ngu' balu', babaabulagilwe na api'ndo binu. ⁴⁸ Kwa nyo, mukong'ondelya panga, muyi'ki'tile mwabapangite api'ndo binu, bembe bai abulagi ba abo alondoli ba Nnu'ngu', na mwenga musengya masiko gabe. ⁴⁹ Kwa nyo, ikima ya Nnu'ngu' yabaite nnyinyo, 'Nalu'a kwapelekye alondoli na atumilwa ba Nnu'ngu', lakini bi'ngi' balu'a kwabulaga na bi'ngi' kwapeya ngu'su'mbu'. ⁵⁰ Bu'kana na makowe ga, lubelekwo lu'no lwalu'a pwatilwa kwa mwanjaa, myai ya alondoli boti ba Nnu'ngu', yaiyitanike bu'ka palutumbwi dunia, ⁵¹ bu'ka yitanika kwa myai ya Abeli mpaka yi'lu' ya Zakalia, yu'lu' ywabulagilwe munyumba ya Nnu'ngu', pakati ya kibi'ki'lyo na pandu papeleteu. Nimmakianga, Kakape lubelekwo lu'no lwalu'a pwatilwa kwa makowe go. ⁵² Mwakibona, mwenga mwa balimu ba Salya kwa mwanjaa, mwiyyite si'lu' kiyu'gu'lyo sa niango wo yi'ganilwa, mwabene muyingili na mwakanikiye babayingyae kanebayingi." ⁵³ Pabu'i palu', balu' Mafalisayo na balimu ba Salya, baatumbwi kunnyingilya kwa kunnaluya maswali gambone kwa ukali, ⁵⁴ kabampi'ndi'ka li'nga bannyonje kwa malongelo gake bapate kitumbu sa kunsongya.

Likalipyo kitumbu sa unapiki

12 Bandu maelupu baatikusikana no li'batana, Yesu atumbwi wi'ti' kwabakia banamasi' bake, "Mwili'ndi'le na uyi'me wa ulu'u wa Mafalisayo nga unapiki. ² Lakini ntu'pu' sakiwi'ki'lilwe, sasaakotoka umukulwa, kila sakiyu'bite salu'a kwipulwa. ³ Kwa nyo, kila samulongei mulubi'ndu', bandu balu'a kiyu'wa pabweya, na kila gamulongei kwo yu'yu'tana kuungati milyango iyagalilwe, galu'a bayilwa panani ya mwagala wa nyumba.

Ywapalilwa yogopelwa

(Mat 10:28-31)

⁴“Nimmakianga mwenga mwa mambwiga bangu', kanemwayogope balu' babakombwa bulaga yi'ga bai, lakini bakombwali yendelya panga kikowe si'ngi' mana babulige. ⁵ Nilu'a kummakianga yu'lu' ywapalikwa kunnyogopa, Munnyogope yu'lu' ywakombwa bulaga na kuntaikulya mundu kumwoto. Elo, nimmakianga munnyogope ywo. ⁶ Itanganikwe panga injosi tano ipi'mi'yi'lwa kwa ela njene muno, au' nyonyoli? Lakini nnu'ngi' ya Nnu'ngu', alibalilwali ata yumo. ⁷ Lakini ata nywili ya mumitwe yinu ibalangilwe yoti. Kanemuyogope, mwenga nga mwampu'ku'bi'la kulikoni injosi yambone.

Kunnyi'ki'tya na kunkana Kilisitu

(Mat 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

⁸“Nimmakianga kakape, kila mundu ywaniyi'ki'tya nnu'ngi' ya bandu panga ywembe ywangu', Mwana wa Mundu nembe alu'a kunnyi'ki'tya nnu'ngi' ya malaika ba Nnu'ngu' panga mundu ywo ywake. ⁹ Lakini mundu ywoywoti ywanikana nnu'ngi' ya bandu, nembe alu'a kanilwa nnu'ngi' ya malaika ba Nnu'ngu'.

¹⁰“Ywoywoti ywalongela likowe lyo kaana kunnyi'ki'tya Mwana wa Mundu, alu'a samilwa, lakini ywannongelya ubu'su' Loo Mpeleteu, alu'a samilwali.

¹¹“Pabampelekanga mwenga nnu'ngi' ya mayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu' na nnu'ngi' ya api'ndo na atawala, kanemwaleendeme gania panga mukaikengya, au' mukayangwa buli. ¹² Kwa mwanjaa, Loo Mpeleteu alu'a kunnyi'gana si'lu' samupalilwa yangwa popopo.”

Lukongo lwa tayili nnogeloge

¹³ Mundu yumo palu' pakipi'nga sa bandu atikumakia, “Mwalimu, ummakie nnunangu' yu', tubagane ulisi wabatuleki tati'.” ¹⁴ Yesu annyangwi, “Mbwiga, nyai ywanibi'i nenga panga na mundu ywa kwakenga au' kwa awana pakati yinu?”

¹⁵ Bai, ngaabakia boti, “Mwili'ndi'le na kila uyi'me wa usoyo, kwa mwanjaa, ukoto wa mundu ubu'kanali no yoloka kwa ili'be yabile nayo.” ¹⁶ Bu'kapo, ngaa-longelya kwa lukongo lu'no, “Kwabile na tayili yumo ywembe munng'unda wake atimeya munomuno.

¹⁷ Tayili ywo, aganiyite pamwoyo wake, ‘Nilu'a panga buli na nenga ntu'pu' ligu'lu' lyo bi'kya ilyo yangu'?

¹⁸ Nilu'a panga nyo, nilu'a sengwana tugu'lu' twangu' tuketuke no senga ligu'lu' liku'lu' amo nganilu'a bi'ka ilyo yangu' yoti yaniunike na mali yangu'. ¹⁹ Apo, naubakia mwoyo wangu' panga pano le ubile na sobi'ki'ya, no tumya myaka yambone, no ponda mali bai, lya, nywa, no napusika.’ ²⁰ Lakini Nnu'ngu' ngammakia, ‘Wenga wa nnogeloge, kilo sa li'no, bwu'mi wako wendatolelwa. Na ili'be yi'lu' yoti yowitwi'li'kiye, ilu'a

panga ya nyai?’” ²¹ Yesu ayomoli kwo baya, “Amo ngamwabile mundu ywaitwi'li'ki'ya mali kwa makowe gake mwene bai, lakini nki'ba nnu'ngi' ya Nnu'ngu'.”

Mwu'bi'li Nnu'ngu'

(Mat 6:25-34)

²² Bu'kapo Yesu aabakie banamasi' bake, “Kwa kitumbu so nendakummakianga, kanemube na kyenyo ati' kilyo twapata kwaku', au' alu'a kutuwalika nyai? ²³ Kwa mwanjaa nantali bwu'mi kulikoni kilyo, yi'ga nantali kuliko ngu'bo. ²⁴ Mwalinge mwababile iyuni. Bapandangali wala baunali, kai' ntu'pu' ligu'lu' lyolyoti. Ata nyo Nnu'ngu' ayimali ilyo endakwayakiya. Mwenga mwampu'ku'bi'la kuliko iyuni! ²⁵ Nyai mukipi'nga sinu ywakombwa lumya kwa kwiauya no kombwa yongeya kwaali' pasene masu'ba ga bwu'mi wake? ²⁶ Bai, manaiti mukombwali panga likowe lisini kati lyo, mwanjaa namani muba na kyenyo kwa galu' gi'ngi'? ²⁷ Mugalinge malu'ba mwagalembulya! Gapangali kasi kai' gaiwalikali. Lakini nimmakianga, ata Nkulungwa Selemani mwene na utayili waabile nawo na magu'bo gawalage, anaikali paugolou wa lilu'ba limo. ²⁸ Manaiti Nnu'ngu' akombwa kuliwalika nyo lyamba lya munng'unda, lyembe li'no libile na malau' lyalu'a taikulwa palitu'ta no tinika mwoto. Buli, kangi' alu'a kumpangya muno mwenga? Mwenga mwa bandu ba imani njene!

²⁹ “Bai, kanemube na kyenyo kwa kwiauya pala kilyo au' so nywa. ³⁰ Kwa mwanjaa, bandu bangali kuntanga Nnu'ngu' baukya go, na Tati' binu batangite panga makowe go gendapalilwa na mwenga. ³¹ Mupale wi'ti' Ukulungwa wa Nnu'ngu' na go gi'ngi' mwalu'a yongeyelwa na Ywembe'.

Utayili kunani

(Mat 6:19-21)

³² “Kanemuyogope, mwenga mwakipi'nga kisene sa ngondolo kwa mwanjaa, Tati' binu bapendi kumpeyanga Ukulungwa. ³³ Mupi'mi'yange mali yinu na mbanje ye mukaapei aki'ba. Mwitengenesi mipuko yangali otona na kwibi'kya amana kunani, akwo ipu'ngwali. Akwo baii, baegelyali kai' ngu'lu'ku'lu' baalabiyali. ³⁴ Palu' paibile amana yako, nga pawaba na myoyo wako.

Atumisi babatama wiso

³⁵ “Mube tiyali, mutabite mikanda muibuno na yenge yinu itame kaiyaka. ³⁶ Mutame kati atumisi babaninda bwana wabe abuyangane bu'ka kulisengele, li'nga mana bayu'wine ilulu bai, bannyu'gu'li nniango ayingi. ³⁷ Nantali atumisi balu' bembe bwana wabe paabuyangana, akwemba kabakeleka! Kakape nendakummakianga, aywo bwana aibi'ka wiso na kwake-myama pamesa li'nga balye. ³⁸ Ata mana aabuyangana meku au' kakusa na kwakwemba kabakeleka, nantali yabe atumisi bo! ³⁹ Mutange panga kenda mwene

nyumba katanga saa yaisa mwii alu'e keleka na alu'e yi'ki'tyali kunneka ayingi no yiba. ⁴⁰ Na mwenga nyinyonyo, mutame wiso mwanjaa Mwana wa Mundu alu'a isa saa yangatangananikwa."

Ntumisi ywa u'bi'li'ka na ywangali u'bi'li'ka

(Mat 24:45-51)

⁴¹ Petili atilaluya, "Bwana, lukongo lu' utulongelya twenga bai au' twa bandu boti?" ⁴² Bwana ayangwi panga, "Nga ywaku' ntumisi ywa u'bi'li'ka na mwene ikima, ywembe bwana wake alu'a kummi'ka panani ya atumisi bake li'nga apei kilyo nsimu waupalilwa?"

⁴³ Nantali yake ntumisi ywo, manaiti bwana wake paaki'li'bu'ka alu'a kunkwemba kapanga nyo.

⁴⁴ Kakape alu'a kumwu'bu'ya na kumpanga ntawala wa amana yake yoti. ⁴⁵ Lakini mana ntumisi ywo abaiti pamwoyo wake, 'Bwana wangu' asi'liye buyangana,' ngatumbwa kwaku'mbwa atumisi aine analu'me na alwawa no lya, nywa no lobya, ⁴⁶ bwana wake alu'a buyangana lisu'ba lyangali pi'kanilya na saa yangali tanganikwa, alu'a kunku'mbwa muno ntumisi ywo na kumpwatya pamope na bangau'bi'li'ka. ⁴⁷ Ntumisi yu'lu' ywatanga mwapala bwana wake, lakini apangali gagapalilwa panga, aaputilwa munomuno. ⁴⁸ Lakini ywapanga makowe gagampanganda mundu asenuke wangali tanga, aputilwa pasene. Ywapeyilwe yambone, alu'a longelwa yambone, ywapeyilwe yambone muno, alu'a longelwa yambone munomuno.

Yesu kitumbu so lekangana bandu

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ "Nisi koya mwoto padunia, napendi ukapanga uyakite! ⁵⁰ Nibile na ubatiso wambalikwa niupokii, kwa ndi'la yaku' niiauye mpaka utimi! ⁵¹ Mukita niletike amani pano pa dunia? Ata pasene, amani lili, ila mayu'mano. ⁵² No bu'ka nambi'yambi', mana kubile na alongo batano, balu'a baganika, ku'no abi'li' kwi'ngi' atatu au' kwi'ngi' atatu, ku'no abi'li'. ⁵³ Tati' balu'a yu'mana na mwana na mwana alu'a yu'mana na tati' bake, mau' bayu'mana na mwi'nja, wabe na mwi'nja ayu'mana na mau' bake, mau' mukwe bayu'mana na nkamwana na nkamwana ayu'mana na mau' mukwe."

Tanga nsimu

(Mat 16:2-3)

⁵⁴ Yesu ngaibakia kai' ipi'nga ya bandu, "Mana mugabweni maunde gayi'mi lupande lwa kundondi bai popopo mubaya, 'Ula alu'a nia', kakape endania.

⁵⁵ Mana muubweni nsunga wa kusi kaupukatya mubaya, 'Kwalu'a ba na lyoto muno,' na momo ngamwaipangika. ⁵⁶ Mwenga mwa anapiki! Mumanyi londwa mumaumbile ga nni'ma na kumaunde, mukotoka ki'li' tanga maumbile ga nsimu wu'no?"

Awana na andumu

(Mat 5:25-26)

⁵⁷ "Mwanjaa namani mukotoka kwiamulya mwabene panga likowe linannoga? ⁵⁸ Mana ywa kusitakya, kakupeleka kukoliti, yabile male yomwana nakwe mubile mundi'la, akane kupeleka kwa akimu, nembe akimu akane kukukamukiya kwa asikali, nabembe bakane kuyingiya muutabilwe. ⁵⁹ Kakape nikubakia, watama mo mpaka wayomwe li'pa lwela lwa kuundi'la."

Mugaleke masambi ginu au' mwalu'a waa

13 Nsimu wo baisi bandu nsi'si' kummakia Yesu abali ya ku Galilaya, kwa bandu bababulagilwe na Pilato pabaaisi na inyama yabe isinjilwe kwa salaka ya mu Nyumba ya Nnu'ngu'. ² Nembe Yesu aatikwabakia, "Mwenga mubaya Agalilaya bo, bai na sambikulikoni Agalilaya bi'ngi' ati' kwa mwanjaa batesilwe nyo? ³ Nimmakianga kakape panga, bapangiteli sambi kwapi'ta balu', lakini namwenga kati bobobo, mana mukotwike kunng'alambukya Nnu'ngu', mulu'a langanyika kati bembe. ⁴ Au' balu' ku'mi na banane babaatu'mbu'kilwe na nsengo nku'lu' ku Siloamu no waa, mubaya bembe bai na masambi kulikoni bi'ngi' boti babatamage ku Yelusalemu? ⁵ Nimmakianga nyinyo lili, lakini na mwenga mana mukani kunng'alambukya Nnu'ngu', mulu'a langanyika kati bembe."

Lukongo lwa ntini wangali paambika

⁶ Bu'kapo Yesu ngaabakia lukongo lu'no, "Mundu yu-mo aabile na ntini † munng'unda wake, payi'i pala atu'mbwe itunda yake, aubweni unapambikali ata limo. ⁷ Bai, ngammakia mpangakasi wake, 'Linga! Wu'no mwaka wenetatu nisa pa nkongo wu' pala nitu'mbwe litunda, lakini nalibonali lipambike ata limo! Upi'ngwe, uyomwa mbolya ya munng'unda bai wangali paambika.' ⁸ Lakini mpangakasi ayangwi, 'Bwana, tuuleke kai' mwaka gu'no, nilu'a kuuti'li'ti'ki'ya nkulyo upate masi' na kuyi'ya mbolya. ⁹ Mana waapambika manisa, twauleka, mana wapambikali twaupi'ngwa.'"

Yesu antepwa mau' yumo Lisu'ba lyo Pu'mu'lya

¹⁰ Yesu endeyi'gana munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu', Lisu'ba lyo Pu'mu'lya. ¹¹ Na po, kwabile na nnwawa yumo ntamwe kwa myaka ku'mi na minane aayingililwe na moka. Kwa mwanjaa nyo, ng'ongo wake watilemala muno ata akombwageli yi'ma wi'ma. ¹² Yesu pamweni atikunkema ngaammakia, "Mau', utamwe winu mutepulilwe." ¹³ Ammi'ki maboko gake pantwe na popopo, yi'ga yake yapatike makakala go yi'ma kai' na ankwi'yite Nnu'ngu'. ¹⁴ Lakini mpi'ndo ywa nyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' ateusika kitumbu sa

† Awu' nkongo, ubonekana ku Isilaili na wembe upambika itunda yaili'li'lwa na bandu.

Yesu kuntepwa mau' ywo Lisu'ba lyo Pu'mu'lya. Kwa nyo, aabakie bandu bababile palu', "Mubile na masu'ba sita go panga kasi, bai mugatumi masu'ba go isapala pona matamwe ginu, lakini kanemwise Lisu'ba lyo Pu'mu'lya."

¹⁵ Apo Bwana atikunyangwa, "Mwenga mwa anapiki! Nyai kwinu ywalu'e somwa yu'gu'lya ng'ombe bake au' mbu'nda bake mukyu'ngu'lu' annongoye kunyweli wa masi' ata mana ibile Lisu'ba lyo Pu'mu'lya?" ¹⁶ Tumbwe pano kubile na mwi'nja ywa Bulaimu, ywembe Tati' ba bene ubu'su' ampangite alemale kwa myaka ku'mi na minane. Buli, yanogeleli lili kunnyu'gu'lya muutabilwe wake Lisu'ba lyo Pu'mu'lya?" ¹⁷ Payomwi longelago, babantaukage baibweni oni lakini bandu bi'ngi' boti batipulaika muno kwa makowe goti gagapangite palu'.

Lukongo lwa mbeyu njene

(Mat 13:33)

¹⁸ Yesu atilaluya, "Ukulungwa wa Nnu'ngu' ulandana na namani? Nilu'a kuulandanisa na ki'li?" ¹⁹ Ubile kati lupeke lwaalutweti mundu yumo na kulupanda mung'unda wake, lwatibalika no panga nkongo nku'lu'. Iyuni yaigu'lu'ka yakombwi senga iyumba yabe mundambi' yake."

Lukongo lwa ngelule

(Mat 13:31-32, Mal 4:30-32)

²⁰ Kai' atilaluya, "Nilu'a kuulandanisa Ukulungwa wa Nnu'ngu' na namani?" ²¹ Kati ngelule yayi'i mau' yumo na kuiyangabana pamope na bwembe mbisi tano, na bwembe woti watilu'la."

Niango wo patimwa

(Mat 7:13-14,21-23)

²² Yesu ayendeli na mwanja wake wa ku Yelusalemu, ku'no kapi'tya muilambo na mumili'ma, kayi'gana liyi'gi'yo lya Nnu'ngu'. ²³ Mundu yumo atikunyaluya, "Buli Mwalimu, bandu babaalu'a kombolelwa bayol-wikeli?" ²⁴ Yesu ngaabakia, "Mukasane yingya kwo pi'tya niango waupatimwa, kwa mwanjaa nendakum-makia, baingi balu'a paya yiingya, lakini baakombwali. ²⁵ Nsimu waisa, apo mwene nyumba alu'a kaatuka no yigala niango. Mwenga mwalu'a yi'ma panja no panga u'li kamubaya, 'Bwana, utuyu'gu'li.' Lakini ywembe alu'a kunnyangwa, 'Ndangiteli kwamubu'ka!' ²⁶ Na mwenga mwatumbwa kummakia, 'Twenga ngatulyage no nywa pamope na wenga, kai' wenga uyi'ganage muilambo yitu.' ²⁷ Lakini ywembe aabaya, 'Ndangiteli mwenga muuma kwaku', mubu'kange nnu'ngi' yangu' mwenga mwaboti mwapanga sambi.' ²⁸ Apo, ngapas-apanga kili'lo no yaga mino, pamwabona ki Bulaimu, Isaki, Yakobi na alondoli ba Nnu'ngu', boti babile mu Ukulungwa wa Nnu'ngu', lakini mwenga mwabene, mutaikulilwe panja! ²⁹ Bandu balu'a isa bu'ka kumb-

wani na kundondi, kukibu'la na kusi no tama pakilyo ku Ukulungwa wa Nnu'ngu'. ³⁰ Eloo, balu' babalongo-lile balu'a panga ba kuundi'la na balu' ba kuundi'la balu'a longolya."

Yesu akiyendelya kiwo!

(Mat 23:37-39)

³¹ Wakati wowowo, Mafalisayo bi'ngi' baatikunyen-delya na kummakia, "Ubu'ke pano uyende kwi'ngi' kundu, kwa mwanjaa Helode apala kukubulaga." ³² Yesu aayangwi, "Muyende mukammakie aywo kib-weya nnyanya, 'Li'no na malau' nilu'a bi'nga moka na kwatepwa atamwe na lisu'ba lyenetatu nilu'a yomolya lyengo lyangu'." ³³ Ata nyo li'no, malau' na papasa, niyendelya na mwanja wangu', kwa mwanjaa in-ogelyali nnondoli ywa Nnu'ngu' abulagilwe panja ya ku Yelusalemu.

Yesu auli'lya Yelusalemu

(Mat 23:37-39)

³⁴ "Mwa Yelusalemu! Yelusalemu! Wabulaga alondoli ba Nnu'ngu' na kwaku'mbwa maliwe balu' babatumil-we na Nnu'ngu' kasako. Pali'nga nipalike kwabi'ka pamope bana bako, pamope kati ngu'ku' nyongolo mwakumbatya bana bake pai' ya mapapayo gake, laki-ni watekana. ³⁵ Aya! Alu'a kuleka kisako, panyumba yako palu'a panga payame. Bai, nimmakianga mwani-bonali kai' mpaka nsimu wamwabaya, 'Ayaliwite aywo ywaisa kwa lina lya Bwana.' "

Yesu antepwa mundu yumo

14 Lisu'ba limo lyo Pu'mu'lya Yesu ayi'i lya kun-yumba yimo ya alongosi ba Mafalisayo, bandu baabile popo kabannolekeya. ² Nnu'ngi' yake Yesu, kwabile na mundu yumo ywaminyage kitamwe so im-ba payi'ga. ³ Yesu aalalwiye balimu ba Salya na Mafal-isayo, "Buli, yendayi'ki'ti'lwa kuntepwa mundu Lisu'ba lyo Pu'mu'lya?" ⁴ Lakini bembe bayangwili. Yesu ankamwi ywo ntamwe, kuntepwa na kunneka aibu'ki. ⁵ Payomwi lyo aatikwabakia, "Ywaku' mukipi'nga sinu, ywembe mwana wake au' ng'ombe wake mana atum-buki mulu'si' alu'e kunnopwali, mwanjaa lyai lisu'ba lyo Pu'mu'lya?" ⁶ Nabembe bakombwili kunnyangwa lyaalalwiye.

Nogamwoyo no tu'u'lya

⁷ Yesu aabweni balu' babasawa tama muiti'gu' ya nnu'ngi' mana bakokilwe. Alongei nabo kwa lukongo lu'no. ⁸ "Mana mundu akukokite palisengele kanewatame pandu pa isima. Pi'ngi' akokilwe mundu-muko kulikoni wenga, ⁹ mwene kaya aisa na kukubakia, 'Wenga ukaatuke, unneki kiti'gu' ayu'yu'!' Apo, walu'a kwibona oni paminyo ga bandu boti na wayenda tama pakitamo sa nsu'gu'. ¹⁰ Ila, mana ukok-ilwe pakalamu, waatame pa kiti'gu' sa nsu'gu', pala

mwene kiyambo paisa, akubakie, 'Mbwiga lyangu', potamiye panogeli lili, sotame pano palu'ngi' panannoga.' Apo, walu'a peyelwa isima nnu'ngi' ya bandu boti botami nabo pamope. ¹¹ Kwa mwanjaa, ywoywoti ywau'bu'ya mwene alu'a uluyilwa na ywau-luya, alu'a u'bu'yi'lwa."

¹² Kai' aammakie yu'lu' ywankokite, "Mana kaupala panga kalamu ibe muntwekati au' kitamwiyo, kanewakoke mambwiga sika, alongo, babatama papipi yako, bababile matayili. Manaitei nyo yapanga wenga bakuki'li'bu'kiye sawapangile. ¹³ Saupalikwa panga, mana kopi'ya kalamu wakoke aki'ba, alemau, itewe na atu'lu'ka minyo. ¹⁴ Na wenga wayaliwa mwanjaa abo bawakokite, ntu'pu' sawaki'li'bu'ki'yi'lwa. Nnu'ngi' alu'a kuli'pa upo yako nsimu wo yu'ka bandu bene aki."

Lukongo lwa kalamu ngu'lu'

(Mat 22:1-10)

¹⁵ Yumo ywa balu' babaatami na Yesu kabalya aatikummakia, "Nantali mundu yu'lu' ywalu'a lya kilyo mu Ukulungwa wa Nnu'ngi'."

¹⁶ Yesu atikunyangwa, "Mundu yumo apangite kalamu ngu'lu' na aakokite bandu baingi. ¹⁷ Paliikite lisu'ba lya kalamu, antumike mpangakasi wake akaabakie babakokilwe, 'Mwise ku'no kila kili'be kitaami wiso.'

¹⁸ Lakini kila mundu ywakokilwe, aatumbwi piya kitumbu no lu'ba lasi. Ywalongoli kummona ammakie mpangakasi, 'Nenga nipi'mite nng'unda kwa nyo, nipa-likwa nikaubone, nikulu'ba unisami bai.' ¹⁹ Ywi'ngi' atebaya, 'Nipi'mite ng'ombe ku'mi bo li'mya na niyenda kunng'unda kwapakia, nilu'ba lasi unisami bai.' ²⁰ Na ywi'ngi' abaike, 'Niuma gamba nnwawa kwa nyo, nikombwali isa.' ²¹ Mpangakasi ywo, atibuyangana na kummakia bwana wake makowe go. Yu'lu' mwene nyumba atiusika, ngammakia mpangakasi wake, 'Uyende kiyu'ngu'ya kusimbasimba na kumali'la ga kumisengo ukaalete mono nnyumba aki'ba, itewe, atu'lu'ka minyo na bi'ngi' babalemile.' ²² Bu'kapo mpangakasi ywo atibaya, 'Bwana, bandu nabakiye kati mwoamulise, lakini balo banatwi'lyali.' ²³ Yu'lu' bwana ammakie kai' mpangakasi wake, 'Uyende kusimbasimba na mumali'la gagayenda mbwega ya misengo, ukaalasimise bandu bayingi pala liiku'ta lyangu' litwi'li. ²⁴ Kwa nyo nendakummakia, ntu'pu' ata yumo mwa balu' babakokilwe ywalu'a paya kalamu yangu'."

Kili'ngo so panga wa mwanamasi' wa Yesu

(Mat 10:37-38)

²⁵ Apo ipi'nga yambone ilongwanage pamope na Yesu. Bai, aagalambuki bandu na kwabakia, ²⁶ "Mundu ywoywoti mana kaisa kwangu' apalilwa kunipenda nenga kulikoni tati' bake, mau' bake, nnyumbowe, bana bake, nku'we na akina lu'mbu'be, kai' ata mwene. Mana akotwike kombwa panga go, apangali mwanamasi' wangu'."

²⁷ "Mundu ywakotoka pu'twa nsalaba wake na kunibi'ngiya, akombwali panga mwanamasi' wangu'."

²⁸ Ywaku' kasinu, ywembe mana kaapala senga nsen-go nku'lu', akombwali wi'ti' balanga mbanje yaipaalik-wa, li'nga atange panga abile nayo, yokombwa yomolya senga? ²⁹ Mana buli, mana ayomwi senga pai' bai no kotoka yomolya, bandu balu'a kumweka. ³⁰ Kababaya, 'Mundu yu' aatumbwi senga, lakini akombwili yomolya.'

³¹ "Au', nkulungwa ywaku' ywayenda ku'mbwana ngondo na nkulungwa nnyine, ywasomwa wi'ti' gania panga yesi lyake lyene banayesi elupu ku'mi, likomb-wa otwa kwa yu'lu' mwene banayesi elupu isilini?

³² Mana aibweni ankombwali, alu'a kwatuma bandu bo yenda panga masikisano pakemu, yu'lu' nnyine abile balo kuutalu. ³³ Bai, mwenga nyinyonyo, ntu'pu' ata yumo ywakombwa panga mwanamasi' wangu' mana asindwi kukilekekeya kila kili'be sabile naso.

Mwinyo wangali kilyi'lyi'

(Mat 5:13, Mal 9:50)

³⁴ "Mwinyo unogite, lakini mana unogau wake wobite, ulu'a galambuyilwa buli pala kilyi'lyi' sake kibuye? ³⁵ Upwaikali kwa ukando ata kwa mbolya. Bandu bendakuuyita. Bai, mwene makutu go yu'wa ayu'we."

Lukongo lwa ngondolo ywaobite

(Mat 18:12-14)

15 Lisu'ba limo, alonga koli na bene sambu baingi bayi'i kumpi'kania Yesu. ² Mafalisayo na balimu ba salya baatumbwi ku'ku'li'ka, "Munninguli mundu yu'! Aakemya bene sambu, no lya nabo nkungu gumo." ³ Yesu ayangwi kwa lukongo, ⁴ "Ati', mundu yumo kati yinu mana abile na ngondolo mya, mana aobite yumo, alu'a panga buli? Aaleka balu' tisini na kenda mmwitu, no yenda kumpala yu'lu' ywaobite mpaka ammone. ⁵ Mana amweni, alu'a kumpu'twa palipamba kwo napusika. ⁶ Paaika kasake, aakema mambwigalye na kwabakia, 'Munapusike pamope na nenga kwa mwanjaa yu'lu' ngondolo ywangu' ywaobite nimweni.'" ⁷ Yesu aayendeli longela, "Mwenga nendakumakia, kwalu'a baa na pulaa kunani kwa mundu yumo mwene sambu buyangania kwa Nnu'ngi', kulikoni bandu tisini na kenda bene aki bapalilwali kummuyangania Nnu'ngi'."

Lwela lwaluobite

⁸ "Au' mwibona buli? Tubaye nwawa nsi'si' abile na ela ku'mi ya mapeni, mana aobiye yimo, alu'a panga buli? Alu'a koya lumuli na kwipyagya nyumba yoti ku'no kalolekeya mpaka aibone. ⁹ Mana aibweni, ake-ma mambwiga na bandu ba papipi nakwe no baya, 'Munapusike pamope na nenga kwa mwanjaa niibweni yi'lu' ela yangu' yayaobite.' ¹⁰ Na mwenga nendakum-

makia, ngamo baanapusika malaika ba Nnu'ngu' kwa kummona mwene sambu yumo kammuyangania Nnu'ngu'."

Lukongo lwa mwana ywaobite

¹¹ Yesu ayendeli longela, "Kwai na mundu yumo aabile na bana abi'li' analu'me. ¹² Yu'lu' nnuna aabakie tati' bake, 'Tati', mumbei ulisi wangu'.' Nembe ayi'ki'ti kwabagana mali yake. ¹³ Gaapite masu'ba bai, yu'lu' nnuna api'miye ulisi wake no yabwa mwanja wa nni'ma wa kuutalu na yi'lu' mbanje yaapatike. Akwo, atikwitimba yi'lu' mbanje kwo alabiya. ¹⁴ Payomwi tumya kila kikowe, kwapitike njala ngali' kunni'ma wu'lu', nembe ngatumbwa auka kwo pala kilyo. ¹⁵ Alu'bike kibalua kwa mundu yumo ywa kunni'ma wo, nembe ampei lyengo lyo kwapeya yakulya magu'be kunng'unda wake. ¹⁶ Aminyikiage ata lya makabanda gabalyage magu'be mwanjaa, aabile ntu'pu' mundu ywo kumpeya kilyo sosoti. ¹⁷ Paapatike malango aatigania, 'Mboni kwa tati' bangu' kubile na apangakasi baingi babalya no igaya, nenga niwaa njala? ¹⁸ Nilu'a buyangania kwa tati' bangu' na kwabakia, Tati', ninkosile Nnu'ngu' na mwenga. ¹⁹ Nili'nganili ata kemelwa na mwana winu. Munipange kati yumo ywa apangakasi binu.' ²⁰ Bai, aatumbwi mwanja wo buyangania kwa tati' bake. Kaegelya pakaya tati' paamweni mwana ammi'ki kiya, atumbwi kummutukya, kunkumbatya na kunnonia.

²¹ "Mwana aabakie tati' bake, 'Tati', ninkosile Nnu'ngu' na mwenga. Nili'nganili ata kemelwa na mwana winu.' ²² Lakini tati' bake ngaabakia apangakasi bake, 'Kiyu'ngu'ya! Mulete ngu'bo inanoga mukang'walike! Mung'walike lupete na ilatu. ²³ Musinje likinda lyalinenipe tulye no panga si'li'ku'si'li'ku'! ²⁴ Kwa mwanjaa ayu' mwana wangu' aatewaa, kumbe balo mwu'mi, aateoba, lakini nambi'yambi' abonekine.' Batumbwi si'li'ku'si'li'ku'.

²⁵ "Pagapangikage go, nku'we ai anagobwali bu'ka kunng'unda. Paabile mudi'la kaegelya pansengo, ayu'wine ilulu na ngoma. ²⁶ Ankemite mpangakasi yumo na kunnaluya, 'Kubile na namani?' ²⁷ Aywo mpangakasi, atekunyangwa, 'Nnunago agobwile na tati' binu basinjike likinda lyalinenipe, kwa mwanjaa amweni abile salama salimini.' ²⁸ Aywo nku'we ngausika, aakani ata yingya nnyumba. Tati' bake pabaapiti panja na kuntebeya ayingi nnyumba. ²⁹ Lakini ywembe ayangwi, 'Linga! Myaka yoti nitekuntumikia kati namanda winu, nati'kwanali amuli yinu ata lisu'ba limo! Munipei namani? Munanipeyali ata likinda lya mbwi yumo, nani nipange si'li'ku'si'li'ku' na mambwiga bangu'! ³⁰ Lakini mwana winu yu'u', ywalile mali yinu kwo alabiya li'no isa bai munsinjile li'lu' likinda lyalinenipe! ³¹ Tati' bake batikunyangwa, 'Wamwana wangu', wenga ubile pamope na nenga masu'ba goti na kila sanibile naso sako. ³² Twaapalikwe tupange si'li'ku'si'li'ku'

no napusika, kwa mwanjaa ayu' nnunago aatewaa, kumbe balo mwu'mi, aateoba, lakini nambi'yambi', abonekine.' "

Mwandiki nng'anga

16 Yesu ngaabakia banamasi' bake, "Tayili yumo aabile na mwandiki ywake. Aywo mwandiki atesongelwa mwanjaa, atumi kwa puyo mali ya tayili ywake. ² Yu'lu' tayili ngankema na kummakia, 'Aga makowe gaku' ganigayu'wa kasako? Upiye na ubalange mabi'ko na matumyo kwa mwanjaa ukombwali panga wamwandiki wangu' kai'.' ³ Yu'lu' mwandiki ngagania, 'Bwana ywangu' ambi'ngite mulyengo lya uandiki, mbanje buli? Yenda li'ma ngombwali no lu'balu'ba kati nki'ba oni. ⁴ Bai ndangite lyopanga, li'nga panabi'ngi'lwa mulyengo bandu bangemi kasabe.' ⁵ Bai ngaakema yumoyumo babalongelwage na bwana ywake, ngammakia yu'lu' ywalongolile. 'Ulongelwa ili'nga na bwana ywangu'?' ⁶ Ywembe ngannyangwa, 'Ilu'yo mya ya mauta ga njaituni.' Yu'lu' mwandiki ngammakia, 'Utole seti sako solongelwa na wandike amusini.' ⁷ Bu'kapo ngannaluya ywi'ngi', 'Wenga ulongelwa ili'nga?' Ngannyangwa, 'Mabunia mya ga ngano.' Yu'lu' mwandiki ngammakia, 'Utole seti sako solongelwa na wandike samanini.'

⁸ "Bai, yu'lu' bwana atekunnumba aywo mwandiki ywangaaminika, kwa mwanjaa atumi malango na ung'anga. Kwa mwanjaa bandu ba dunia yi'no baina malango na ung'anga muno mumakowe gabe, kuliko bandu ba mubweya."

⁹ Yesu ngayendelya baya, "Nimmakianga, mwipangi mambwiga bu'kana na mali ya dunia, li'nga pamway-omokelwa, mwapokelwe mutamo wangayomoka.

¹⁰ Ywoywoti ywaaminika mumakowe masene, aaminika mumakowe maku'lu' na ywa kotoka aminika mumakowe masene, mumakowe maku'lu' aaminikali.

¹¹ Bai, mana mutei mwaminikali kwa mali ya ulau ya padunia, nyai ywalu'a kunkamukia mali ya kakape?

¹² Mana mutei mwaminikali mumali ya mundu ywi'ngi', nyai ywalu'a kunkamukia mali yinu mwabene?

¹³ "Ntu'pu' ntumisi ywakombwa kwatumikia mabwana abi'li', kwa mwanjaa alu'a kunsukwa yumo na kumpenda ywi'ngi' au' ayi'ki'tyana na yumo na kunsalawa ywi'ngi'. Mukombwali kuntumikia Nnu'ngu' na mali."

Milongelo ya Yesu

(Mat 11:12-13, 5:31-32, Mal 10:11-12)

¹⁴ Mafalisayo wabagayu'wine go na bembe bai apenda mbanje, batekunsalawa Yesu. ¹⁵ Apo ngaabakia, "Mwenga mwilaya pabandu, panga mwanoga mwoyo, lakini Nnu'ngu' aitagite myoyo yinu. Kwa mwanjaa sakibonekana sa maana pabandu, Nnu'ngu' akibona undi bai.

¹⁶ “Salya na maandiko ga alondoli ba Nnu'ngu' gaa-bile mpaka nsimu wa Yoani Ywabatisage. Bu'kapo, Ukulungwa wa Nnu'ngu' wendaalilwa, na kila mundu auyingya kwa makakala. ¹⁷ Male kunani na dunia pi'ta, kulikoni bu'yi'lwa liyi'gi'yo limo lya Salya.

¹⁸ “Ywoywoti ywampeya nnyumbowe talaka no kobeka ywi'ngi', apanga upege, na ywoywoti ywankobeka nnwawa ywapeyilwe talaka, apanga upege.

Tayili na Lasali

¹⁹ “Pai na mundu yumo tayili, ywawalage ngu'bo yaibile ndegeleu ya bei ngu'lu'. Mundu ywo atumyage mbanje yambone kila lisu'ba. ²⁰ Na paniango wa ywo tayili kwai na nki'ba yumo lina lyake Lasali, ywabile na mabanga. ²¹ Lasali aminyikiage peyelwa mboloty yaitu'mbu'ka pamesa ya aywo tayili, kai' mapwa ben-deisa no lambata mabanga gake.

²² “Bai, yu'lu' nki'ba paawile, malaika ngabantola na kummi'ka pa kyuba sa Bulaimu. Na yu'lu' tayili nembe ngawaa no sikilwa. ²³ Aywo tayili, ai mmaule akwo kumambi', alolekiye kunani, ngammona Bulaimu kuutalu abile nakwe Lasali. ²⁴ Bai, ngakema, 'Tati' Bulaimu, mumbi'kikiya, muntume Lasali asuye lukonji lwake mumasi', aniu'lu'ki'ye mululimi lwangu', kwa mwanjaa nendalumya muno mumwoto gu'no.' ²⁵ Bulaimu nganyangwa, 'Mwana wangu', uku'mbu'ki wapoki gananoga mubwu'mi wako, lakini Lasali apoki maakau. Nambi'yambi' nembe endapu'mu'lya na wenga wendalumya. ²⁶ Na kai', pakati yitu na mwenga pabi'kilwe lyi'mbwa liiku'lu', li'nga babapala isa kwinu bu'ka ku'no kanebakombwe na babapala bu'ka kwinu isa kwitu kanebakombwe.' ²⁷ Yu'lu' ywabile tayili ngabaya, 'Bai Tati', ninnu'ba muntume Lasali ayende pansengo wa tati' bangu', ²⁸ kwa mwanjaa, nibi na aku'bangu' batano, akaakwi'li'ke, bakeneisa pandu pano pene mateso.' ²⁹ Lakini Bulaimu ngayangwa, 'Aku'bo babi na Musa na alondoli ba Nnu'ngu', waleke baapi'kani bo.' ³⁰ Lakini ywembe ngabaya, 'Nyinyoli tati' Bulaimu, ila mundu mana ayu'ka bu'ka kumambi' no yenda kwakwi'li'ka baagalambuka.' ³¹ Bulaimu ngabaya, 'Mana baayu'wali Musa na alondoli ba Nnu'ngu', ata mundu ywayu'ka bannyu'wali.' ”

Iku'balo

17 Apo, Yesu ngaabakia banamasi' bake, “Inon-wipe kotoka pitya iku'balo ya sambu, lakini aki-bona yu'lu' ywalu'a piya iku'balo ya kumpangia mundu sambu. ² Mundu kati ywo yai nantali kuntabya liwe lya lwaga paingo na kuntumbukia mubali, kulikoni kumpangia sambu ywo ywa anangu'ta ba. ³ Mwili'ndi'le, 'Manaiteni nnongo akukosile, unkwili'ke na mana akuyu'ne unsami.' ⁴ Na mana akukosya mala saba kwa lisu'ba na kukuli'li'bu'kya mala saba ipalikwa unsami.”

Imani

⁵ Banamasi' ngabammakia Bwana, “Utuyongekeye imani.” ⁶ Bwana ngayangwa, “Mukaba na imani alau njene kati lupeke, mupekombwa kuubakia nku'yu' gu', uyokoke na ukayokekelwe mubali na wembe ulu'e kunnyu'wa.

Makowe ga ntumisi

⁷ “Tubaye mundu yumo ai na ntumisi ywali'ma nng'unda au' sunga ngondolo. Buli, paabuya kwo, alu'a kummakia ntumisi, 'Uegeli kiyu'ngu'ya saulye?' ⁸ Lili! Alu'a kummakia, 'Uniyupuli kilyo na wibi'ke wiso kwo ndumikia mpaka pana yomwa lya no nywa, nga wenga walye no nywa.' ⁹ Mulu'e kummakiali posaa, aywo ntumisi kwa mwanjaa apangite kati mwabakiyilwe.? ¹⁰ Na mwenga nyonyonyo pamwayomwa panga goti gamubayilwe, mwabaye, 'Twenga twatumisi bai, tupangite galu' gatupalikwe tupange.' ”

Yesu apeletea bene matana ku'mi

¹¹ Yesu waabile mumwanja kayenda ku Yelusalemu, api'ti mumipaka ya ku Samalia na ku Galilaya. ¹² Waa-bile kaika pakilambo simo, akwembine na bandu ku'mi bene matana, bayi'mi kuutalu. ¹³ Ngabatu'ndu'bi'ya malobe kababaya, “Yesu, wa Mpi'ndo, utubi'ki kiya!” ¹⁴ Waabweni ngaabakia, “Muyende mukailaye kwa api'ndo ba lini.” Bai, pabaabile kabayenda, ngabapeleteka. ¹⁵ Yumo mukipi'nga sabe waibweni apeletike, ateki'li'bu'ka kannumba na kunkwi'ya Nnu'ngu' kwa lilobe liku'lu'. ¹⁶ Agonjike pai' wakukama nnu'ngi' ya magu'lu' ga Yesu ku'no kansukulu. Aywo ai Nsamalia. ¹⁷ Apo Yesu ngalaluya, “Nengite napeletiyi bandu ku'mi? Balu' kenda bai kwaku'?” ¹⁸ Abonekineli ywi'ngi' ywaki'li'bwike kunsukulu Nnu'ngu' ila aywo nng'eni Nsamalia bai?” ¹⁹ Yesu ngammakia aywo mundu, “Uyi'me, uyende kasako, imani yako iku-peletiyi.”

Isa kwa Ukulungwa wa Nnu'ngu'

(Mat 24:23-28,37-41)

²⁰ Nsimu gumo Mafalisayo bannalwiye Yesu, “Uku-lungwa wa Nnu'ngu' waisa pakubawi?” Ywembe ngayangwa, “Ukulungwa wa Nnu'ngu' wisali kwo bonekana. ²¹ Wala ntu'pu' ywakombwa baya, 'Wi pano,' au', 'Wi palu'.' Kwa mwanjaa, Ukulungwa wa Nnu'ngu' wi nkati yinu.” ²² Bu'kapo ngaabakia banamasi' bake, “Masu'ba gendaisa pamwalu'a minyikia kulibona lisu'ba limo lya Mwana wa Mundu, lakini mwalibonali. ²³ Bandu balu'a kummakianga, 'Ai palu'!' au', 'Ai pano!' Lakini mwenga kanemwabu'ke wala kanemwaki'ngame. ²⁴ Maana kati njai mwaibeyulya ngamwalyalu'a baa lisu'ba lya Mwana wa Mundu. ²⁵ Lakini atumbwa wi'ti' baa mumateso no kanilwa na lubelekwo lu'no. ²⁶ Kati mwawabile nsimu wa Nnu,

ngamwawalu'a baa nsimu wa masu'ba ga Mwana wa Mundu. ²⁷ Bandu baayendeli lya no nywa, kobeka no ku'nda mpaka nsimu wa Nuu payingi musapina. Ngaupita nkukulo no langanyika boti. ²⁸ Yapanga kati mwayabile kwa Lutu. Bandu bai kabalya no nywa, pi'ma no pi'mi'ya, kena no senga. ²⁹ Lisu'ba li'lu' lyabu'i Lutu Sodoma, mwoto wa bwaluti na kibi'li'tu' watei kwenda nia kati ula kauluka bu'ka kunani, na kwalangamisa boti. ³⁰ Ngamwalyalu'a baa lisu'ba li'lu' lyoumukulwa Mwana wa Mundu.

³¹ "Lisu'ba lyo, ywoywoti ywalu'a baa pamwagala ke-neauluke yenda tola mali yake nnyumba na ywembe ywalu'a baa kunng'unda keneaki'li'bu'ke nsu'gu'.

³² Muku'mbu'ki gagampatike nnyumbowe Lutu.

³³ Ywoywoti ywapala kuulopwa bwu'mi wake alu'a kuobeya na ywoywoti ywauobeya alu'a kuulopwa.

³⁴ Nimmakianga panga, lisu'ba lyo bandu abi'li' baagonja pamope, yumo atolelwa na ywi'ngi' alekelwa. ³⁵⁻³⁶ Alwawa abi'li' bapanga pamope kabayaga, atolelwa yumo na ywi'ngi' alekelwa." ³⁷ Apo nga banaluya, "Bwana, nga kwaku?" Na ywembe ngaabakia, "Papabile na ntwwi ngapabakongolekana tai."

Lukongo lwa nnwawa nng'wi'li'kwa na nsengowe na akimu

18 Bu'kapo Yesu aasimuli lukongo, li'nga kwalaya panga ipalikwa lu'ba Nnu'ngu' kila lisu'ba wanganali ti'kwanika mwoyo. ² Ngabaya, "Munni'ma gumo kwai na akimu ywanganali kunkilikitya Nnu'ngu' wala kumpi'kania mundu. ³ Munni'ma wowowo, kai' kwai na mau' yumo nng'wi'li'kwa na nsengowe, ywakoyage kwa akimu ywo kunnu'ba li'nga apate aki yake bu'ka kwa ndumu ywake. ⁴ Kwa masu'ba gambone aywo akimu apendili kumpeya aki yake yu'lu' nng'wi'li'kwa, lakini kuundi'la ngaibakia, 'Pamope no panga nenga ninkilikityali Nnu'ngu' wala napi'kaniali bandu, ⁵ lakini kwa mwanjaa, nng'wi'li'kwa yu' endaniauya, nduwakumpeya, mana ngotwike, aayendelya kuni-auya mpaka totokelwa!"

⁶ Bai, Bwana ngayendelya baya, "Mupi'kaniange mwalongei yu'lu' akimu nnau. ⁷ Mubaya, Nnu'ngu' alu'a kotoka kwayi'mya balu' baasawile, babanni'lya kila na muntwekati? Aselewa kwayu'wa? ⁸ Nimmakianga alu'a kwayi'mya kiyu'mbi'ti'ka. Nsimu waaisa Mwana wa Mundu alu'a kwikwemba imani padunia?"

Lukongo lwa Mfaliso na nnonga koli

⁹ Na Yesu ngaabakia kai' lukongo balu' babaibona anogau na kwasalawa bi'ngi'. ¹⁰ "Bandu abi'li' bayi'li' lu'ba kulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu'. Yumo ai Mfaliso na ywi'ngi' nnonga koli. ¹¹ Aywo Mfaliso ayi'mi pakisake no lu'ba, 'Wa Nnu'ngu', nendakusukulu kwa mwanjaa nenga, kati bandu bi'ngi' lili, bababile abwimi, abu'su' na apege. Kai' nenga kati ayu' nnonga koli lili. ¹² Nenga nendapunga mala ibi'li' kwa juma, nipiya

salaka na saka ya mabi'ko gangu'." ¹³ Lakini yu'lu' nnonga koli, ayi'mi kuutalu na akombwili tu'ndu'bi'a minyo gake kunani, ila atikotima no ku'ku'li'ka kaabaya, 'Wa Nnu'ngu', unibi'ki kiya nenga na mwene sambu." ¹⁴ Nimmakianga, yu'lu' koli aki'li'bu'ki kaya asamilwe. Lakini yu'lu' ywi'ngi', asamilweli. Kwa mwanjaa ywiau'bu'ya aulu'yi'lwa na ywauluya au'bu'yi'lwa."

Yesu abaliki bana anangu'ta

(Mat 19:13-15, Mal 10:13-16)

¹⁵ Bandu ngabannetya Yesu bana anangu'ta li'nga akunywe kwa maboko li'nga kwabaliki. Banamasi' pabaabweni, batekwakanikia kwa ukali'. ¹⁶ Lakini Yesu atekwakema ngabaya, "Mwaleke abo bana baise kasangu', kenemwakanikie, kwa mwanjaa Ukulungwa wa Nnu'ngu' nga wa bandu kati baa. ¹⁷ Nimmakianga kakape, mundu ywoywoti ywakotoka pokya Ukulungwa wa Nnu'ngu' kati bana anangu'ta, ayingyali mu Ukulungwa wo."

Upwalume wa Nnu'ngu' na utayili

(Mat 19:16-30, Mal 10:17-31)

¹⁸ Kalongosi yumo wa Kiyahudi, ngannaluya Yesu, "Mwalimu nnogau, nipange buli li'nga niupate ukoti wangayomoka?" ¹⁹ Yesu ngammakia, "Mbona ungema na nnogau? Ntu'pu' ywai nnogau ila Nnu'ngu' kisake. ²⁰ Uitangite amuli, 'Keneube wampege, keneubulage, keneuyibe, Keneukong'ondeli makowe ga ubu'su', waisimu tati' na mau' bako.'" ²¹ Ywembe ngabaya, "Ago goti nigakamwile bu'ka kuunangu'ta wangu'." ²² Yesu wagayu'wine go, ngammakia, "Balo upalikwa panga kili'be simo. Upi'mi'ye kila kili'be sobile naso na kwabagana aki'ba mbanje yo na walu'a ba na amana kunani, bu'kapo uniki'ngame." ²³ Yu'lu' mundu wagayu'wine go, ateku'ku'li'ka muno kwa mwanjaa ai tayili muno. ²⁴ Yesu wamweni kaku'ku'li'ka muno, ngabaya, "Atayili yingya mu Ukulungwa wa Nnu'ngu' kunonwipi. ²⁵ Male ngamiya yingya mulipoyo lya singano, kulikoni tayili yingya mu Ukulungwa wa Nnu'ngu'." ²⁶ Balu' bandu wabayu'wine go, ngabayaba, "Nyai ywalu'a kosopolelwa?" ²⁷ Yesu ngayangwa, "Gagakotoka kombolwa na mundu, kwa Nnu'ngu' gendakombolwa." ²⁸ Nembe Petili ngannaluya, "Na twenga, buli? Tuilei ili'be yitu yoti tukuki'ngime wenga!" ²⁹ Yesu ngaabakia, "Kakape nimmakianga, mundu ywoywoti ywaulei nsengo wake, au' nnyumbowe, au' nnongowe, au' abelei bake, au' bana kitumbu sa Ukulungwa wa Nnu'ngu', ³⁰ alu'a pokya gambone nambi'yambi' na ukoti wangayomoka pawaisa."

Yesu alongela pampanda patatu kwa kiwo na uyu'ki wake

(Mat 20:17-19, Mal 10:32-34)

³¹ Yesu ngayenda nabo pambwega balu' ku'mi na abi'li' ngaabakia, "Mupi'kani wi'ti! Tuyenda ku Yelusalemu na akwo, kila sakiandikilwe na alondoli ba Nnu'ngu' kwa Mwana wa Mundu kikatimya. ³² Kwa mwanjaa, alu'a kamukiyilwa kwa bandu bangali Ayahudi na bembe balu'a kumweka, kumpwi'wa na kumwunia mataa. ³³ Balu'a kunku'mbwa bokola na kummulaga, lakini lisu'ba lyenetatu alu'a yu'ka." ³⁴ Lakini bembe bakwipwili likowe lyo ata pasene, kwa mwanjaa sateiyilwa kikomekeyo sa makowe go na baatangiteli gagaalongelikwe.

Yesu antepwa mbulibuli ku Yeliko

(Mat 20:29-34, Mal 10:46-52)

³⁵ Yesu wai papipi na ku Yeliko, kwai na mundu yumo mbulibuli atami mudi'la kalu'balu'ba. ³⁶ Waayu'wine lipi'nga lya bandu kalipi'ta ngalaluya, "Kwina ki'li'?" ³⁷ Ngabammakia, "Yesu wa ku Nasaleti endapi'ta." ³⁸ Na ywembe ngatu'ndu'bi'ya lilobe kaabaya, "Yesu, Mwana wa Daudi, unibi'ki kiya!" ³⁹ Balu' babaalongo-lile, ngabankwi'li'ka na kummakia atame liki. Lakini ywembe ngayendelya tu'ndu'bi'ya lilobe, "Mwana wa Daudi, unibi'ki kiya!" ⁴⁰ Yesu ngayi'ma na kwabakia panga bannete nnu'ngi' yake. Palu' yu'lu' mbulibuli waikite papipi, Yesu ngannaluya, ⁴¹ "Upala nikupangi ki'li'?" Na ywembe ngannyangwa, "Bwana, nilu'ba nikombwe lola." ⁴² Yesu ngammakia, "Ulole! Imani yako ikuteepwile." ⁴³ Na popopo aywo mbulibuli akombwi lola, ngaanki'ngama Yesu kankwi'ya Nnu'ngu'. Na bandu boti wabagabweni go, bannumbike Nnu'ngu'.

Yesu na Zakayo

19 Yesu aikite kunni'ma wa ku Yeliko, ngapi'ta mu-mali'la ga nni'ma wo. ² Akwo kwai na mundu yu-mo ywakemelwa Zakayo, aywo ai mundu nku'lu' ywa alonga koli, kai' ai tayili. ³ Apalage kummona Yesu panga ai buli lakini akombwili kummona kwa mwanjaa, bandu bai baingi na kyi'mo sake sai kipi. ⁴ Kwa nyo, aabutuki nnu'ngi' no u'bu'ka munku'yu' li'nga am-mone Yesu, kwa mwanjaa api'ti ndi'la yi'lu'. ⁵ Bai, Yesu waikite palu', ngalola kunani ngammakia, "Zakayo, wu-luke kiyu'mbi'ti'ka, kwa mwanjaa li'no mbalikwa ngapiliye kasako." ⁶ Apo Zakayo ngauluka kiyu'ngu'ya na kunkemya kasake kwo napusika. ⁷ Bandu boti wabagabweni go, ngabaku'ku'li'ka no baya, "Ayi'i tama na mundu mwene sambu." ⁸ Zakayo ngayi'ma na kum-makia Yesu, "Bwana, upi'kani! Nenga lisinda lya mali yangu' nalu'a kwapeya aki'ba na mana nampokonywi mundu kili'be, nalu'a kunki'li'bu'ki'ya mala nsese." ⁹ Yesu ngammakia, "Li'no ukosopoli wi pansengo gu'no, kwa mwanjaa ayu' naywembe nga ywalukolo

lwa Bulaimu. ¹⁰ Kwa mwanjaa Mwana wa Mundu aisi pala no kosopolya babaobite."

Lukongo lwa atumisi ku'mi

(Mat 25:14-30)

¹¹⁻¹² Apo Yesu waabile kaegelya ku Yelusalemu. Bandu babampi'kaniage baganiage panga yaigali pasene bai Ukulungwa wa Nnu'ngu' ulu'e isa. Kwa nyo, Yesu ngaabakia lukongo lu'no, "Kwai na mundu ywalukolo lwa kikulungwa ywayabwi mwanja, yenda kunni'ma wa kuutalu li'nga pokya utawala wa ukulungwa no buya. ¹³ Bai, wai kaapala bu'ka, ngaakema wi'ti' atumisi bake ku'mi na kwapeya mbanje kila mundu na kwabakia, 'Mupangi nsuluso mpaka panabuya.' ¹⁴ Lakini bandu ba palu' batekunsukwa kwa nyo ngabatuma bandu bayende ku'lu' bakabaye, 'Tukani kututawala yu.'

¹⁵ "Aywo mundumuko aabuyangani kaya wayomwi pokya ukulungwa, popopo ngaabakia balu' atumisi baapei mbanje bakemelwe li'nga atange panga kila mundu abeliye ili'nga. ¹⁶ Ntumisi ywalongolile ngapitya, ngabaya, 'Bwana, nibeliye mala ku'mi ya mbanje yawanipeile.' ¹⁷ Naywembe ngammakia, 'Ungie, wenga nga wantumisi nnogau. Kwa mwanjaa up-angite kinanoga mumakowe masene, ulu'a panga wampi'ndo muilambo ku'mi.' ¹⁸ Ntumisi ywene bi'li' ngaisa kaabaya, 'Bwana, nibeliye mala tano ya yi'lu' mbanje yawanipeile.' ¹⁹ Naywembe ngammakia, 'Na wenga kai', ulu'a panga wampi'ndo muilambo tano.'

²⁰ "Ntumisi ywi'ngi' ngaisa kaabaya, 'Utole mbanje yako, nateiya wiso mukitambala. ²¹ Nateyogopa kwa mwanjaa wenga wa mundu nkali'. Wenga utola yangali yako na uuna yangali kena.' ²² Naywembe ngam-makia, 'Malongelo gako galaya makosa gako, wenga wantumisi nnau! Watangite panga nenga nankali', ni-tola yangali yangu' na niuna yangali kena. ²³ Kwa mwanjaa ki'li', ukotwike bi'ka mbanje yangu' kwa bababeleya, na nenga ngaisa tola yaibeleyilwe mwakubuya?' ²⁴ Apo ngaabakia balu' bababile palu', 'Mumpokonywe ayo mbanje, mukampey yu'lu' ywa-beliye mala ku'mi.' ²⁵ Bembe ngabammakia, 'Lakini Bwana, aywo abile na mali yambone muno!' ²⁶ Ywembe ngayangwa, 'Kila ywabile na kili'be nga ywapeyelwa no yongekeyelwa. Lakini yu'lu' ywangali banaso kili'be, ata si'lu' sabile naso satolelwa. ²⁷ Na nambi'yambi', ba-banisukwa na babanikana nibe na nkulungwa wabe, mwalete pano, na mwabulage papanopano nnu'ngi' yangu'."

Yesu ayingya ku Yelusalemu kwa si'li'ku'si'li'ku'

(Mat 21:1-11, Mal 11:1-11, Yoa 12:12-19)

²⁸ Yesu waayomwi longela go, atelongolya kalon-gokeya ku Yelusalemu. ²⁹ Waegeli Bethfage na Bethania papipi na kitu'mbi' sa Minjaituni, atumike banamasi' bake abi'li', ³⁰ ngaabakia, "Muyende kukilambo sakibile nnu'ngi' yinu. Pamwayingya mukilambo, mwankolya mwana wa mbu'nda ywangakolelelwa na

mundu atabilwe. Mumundwe, munnete pano. ³¹ Mana alu'a kunnaluya mundu mwanjaa ki'li' mumundwa, mwammakiye, 'Bwana endakumpala.' "

³² Bai, babatumilwe ngabayenda, baagakoli kati mwababakiyilwe na Yesu. ³³ Pabaabile kabamundwa yu'lu' mwana wa mbu'nda, bene ngabaalaluya, "Kwa mwanjaa ki'li' mumundwa mwana mbu'nda yu'?" ³⁴ Na bembe ngabayangwa, "Bwana endakumpala." ³⁵ Bai, ngabampelekye Yesu yu'lu' mwana mbu'nda. Bu'kapo ngabatandika magu'bo gabe panani ya mbu'nda na kumwu'bu'ya Yesu panani yake. ³⁶ Yesu ayendeli na mwanja na bandu batandike magu'bo gabe musim-basimba.

³⁷ Waegeli ku Yelusalemu pabwelyo wa kitu'mbi' sa Minjaituni, lipi'nga lya banamasi' bake ngabatumbwa kwi'ndi'lya na kunkwi'ya Nnu'ngu' kwa lilobe liiku'lu', kwa mwanjaa ya makowe maku'lu' gabagabweni.

³⁸ Ngababaya, "Ayalite Nkulungwa ywaisa kwa lina lya Bwana! Amani kunani, utukupu kwa Nnu'ngu' ywabile kunani!" ³⁹ Apo Mafalisayo bi'ngi' babaabile mu'lu' mulipi'nga lya bandu ngabammakia Yesu, "Mwalimu, wakanikie banamasi' bako kanebapange ndu'ti!"

⁴⁰ Yesu ngayangwa, "Nimmakianga, mana bakotwike bembe, ata maliwe galu'a kwi'ndi'lya."

Yesu akili'lya kilambo sa ku Yelusalemu

⁴¹ Waegeli muno na kukibona kilambo si'lu' Yesu atekili'lya. ⁴² Ngabaya, "We Yelusalemu, Ukatangage li'noli'no makowe gagaleta amani! Lakini nambi'yambi' gaiyilwe paminyo yako. ⁴³ Kwa mwanjaa masu'ba gendaisa, babakusukwa bakuti'ti'li'ki'a maboma, na kukuibya ndi'la wakane kosopolelwa. ⁴⁴ Bakutimbatimba wenga pamope na bana bako bababile nkati ya ingu'mbi' yako, baakulekyali ata liwe limo panani ya li'ngi', kwa mwanjaa wautangiteli nsimu Nnu'ngu' wak-wisili kukuyangatia."

Yesu ayingya mu Nyumba ya Nnu'ngu'

(Mat 21:12-17, Mal 11:15-19, Yoa 2:13-22)

⁴⁵ Bu'kapo, Yesu ayingi mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu' no tumbwa kwabi'nga asulusi, ⁴⁶ Nembe ngaabaya, "Yandikilwe, 'Nyumba yangu' yapanga nyumba yo salilya,' lakini mwenga muipangite ibe mbango ya apokonyoli." ⁴⁷ Yesu ai kayi'gana mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu' kila lisu'ba. Api'ndo ba lini, balimu ba Salya na alongosi ba bandu baapalike kummulaga. ⁴⁸ Lakini bai ntu'pu' lyopanga, mwanjaa bandu boti bai kabampi'kania muno.

Makowe ga utawala wa Yesu

(Mat 21:23-27, Mal 11:27-33)

20 Lisu'ba limo, Yesu waabile kaayi'gana bandu mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu' na kwaalya makowe gananoga, api'ndo ba lini, balimu ba Salya pamope na agoi bateisa, ² ngababaya, "Utubakie! Up-

anga makowe ga goti kwa utawala waku', kai' nyai ywakupei utawala gu'?" ³ Yesu ngaabakia, "Nanenga mbala kunnaluyanga. Munibakie, ⁴ utawala wa Yoani Ywabatisage wabu'kite kwa Nnu'ngu' au' bandu?"

⁵ Lakini bembe ngababakiana nnyanya, "Mana tubaite ubu'kite kwa Nnu'ngu', ywembe alu'a tulaluya, 'Mboni mumwu'bi'li lili?' ⁶ Na mana tubaite ubu'kite kwa mundu, bandu boti ba pano batuku'mbwa maliwe, kwa mwanjaa boti bau'bi'lile panga Yoani ai nnondoli ywa Nnu'ngu'." ⁷ Bai, ngabammakia, "Tutangiteli utawala wo wabu'kite kwaku'." ⁸ Yesu ngaabakia, "Ata nenga nimmakiangali nigapanga makowe ga kwa utawala waku'."

Lukongo lwa nng'unda wa minjabibu na aku'li'ma

(Mat 21:33-46, Mal 12:1-12)

⁹ Yesu ngayendelya kwabakia bandu lukongo lu'no, "Mundu yumo ali'mike nng'unda wa minjabibu, na ayaiki aku'li'ma kwa mali'po no yabwa mwanja mpaka kilambo sa kuutalu, atami kwo kwa masu'ba ganambone. ¹⁰ Pa mauno, mundu ywo ngantuma ntumisi ywake kwa balu' aku'li'ma bammauli lipungu lya itunda lya mauno ga nng'unda wa minjabibu. Lakini balu' aku'li'ma batekunku'mbwa ntumisi ywo na kunki'li'bu'ya moko gabule. ¹¹ Yu'lu' bwana ngantuma kai' ntumisi ywi'ngi', lakini bembe ngabanku'mbwa, bampangi makowe ga oni na kunki'li'bu'ya moko gabule.

¹² Ngaantuma kai' ywenetatu, aywo ywembe, wabannumiye ngabantaikulya paungo. ¹³ Yu'lu' mwene nng'unda ngabaya, 'Mbapanga buli? Nalu'a kuntuma mwana ywangu' ywanimpindle, kwaali' ywembe balu'a kunnyu'wa.' ¹⁴ Balu' aku'li'ma wabamweni bai, ngababakiana, 'Ayu' ngalu'a tola ulisi wake, kwa nyo tummulage li'nga ulisi wo upange witu.' ¹⁵ Bai, ngabampiya paungo ya nng'unda wa minjabibu na kummulaga."

Yesu ngalaluya, "Yu'lu' mwene nng'unda alu'a kwapanga buli balu' aku'li'ma? ¹⁶ Alu'a isa kwabulaga aku'li'ma bo na kwapeya aku'li'ma bi'ngi' nng'unda wo wa minjabibu." Bandu wabayu'wine makowe go ngababaya, "Lili! Kanegapite ata pasene!" ¹⁷ Lakini Yesu ngaabu'nju'lya minyo na kwabakia, "Bai, Maandiko Mapeleteu gaalomboli ki'li'? 'Liwe lyabalikani asengi, nambi'yambi' lipangite liwe liku'lu' lya pakitumembe!' ¹⁸ Mundu ywoywoti ywatu'mbu'ka panani ya liwe lyo ati'kwanika ipandeipande na mana lintu'mbu'ki mundu ywoywoti, lyantimba."

Li'pa koli kwa Kaisali

(Mat 22:15-22, Mal 12:13-17)

¹⁹ Balimu ba Salya na api'ndo ba lini baatangite panga lukongo lwo lwali'ngage bembe, kwa nyo bapalage kummoywa paapalu'palu', ila bayogwipe bandu. ²⁰ Bai, ngabaupala nsimu waupwaika. Ngabaatuma bandu baku'pi'ki'ye panga anogau, bampekeseni Yesu kwa kunnaluya, li'nga bammoywe na kunkamukia kwa

api'ndo ba silikali. ²¹ Bandu bo ngabammakia, "Mwalimu, tutangite panga wendalongela no yi'gana makowe ga kakape, kai' wenga ubagwali bandu, uyi'gana kakape ndi'la ya Nnu'ngu'. ²² Bai, utubakie yendayi'ki'ti'lwa mu Salya ya Musa li'pa koli kwa Kaisali?" ²³ Yesu akwipwile kitapa sabe ngaabakia, ²⁴ "Mundaye lwela, lubile na kuminyo ya nyai?" ²⁵ Na bembe ngabannyangwa, "Kuminyo ya Kaisali." Yesu ngaabakia, "Bai, ga Kaisali mumpai Kaisali, ga Nnu'ngu' mumpai Nnu'ngu'." ²⁶ Bakombwili kunnyonja kwa likowe lyolyoti palu' pa bandu, kwa nyo ngabata-ma liki no sangala mwayangwile.

Makowe go uyu'ki

(Mat 22:23-33, Mal 12:18-27)

²⁷ Bu'kapo Masadukayo, bababaya panga babawile bayu'kali, bamwisili Yesu, ngababaya, ²⁸ "Mwalimu, Musa atuandiki panga manaiti mundu nsi'si' awile na anei nnwawa nng'wi'li'kwa wangali bana, nnunawe apalikwa antole ywo nnwawa li'nga ampapi nku'we bana. ²⁹ Ngaipanga, nsimu gumo kwai na akingolo saba. Yu'lu' nku'lu' atekobeka no waa wangali mwana. ³⁰ Yu'lu' nnuna ywenebi'li' ywantweti yu'lu' nng'wi'li'kwa na ywembe ngawaa kai', ³¹ na nnuna ywenetatu yai nyinyonyo. Makowe gai gagalu'galu' kwa boti saba, boti bawile wangali papa bana. ³² Kuundi'la na yu'lu' nnwawa ngawaa. ³³ Lisu'ba lyabalu'a yu'yi'lwa babawile, nnwawa ywo apanga nnyumbo wa nyai? Kwa mwanjaa boti saba baankobike." ³⁴ Yesu ngaabakia, "Bandu ba nsimu gu'no kobeka no ku'nda, ³⁵ lakini balu' bababalangilwa panga baapwaika yu'ka no tama na Nnu'ngu', baakobekali na baaku'ndali. ³⁶ Kai', bawaa, kwa mwanjaa babaa kati malaika, no baa bana ba Nnu'ngu' kwa mwanjaa bayu'kite muuwi'li. ³⁷ Lakini kwa mwanjaa kubile no yu'ka bu'ka kuuwi'li, ata Musa ayi'ki'tile. Mu Maandiko Mapeleteu ga si'lu' kiwi'mbi' sasabile kakiyaka mwoto, kaantamb-wa Bwana kati 'Nnu'ngu' wa Bulaimu, Nnu'ngu' wa Isaka, na Nnu'ngu' wa Yakobi.' ³⁸ Bai, ywembe Nnu'ngu' ywa awi'li lili, ywembe Nnu'ngu' ywa balu' bababile bau'mi, kwa mwanjaa kasake boti bendalama." ³⁹ Bi'ngi' ba balu' baalimu ba Salya ngababaya, "Mwalimu, mwoyangwile ngamwembe." ⁴⁰ Ntu'pu' mundu ywi'ngi' ywalowite kai' kunnaluya gi'ngi'.

Makowe ga Kilisitu

(Mat 22:41-46, Mal 12:35-37)

⁴¹ Yesu ngaalaluya, "Ibayilwa buli panga Kilisitu ywabayilwe nga mwana wa Daudi? ⁴² Daudi mwene abaya mu Zabuli, 'Bwana Nnu'ngu' ammakie Bwana ywangu', Tama kummalyo gangu', ⁴³ mpaka nauluye andumu bako babe pai' ya magu'lu' gako.' ⁴⁴ "Manaiti Daudi ankema ywembe 'Bwana,' apanga buli kai' mwana wake?"

Yesu akwi'li'ka bandu kanebabe kati balimu ba Salya

(Mat 23:1-36, Mal 12:38-40)

⁴⁵ Yesu ngaabakia banamasi' bake nnu'ngi' ya bandu boti, ⁴⁶ "Mwili'ndi'le na balimu ba Salya babapenda pi'tapi'ta bawalile makanju malaso. Bapendi pangilwa abali na bandu kwa isima kusoko no tama muitamo ya bandubako, mu Nyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' na mumasalaka. ⁴⁷ Baapokonywaga mayumba ga alwawa awi'li'kwa ku'no kabaku'pi'ki'ya panga anogau kwo sali sala ndaso. Abo bapwatilwa mbwatyo ngu'lu'."

Salaka ya mau' nng'wi'li'kwa

(Mal 12:41-44)

21 Yesu atekwalingia matayili, ngaabona kabayi'ya salaka yabe mulisanduku lya mbanje ya mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu', ² ngaammona mau' yumo nng'wi'li'kwa kayi'ya mo ela njene. ³ Bai, ngabaya, "Nimmakianga, mau' yu' nng'wi'li'kwa nki'ba ayi'ki'ki'lu' mulisanduku kuliko sabayi'i bi'ngi' boti. ⁴ Kwa mwanjaa boti bo bapiyike salaka bu'kana na mali yabe yaipi'tile, lakini mau' yu'lu', muuki'ba wake, ayi'ki' yoti yabile nayo."

Yesu alondwa sengwanilwa kwa Nyumba ya Nnu'ngu'

(Mat 24:1-2, Mal 13:1-2)

⁵ Bandu bi'ngi' balongelyage makowe ga Nyumba ya Nnu'ngu', mwainemekilwe kwa maliwe ga samani, pamope na upo yaipiyilwe kwa Nnu'ngu'. Yesu ngabaya, ⁶ "Aga goti gamugabona, gaaisa masu'ba lyaigalali ata liwe limo panani ya li'ngi', kila kili'be sasengwanilwa."

Tabu na maule

(Mat 24:3-14, Mal 13:3-13)

⁷ Bai, ngabannaluya, "Mwalimu, makowe go gapitya pakubawi? Na kikowe saku' sasalaya panga makowe go gaegelile pitya?" ⁸ Yesu ngaayangwa, "Mulinguli mwakenekongelwa. Kwa mwanjaa baingi baisa na kulitumya lina lyangu', kila mundu kaabaya panga, ywembe nga nenga no panga nsimu gu'lu' wegelile. Lakini mwenga kenemwakoleye! ⁹ Bai, pamwagayu'wa makowe ga ngondo na maangaiko, kenemwayogope, kwa mwanjaa ago gapalikwa gapi'te wi'ti', lakini matemulyo ga goti gaapanga balo." ¹⁰ Bu'kapo ngayendelya longela, "Nni'ma gumo waku'mbwana na wi'ngi' na ukulungwa gumo waku'mbwana na wi'ngi'. ¹¹ Kila pandu palu'a panga na malendemo maku'lu' ga bwi'i', njala na utamwe wa tauni. Kai' kwabaa na makowe maakau na mianju miku'lu' kunani. ¹² Wangapitya ago goti, yalongolya wi'ti' kummoywa mwen-ga, kummi'ka mungu'su'mbu' no pwaatilwa mu-mayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu' na kunnyi'yanga muutabilwe. Mwapelekelwa nnu'ngi' ya ukulungwa na atawala kwa mwanjaa ya lina lyangu'. ¹³ Li'nga

mukanikong'ondeli kasabe. ¹⁴ Mube mwayi'mi'li'ka mumyoyo yinu, kenemwaganiye pamwapala kwikengya. ¹⁵ Kwa mwanjaa nenga namwene nilu'a kumpeyanga milongelo yene malango, ata andumu bako bakukombwali kai' bakutaukyali. ¹⁶ Abelei binu, anuna, alongo na mambwiga binu balu'a kunsongya mwenga na mwabi'ngi' mwalu'a bulagilwa. ¹⁷ Bandu boti balu'a kunsukwanga kwa mwanjaa wa lina lyan-gu'. ¹⁸ Lakini, ata lunywili lumo lwa mitwe yinu lwaobali. ¹⁹ Kwo komea kwinu mwalu'a kosopolya bwu'mi winu.

Yesu alondwa sengwanilwa kwa Yelusalemu

(Mat 24:15-21, Mal 13:14-19)

²⁰ "Pamwalu'a kukibona kilambo sa ku Yelusalemu ki-ti'li'tilwe na mayesi, bai mwatange panga nsimu wisile wo sengwanilwa kwa kilambo so. ²¹ Apo, bababile ku Yudea babutuki muitu'mbi', balu' bababile mukilambo babu'ke na balu' bababile kumigunda kenebaki'li'bu'ki kukilambo. ²² Kwa mwanjaa masu'ba go nga ga mb-waty, li'nga goti gagaandikilwe mu Maandiko Mapeleteu gatimi. ²³ Balu'a kibona atopelwe na babay-ongeya masu'ba go! Kwa mwanjaa kwalu'a baa na siki ngu'lu' munnima na nyongo ya Nnu'ngu' yalu'a kwaisilya bandu bo. ²⁴ Bi'ngi' babulagilwa kwa lipanga, bi'ngi' batolelwa mateka mumili'ma yoti, na kilambo sa ku Yelusalemu sali'batilwa na bandu bangali Ayahudi, mpaka nsimu wabe pawayomokya.

Isa kwa Mwana wa Mundu

(Mat 24:29-31, Mal 13:24-27)

²⁵ "Kwalu'a baa na mianju mulisu'ba, mumwei na mundondwa. Lunia lwoti lwaba musiki kwa mwanjaa ya kyenyo bu'kana na mwago wo yu'gayu'ga kwa masi' ga baali. ²⁶ Bandu bairiduka kwa mwanjaa ya bwoga, kabalolela makowe gagalu'a pitya, kwa mwanjaa makakala ga kunani galu'a tikatika. ²⁷ Bu'kapo, balu'a kummona Mwana wa Mundu kaisa mulyunde, mwene makakala na utukupu wammese. ²⁸ Nsimu makowe go pagalu'a tumbwa pitya, mwayi'me no tu'ndu'bi'ya mitwe yinu kunani, kwa mwanjaa lopolelwa kwinu kuegelile."

Lukongo lwa ntini

(Mat 24:32-35, Mal 13:28-31)

²⁹ Bu'kapo ngaabakia lukongo lu'no, "Mulolekeye nkongo wa ntini na mikongo yi'ngi' yoti. ³⁰ Pamwibona panga itumbwile ipuka makapi, mwatange panga nsimu wa kyuku wegelile. ³¹ Nyinyonyo, pamwagabona makowe go kagapaangilwa, mwatange panga Ukulungwa wa Nnu'ngu' wegelile. ³² Kakape nimmakianga, lubelekwo lu'no lwa nambi'yambi' lwapi'tali wangalipangika ago goti. ³³ Makowe goti gagabile padunia na panani ya dunia gapi'ta, lakini mayi'gi'yo gangu' gaapi'tali.

Tupalikwa tube minyo

³⁴ "Mube minyo, myoyo yinu yakenetopelwa na makowe maakau, lobya na meengo ga bwu'mi gu'no. Mana lili, lisu'ba lya lyamwisilyanga kwa kimuimu. ³⁵ Kwa mwanjaa lyamwisilya kati kitapa kwa boti ba-batama mudunia yoti. ³⁶ Mutame mwiso bai na mukoye lu'ba Nnu'ngu' li'nga mupate makakala go pi'ta salama mumakowe goti gagalu'a pitya no yi'ma nnu'ngi' ya Mwana wa Mundu." ³⁷ Wakati wa muntwekati masu'ba go Yesu ayi'ganage bandu mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu', lakini kilo ayendage kuki-tu'mbi' sa Minjaituni no tama kwo. ³⁸ Bandu boti bayendage mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu' kindai' putiputi li'nga kumpi'kania.

Makowe ga kummulaga Yesu

(Mat 26:1-5, Mal 14:1-2, Yoa 11:45-53)

22 Lisu'ba lya si'li'ku'si'li'ku' ya Makati Gangalu'la, yaikemelwa Pasika, yai kaiegelya. ² Api'ndo ba li-ni na balimu ba Salya baapalike ndi'la ya kummulaga Yesu, lakini baayogopage bandu. ³ Bai, Tati' ba bene ubu'su' ngaanyingya Yuda Isikalioti, yumo ywa balu' banamasi' ku'mi na abi'li'. ⁴ Yuda ayi'i lagana na api'ndo ba lini na ali'ndi'li ba Nyumba ya Nnu'ngu' mwopanga li'nga kunsongya Yesu kasabe. ⁵ Baatena-pusika nabembe ngabayi'ki'tyana nakwe kunni'pa mbanje. ⁶ Yuda aayi'ki'tile, ngapala lipala lya kwaka-mukiya pangali lipi'nga lya bandu.

Kwibi'ka wiso si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika

(Mat 26:17-25, Mal 14:12-21, Yoa 13:21-30)

⁷ Bai, Lisu'ba lya Makati Gangalu'la ngaliika. Na alyo nga lisu'ba lya sinjilwa Mwana wa Ngondolo ywa Pasi-ka. ⁸ Apo Yesu ngaatama Petili na Yoani, ngaabakia, "Muyende mukatubi'ki wiso si'li'ku'si'li'ku' li'nga tulye Pasika." ⁹ Nabembe ngabannaluya, "Upala tukakubi'ki wiso kwaku'?" ¹⁰ Ngaabakia, "Pi'kani! Pamwalu'a yenda kukilambo, mwakwembana na nnalu'me ywapu'twi kibi'ga sa masi'. Mwanki'ngame mpaka nnyumba ya nyumba yaayingya. ¹¹ Mwammakie mwene nsengo, 'Mwalimu endakulaluya, kubi kwaku' kuswii kwoli'lya Pasika nenga na banamasi' bangu'?" ¹² Naywembe an-nangya sumba kiku'lu' kugolopwa sakibi'kilwe wiso, na mwenga mukabi'ke wiso ilyo." ¹³ Bai, ngabayenda, baakikoli kila kili'be kibi kati mwaabakie Yesu, ngababi'ka wiso Pasika.

Kilyo pamesa ya Bwana

(Mat 26:26-30, Mal 14:22-26, 1Kol 11:23-25)

¹⁴ Saa payikite, Yesu ngaatama lya na banamasi' bake. ¹⁵ Ngaabakia, "Ndeminyikia muno lya Pasika yi'no pamope na mwe, ku'no kaiegelya saa yo teselwa kwangu'. ¹⁶ Kwa mwanjaa nimmakianga panga nailiyali kai' mpaka palu' panailya yi'lu' yaitimile pawaika Uku-

lungwa wa Nnu'ngu." ¹⁷ Bu'kapo ngakitola kikombe sa lipwai no sukulu, ngabaya, "Mupokyanje, munywe pamope. ¹⁸ Kwa mwanjaa bu'ka nambi'yambi' nim-makianga, nainywali kai' lipwai ya njabibu mpaka pawalu'a isa Ukulungwa wa Nnu'ngu." ¹⁹ Bu'kapo ngaatola likati, ngasukulu, ngalimetwana na kwapeya kaabaya, "Yi'no nga yi'ga yangu' yaipiyilwa kwa mwanjaa ya mwe. Mwapange nyo kwa kuniku'mbu'kya." ²⁰ Ngapanga nyinyonyo na kikombe sa divai bu'ka pa kilyo, kaabaya, "Kikombe si'no nga lilagano lyayambi' lya myai yangu' yaipitanika kwa mwanjaa mwenga. ²¹ Lakini, mulolange! Yu'lu' ywanisongya ai pamope na nenga pano pamesa. ²² Kakape Mwana wa Mundu ayenda bulagilwa kati mwabini Nnu'ngu', lakini aki-bona yu'lu' ywansongya." ²³ Apo ngabatumbwa laluyana bene na bene nyai kati yabe ywalu'a panga likowe lyo.

Nyai nku'lu' pakati yitu!

²⁴ Kwapitike ntau kwa abo banamasi' panga nyai ywaganiiyilwa baa nku'lu' kuliko bi'ngi'. ²⁵ Yesu ngaabakia, "Akulungwa ba bandu bangali Ayahudi batawala bandu babe kwa makakala, na bembe bakemelwa ayi'mi'li'ki'yi ba bandu. ²⁶ Lakini kaneibe nyo kwinu, ila yu'lu' ywabi nku'lu' kwinu apalikwa abe nsene wa boti, na ywabi kolongosi apalikwa abe kati ntumisi. ²⁷ Tubaye nku'lu' ngaywaku', yu'lu' ywatama pamesa no lya, au' yu'lu' ywatumikia? Ngamwembe panga yu'lu' ywatama pamesa no lya! Lakini ata nyo nenga nibi pano pakati yinu kati nantumisi. ²⁸ Mwenga ngamwabile na nenga nsimu woti wa mapayilwo gan-gu', ²⁹ na kati Tati' bangu' mwabangamukiye ukulungwa, na nenga nyinyonyo ninkamukiyanga mwenga ukulungwa. ³⁰ Mwalya no nywa pamesa yangu' mu ukulungwa wangu' no tama muiti'gu' ya kikulungwa kuisenwa ngolo ku'mi na ibi'li' ya Isilaili.

Yesu alondwa panga Petili alu'a kunkana

(Mat 26:31-35, Mal 14:27-31, Yoa 13:36-38)

³¹ "Simoni, Simoni! Pi'kania wi'ti! Tati' ba bene ubu'su' ayi'ki'tilwe na Nnu'ngu' kumpeeta mwenga kati mundu mwapeeta ngano. ³² Lakini nenga ndekulu'bya kwa Nnu'ngu' li'nga imani yako yakaneoba. Nawenga pawalu'a niki'li'bu'kya, wasenge akina alongobo." ³³ Petili ngannyangwa, "Bwana, niyi'ki'tile yenda pamope na wenga muutabilwe, na ata waa." ³⁴ Yesu nganyangwa, "Nikubakia wenga wa Petili, kapala bi'ka njogolo li'no kilo walu'a ngana mala itatu panga unitangiteli."

Nsimu wa atali wegelile

³⁵ Bu'kapo, Yesu ngaalaluya banamasi' bake, "Nsimu wanantumike wangapu'twa mpuko wa mbanje wala utingo wala ilatu, mwapu'ngu'kilwe na kili'be sosoti?" Ngabayangwa, "Lili." ³⁶ Naywembe ngaabakia, "Nam-

bi'yambi', ywabile na mpuko wa mbanje aupu'twe na ywabile na utingo nyinyonyo. Na ywabile ntu'pu' lipanga, api'mi'ye likoti lyake li'nga akapi'me limo. ³⁷ Nim-makianga gano mayi'gi'yo ga Maandiko Mapeleteu, 'Aabi'kilwe lipi'nga limo na babaalabiya,' lasima gatimi, na gagalikwa na nenga gendaikya." ³⁸ Nabembe ngababaya, "Bwana, lola, pano pai na mapanga gabi'li'." Naywembe ngabaya, "Bai gali'ngani!"

Yesu annu'ba Nnu'ngu' kukitu'mbi' sa Minjaituni

(Mat 26:36-46, Mal 14:32-42)

³⁹ Yesu wabu'i po kati mwayobelile ayi'i kukitu'mbi' sa Minjaituni, na banamasi' bake ngabanki'ngama. ⁴⁰ Waikite kwo ngaabakia, "Mulu'bage Nnu'ngu' mwakaneyingya mumapayilwo." ⁴¹ Bu'kapo ngaaleka no yenda kuutalu pasene ngakilikita no lu'ba Nnu'ngu', ⁴² "Tati', mana mupendile, munibu'ki'ye kikombe si' na ata nyo, ibe kati mwamupendi mwenga, kwenda kati mwanipendi nengali." ⁴³ Bu'kapo, malaika bu'ka kunani ngampitya li'nga kunyongea makakala. ⁴⁴ Paabile mulwu'ngu' luku'lu', annu'bite Nnu'ngu' kwa makakala muno, ngalimpita lyusu kati matondwa ga myai, ngalibutuka mpaka pai'. ⁴⁵ Way-omwi lu'ba Nnu'ngu', aki'li'bu'ki banamasi' bake, na akoli bagonjike, kwa mwanjaa bateusunika na baapatike ntenyo. ⁴⁶ Ngaabakia, "Mboni mwendagonja? Muyumukange musali, mwakane yingya mumapayilwo."

Yesu aboyolwa kwa makakala

(Mat 26:47-56, Mal 14:43-50, Yoa 18:3-11)

⁴⁷ Kayendelya longela, ngalisa lipi'nga lya bandu li-longoyilwe na Yuda, yu'lu' yumo ywa banamasi' ku'mi na abi'li'. Yuda ngayenda kumpanga abali Yesu kwa kunnonia. ⁴⁸ Yesu ngammakia, "Yuda! Unsongya Mwana wa Mundu kwa kunnonia?" ⁴⁹ Banamasi' bake wabagabweni go ngababaya, "Bwana, tukoleli mapanga gitu?" ⁵⁰ Yumo kati yabe nganku'mbwa lipanga ntu-misi ywa mpi'ndo mku'lu' wa lini, ngankata likutu lyake lya kummalyo. ⁵¹ Apo, Yesu ngabaya, "Kotokaa! Ili'ngani." Ngalikunywa likutu lya mundu yu'lu', na kumtepwa.

⁵² Bu'kapo Yesu ngaabakia api'ndo ba lini, api'ndo ba ali'ndi'li ba Nyumba ya Nnu'ngu' na api'ndo babaisi kummoywa, "Mboni mwisi na mapanga na mandolonga kuniboywa kati nenga nampokonyoli?" ⁵³ Panabile na mwenga kila lisu'ba mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu' mwaniboywili!. Lakini, gu'no nga nsimu winu lelo, nsimu wa utawala wa lubi'ndu'."

Petili ankana Yesu

(Mat 26:57-58, Mal 14:53-54,66-72, Yoa 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Bai, ngabammoywa na kumpeleka kasake mpi'ndo mku'lu' wa lini. Petili anki'ngime nsu'gu' kwa kuutalu. ⁵⁵ Mwoto wabi ukunganilwe pakatikati ya luwa. Na be-

mbe batami pamope, na Petili abi pamope nabo. ⁵⁶ Ntumisi yumo nwawa waamweni Petili atami kayota mwoto ngammu'nju'lya minyo, kaabaya, "Mundu yu' ai pamope na Yesu." ⁵⁷ Lakini Petili ngakana no baya, "Wewenga! Nenintangiteli yu'." ⁵⁸ Baliya pasene, mundu ywi'ngi' ngammona Petili, ngabaya, "Na wenga wanaywembe kati yabe." Lakini Petili ngayangwa, "Wenga, nenintangiteli!"

⁵⁹ Walipite lisaa limo, mundu ywi'ngi' ngakong'on-delya panga "Ayu' naywembe mwenekaya wa ku Galilaya." ⁶⁰ Petili ngaabaya, "Wenga we, ne nikitangiteli ata saukilongela!" Na popopo wabile kaalongela, njogolo ngabi'ka. ⁶¹ Bwana Yesu ngagalambuka na kummu'nju'lya minyo Petili, na ywembe Petili ngaku'mbu'kya galu' gaabakiyilwe na Bwana Yesu, "Li'no kapala bi'ka njogolo walu'a nikana mala itatu." ⁶² Apo ngapitya panja, no li'la munomuno.

Yesu endasalangilwa no ku'mbu'lwa

(Mat 26:67-68, Mal 14:65)

⁶³ Balu' bandu babanni'ndi'lage Yesu, batekunku'mb-wa na kunsalanga. ⁶⁴ Bantabike kitambala kuminyo, kabannaluya, "Akuku'mbwi nyai? Ebu londwa, tulole!" ⁶⁵ Ngabampikiya makowe gambone ga kumpwi'wa.

Yesu nnu'ngi' ya Balasa

(Mat 26:59-66, Mal 14:55-64, Yoa 18:19-24)

⁶⁶ Wakusile, api'ndo ba bandu baatami kitamo, sa api'ndo ba lini na balimu ba Salya. Yesu aletilwe nnu'ngi' ya Kitamo Kiku'lu' sa Ayahudi. ⁶⁷ Nabembe ngabammakia, "Tubakia wenga nga wa Kilisitu ywabayilwe?" Yesu ngaabakia, "Ata mana nimmakian-gite mwaniu'bi'lyali, ⁶⁸ na ata mana ninnaluyangite liswali, mwaniyangwali. ⁶⁹ Lakini bu'ka nambi'yambi', Mwana wa Mundu alu'a tama kummalyo wa Nnu'ngu' mwene makakala." ⁷⁰ Apo boti ngababaya, "Eloo, baya wenga nga wa Mwana wa Nnu'ngu'?" Naywembe ngabaya, "Mubaya panga nenga nganaywembe." ⁷¹ Nabembe ngababaya, "Buli, balo tukapala usaili wi'ngi'? Twabene tunnyu'wine kaalongela munkano wake mwene."

Yesu apelekelwa kwa Pilato

(Mat 27:1-2,11-14, Mal 15:1-5, Yoa 18:28-38)

23 Bu'kapo, boti ngabayi'ma kumpeleka Yesu nnu'ngi' ya Pilato. ² Ngabatumbwa kunsitakya kababaya, "Mundu yu' tunkoli kalemaya bandu bitu, kakana li'pa koli kwa Kaisali na kwiikema ati' ywembe nga Kilisitu, Nkulungwa." ³ Pilato ngannaluya Yesu, "Wenga nga wankulungwa wa Ayahudi?" Yesu ngan-nyangwa, "Ulongei wenga." ⁴ Pilato ngaabakia api'ndo ba lini na lipi'nga lya bandu, "Nikibonali kitumbu sosoti sa kunsenwa ayu' mundu." ⁵ Lakini bembe ngabakong'ondelya kababaya, "Asopa bandu kwa

mayi'gano gake munni'ma woti wa ku Yudea, atumbuli ku Galilaya na, nambi'yambi' ai pano."

Yesu apelekelwa kwa Helode

⁶ Pilato wagayu'wine go, ngalaluya, "Mundu yu' nga mwenekaya wa ku Galilaya?" ⁷ Waatangite panga Yesu ai muutawala wa Helode, ngampeleka kwa Helode, ywabile ku Yelusalemu nsimu gu'lu'. ⁸ Helode atepulai-ka muno waamweni Yesu. Aagayu'wine makowe gake, ila endelolela li'nga ammone kwa minyo gake. Kai', au'bi'lyage kummona Yesu kapanga maluweluwe. ⁹ Bai, ngannaluya makowe ganambone kwo kondeya, lakini Yesu ayangwili. ¹⁰ Api'ndo ba lini na balimu ba Salya, baapitike nnu'ngi', na kunsitakya Yesu kwa makakala. ¹¹ Bai, Helode pamope na asikali bake, ngabamwisia Yesu na kumpangya nsalango. Bu'kapo, ngabang'walika ngu'bo ya kikulungwa, na kun-ki'li'bu'ya kwa Pilato. ¹² Helode na Pilato babaabile yu'wanganali, lakini bu'ka lisu'ba lyo baabile mamb-wiga.

Yesu asenulwa bulagilwa

(Mat 27:15-26, Mal 15:6-15, Yoa 18:39-19:16)

¹³ Bai, Pilato ngakemya kitamo sa api'ndo ba lini, alongosi na bandu, ¹⁴ ngaabakia, "Munnetike kasangu' ayu' mundu kamubaya panga atindigana bandu. Nam-bi'yambi' pi'kaniange! Wanilokikiye likowe lyo nnu'ngi' yinu, nimwenili na lyakau lyolyoti lyalilandana na ma-sitakyo ginu. ¹⁵ Wala nenga bai lili, ata Helode alibwe-nili lyakau lyolyoti, na nyo nganki'li'biwiye kasangu'. Ibonekana mpu'la bai panga mundu yu' apangiteli sosoti sakumpangia asenulwe kiwo. ¹⁶ Kwa nyo, nilu'a amulisa ammeselwe mikwasu, bu'kapo nalu'a kun-nekeke." ¹⁷ (Kila lisu'ba lya si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika, Pi-lato yabile lasima kwayu'gu'lya bandu ntabilwe yumo.) ¹⁸ Lakini boti ngabapanga ndu'ti pamope, "Ummu'ye mundu yu' na utuyu'gu'li Balaba!" ¹⁹ Balaba abi'kilwe muutabilwe kwa mwanjaa ayu'maniye bandu pan-ni'ma, kai' atebulaga.

²⁰ Pilato apalike kunnekekeke Yesu, kwa nyo ngalon-gela nabo kai'. ²¹ Lakini bembe ngabapanga ndu'ti, "Ummambe munsalaba, ummambe munsalaba!" ²² Pi-lato ngaabakia pampanda patatu, "Apangite lyakau lyaku'? Nilibonali lyakau lyakumpanga abulagilwe, kwa nyo nilu'a kummesa mikwasu, bu'kapo ninnekekeye."

²³ Lakini bembe ngabayongekeke panga ndu'ti kwa makakala munomuno, panga Yesu lasima abaambilwe munsalaba. Kuundi'la, malobe gabe gaatesinda. ²⁴ Bai, Pilato ngabaya panga mwabapala bembe ipangilwe. ²⁵ Annyu'gu'li yu'lu' ywabampalage, ywabile ntabilwe kwa mwanjaa ayu'maniye bandu panni'ma no bulaga na kwapeya Yesu bampangi mwabapendile.

Yesu endabambilwa

(Mat 27:32-44, Mal 15:21-32, Yoa 19:17-27)

²⁶ Pabaabile kabampeleka, bakwembine na mundu ywakemelwage Simoni wa Kilene, kabu'ka kunng'unda. Bai, ngabammoywa na kuntwi'ka gu'lu' nsalaba aupu'twe nsu'gu' ya Yesu. ²⁷ Lipi'nga lya bandu lyatekunki'ngama, nkati yabe baabile alwawa babaabile kabalombola na kunni'lya. ²⁸ Yesu ngaagalambukya kaabaya, "Mwenga mwaakina mau' ba ku Yelusalemu! Kanemundi'li nenga, ila mwili'li mwabene na bana binu. ²⁹ Kwa mwanjaa masu'ba gendaisa pabaalu'a baya, 'Nantali balu' atonga, kingabeleka wala kingayongea bana!' ³⁰ Nsimu wo, bandu ngabaatumbwa kuibakia itu'mbi' na itundulia, 'Mututu'mbu'ki na mutuwiki'li!' ³¹ Kwa mwanjaa manaitai bandu baupangya nkongo mmi'gi' kati nyo, yapanga buli kwa nkongo nnyu'mu'?"

³² Baatweti kai' bandu bi'ngi' abi'li' babaalabiye, babulagilwe pamope nakwe. ³³ Wabaikite pandu papakemelwa "Lipakala," ngabammamba Yesu munsalaba papipi na balu' babaalabiye abi'li', yumo lwamma-lyo wa Yesu na ywi'ngi' lwanki'ya lwake. ³⁴ Yesu ngabaya, "Tati', mwasami kwa mwanjaa, batangiteli lyabalipanga." Bu'kapo, ngababagana magu'bo gake kwo nga'ndya mpumbe. ³⁵ Bandu baabile wi'ma kabalola. Nabembe alongosi ngabansalanga kababaya, "Akosopoli bi'ngi', nambi'yambi' aikopoli mwene, manaitai ywembe nga Kilisitu, nsaulwa na Nnu'ngu'." ³⁶ Nabembe asikali batekunsalanga kai', batekunnyendelya na kumpeya kasiki, ³⁷ kababaya, "Manaitai kakape wenga nga wankulungwa wa Ayahudi, wikosopoli wamwene."

³⁸ Kai' maandiko gano gaabi'kilwe panani ya nsalaba wake, "Ayu' nga Nkulungwa wa Ayahudi."

³⁹ Yumo ywa balu' babaalabiye bababambilwe munsalaba, atekumpwi'wa kaabaya, "Nga, kakape buli panga wenga nga wa Kilisitu ywabayilwe? Bai, wikosopoli wamwene, kai' utukosopoli na twenga." ⁴⁰ Lakini yu'lu' ywaalabiye ywi'ngi' ngankalipya nyine kaabaya, "Wenga unnyogopali Nnu'ngu' ata pasene? Wenga utesenulwa nyinyonyo. ⁴¹ Wenga na nenga ngaipalikwa pata mali'po gano kwa galu' gatupangite. Lakini mundu yu' apangiteli lyakau lyolyoti." ⁴² Bu'kapo ngabaya, "Mwa Yesu! Mwangu'mbu'ki nsimu pamwayingya mu Ukulungwa winu." ⁴³ Yesu ngannyangwa, "Nikubakia kakape, li'no waba pamope na nenga kumbepo ya Nnu'ngu'."

Yesu awaa munsalaba

(Mat 27:45-56, Mal 15:33-41, Yoa 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Payabile kayika saa sita muntwekati, lisu'ba lya-somwi mulika, lubi'ndu' lwawi'ki'li munnima woti mpaka saa tisa. Na panja yaitemwana Papeleteu pa Papeleteu mu Nyumba ya Nnu'ngu' yapopwanike ande ibi'li'. ⁴⁶ Yesu ngali'la kwa lilobe liiku'lu', "Tati', mumoko

ginu nibi'ka loo yangu'." Payomwi longela go, ngayomoka.

⁴⁷ Apo, yu'lu' asikali nku'lu' waagabweni gagapitike, annumbite Nnu'ngu' no baya, "Kakape ayu' ai mundu ywa aki." ⁴⁸ Bandu boti babaakongolekine po pala bagabone gagapangika, pabagabweni malau gagapitike, baki'li'bu'ki kaya ku'no kabaisenwa no usunika pamwoyo wabe. ⁴⁹ Mambwiga bake boti Yesu na balu' alwawa babalongwaniye nakwe bu'ka ku Galilaya, baayi'mi kuutalu lola likowe lyo.

Yesu endasiikilwa

(Mat 27:57-61, Mal 15:42-47, Yoa 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kwai na mundu yumo lina lyake Yosefu, mwene kya wa Alimataya mukilambo simo sa ku Yudea. Ai mundu nnogau na mwene aki. Aabile kalolela isa kwa Ukulungwa wa Nnu'ngu'. Pamope no panga aabile yumo ywa Kitamo Kiku'lu' sa Ayahudi, aabile anayi'ki'tyanali nabo mukyendo sabe. ⁵² Bai, ywembe ngayenda kwa Pilato, lu'ba ntwi wa Yesu. ⁵³ Bu'kapo ngauluya ntwi bu'ka munsalaba, ngaingilya sanda ngabi'ka mulisiko lyalii'mbilwe mumpi'mbi', na lyabile lyangakolelwa. ⁵⁴ Lisu'ba lyo lyabile Ijumaa kitamuyo, kai' lyai lisu'ba lyo bi'ka wiso lisu'ba lyo Pu'mu'lya.

⁵⁵ Balu' alwawa babaalongwaniye na Yesu bu'ka ku Galilaya banki'ngime Yosefu, ngabalibona li'lu' lipango na ntwi wa Yesu mwaubi'kilwe. ⁵⁶ Bu'kapo, baaki'li'bu'ki kaya no bi'ka wiso mauta ganannungya ga masi' kuumisikia ntwi wa Yesu.

Lisu'ba lyo Pu'mu'lya batepu'mu'lya kati mwayabayilwe na Salya.

Yu'ka kwa Yesu

(Mat 28:1-10, Mal 16:1-8, Yoa 20:1-10)

24 Jumapili, kindai' bulabula, balu' alwawa bayi'i kulipango lyo sikya, baapu'twi galu' mauta ganannungya gagabi'kilwe wiso. ² Baalikoli li'lu' liwe liimbiliyilwe kuutalu na lipango lyo sikya. ³ Wabayingi nkati, baibwenili yi'ga ya Bwana Yesu. ⁴ Pabaabile kabasangala kwa likowe lyo, popopo bandu abi'li' babaaweti ngu'bo yene mmelemetya muno bayi'mi papipi nabo. ⁵ Balu' alwawa batiyogopa muno, ngabayinamika ibu'ngi' yabe. Apo balu' bandu ngabaabakia, "Kwa ki'li' mumpala ywabile nkoti mumapango ga awi'li? ⁶ Abileli pano, ayu'kite. Muku'mbu'ki gammakie paabile ku'lu' ku Galilaya, ⁷ Ipalikwa Mwana wa Mundu apiyilwe kwa bandu baakau, nabembe balu'a kummamba munsalaba na lisu'ba lyenetatu alu'a yu'ka'."

⁸ Apo balu' alwawa ngabaku'mbu'kya mayi'gi'yo gake, ⁹ ngabaki'li'bu'ka bu'ka kulipango, na kwabakiya balu' banamasi' ku'mi na yumo na apwasi bi'ngi'.

¹⁰ Babaapiyike makowe go kwa banamasi' baai, Malia Makatalena, Yoana na Malia mau' ba Yakobi, pamope na alwawa bi'ngi' babalongwaniye nabo. ¹¹ Banamasi'

pabagayu'wine makowe go baagabweni kati gangali ntwé kwa nyo bau'bi'li lili. ¹² Lakini Petili aabutwike lu-bi'lo mpaka kulipango. Walitike no lingulya nkati, ngai-bona sanda bai. Ngabuyangana kaya ku'no kasangala kwa galu' gagapitike.

Mwanja woyenda ku Emau

(Mal 16:12-13)

¹³ Lisu'ba lyolyolyo, apwasi abi'li' ba Yesu baai kabayenda kukilambo simo sakikemelwa Emau, ulipau wake kilometa ku'mi na yimo bu'ka ku Yelusalemu.

¹⁴ Baabile kabalongelya makowe go gagapitike.

¹⁵ Pabaabile kabalongela no laluyana, Yesu mwene ngaapita, ngalongwana nabo. ¹⁶ Baamweni, lakini Nnu'ngu' aatabite malango ga kunkwipwa.

¹⁷ Ngaalaluya, "Mulongela ki'li' ku'no kannyenda?" Nabembe baayi'mi liki, no uta ngi'njaki'nja kuminyo yabe kwo usunika. ¹⁸ Yumo, ywakemelwa Kileopa, ngannyangwa, "Wenga ngawang'eni kisako ku Yelusalemu wokotoka tanga gagapitike kwo masu'ba gano?" ¹⁹ Naywembe ngaalaluya, "Makowe gaku?" Bembe ngabannyangwa, "Makowe gagapatike Yesu wa ku Nasaleti. Ywembe aai nndoli ywa Nnu'ngu' nku'lu' mwene makakala go panga makowe no yi'gana nnu'ngi' ya Nnu'ngu' na bandu boti. ²⁰ Api'ndo ba lini na atawala bitu baampiyike asenulwe waa, ngabam-mamba munsalaba. ²¹ Lakini twenga tuu'bi'lyage panga ywembe nga ywalu'a kwikombwa Isilaili. Bu'ka pagapangilwe makowe ga goti, li'no lisu'ba lyenetatu.

²² Kai', alwawa bitu bi'ngi' batekutung'ang'amuya. Bayi'i kulipango lyo sikya kindai' bulabula. ²³ Baaikoli lili yi'ga yake. Baki'li'bwike kababaya panga bapitilwe na malaika ywabakie panga aai nkoti. ²⁴ Aitu bi'ngi' bayi'i kulipango lingulya wiso galu' gabalongei balu' alwawa, gai nyinyonyo ila ywembe baamwenili."

²⁵ Kuundi'la Yesu ngaabakia, "Mbona mwalogeloge nyo, na myoyo yinu ndopau kwo kotoka kugau'bi'lya goti gagalongelilwe na alondoli ba Nnu'ngu'?"

²⁶ Yaali'ngani Kilisitu ateselwe, li'nga ayingi muutukupu wake." ²⁷ Ngaawanikia mayi'gi'yo gake goti ga mu Maandiko Mapeleteu tumbulya Musa mpaka alondoli ba Nnu'ngu' boti.

²⁸ Pabaegeli palu' pakilambo sabayendage, Yesu ngapanga kati ayendelya na mwanja. ²⁹ Lakini bembe ngabannu'ba kababaya, "Utame pamope na twe, kwen-dapilya na kilo kiegelile." Bai, ngaika palu' pakilambo, no yingya nnyumba tama pamope nabo. ³⁰ Waatami lya pamope nabo, ngatola likati kulilu'bya na kulimet-wana, na kwabagana. ³¹ Popopo minyo gabe gaatiban-jwa, ngabankwipwa, lakini ywembe baimuki abu'i na baamwenili kai'. ³² Bai, ngababakiana, "Panga myoyo yitu yabileli kaiyaka nkati yitu paabile katuawanikia

Maandiko Mapeleteu mu'lu' mudi'la?" ³³ Ngababu'ka saa yi'yi'lu'yi'lu', ki'li'bu'ka ku Yelusalemu, ngabaakolya balu' banamasi' ku'mi na yumo na balu' apwasi bi'ngi' bababile pamope nabo bakongolekine ³⁴ kababaya, "Kakape Bwana ayu'kite, ampiti Simoni." ³⁵ Bai, balu' apwasi abi'li' ngabaayulya ayabe galu' gabagapatike mudi'la, na mwabapatike kuntanga kwa kulimetwa li-ikati.

Yesu apitya banamasi' bake

(Mat 28:16-20, Mal 16:14-18, Yoa 20:19-23, Mak 1:6-8)

³⁶ Pabaabile kabaabakia go, baimuki mwene Yesu ayi'mi pakati yabe, ngaabakia, "Amani ibe namwenga."

³⁷ Baateng'ang'amuka no yogopa kwa mwanjaa baganiyage balibweni lyoka. ³⁸ Lakini ywembe ngaabakia, "Kwa mwanjaa ki'li' muyogobala? Mboni mubaa na kyenyo mumyoyo yinu? ³⁹ Mulolekeye moko na magu'lu' gangu', nga nenga namwene. Munipapaye munibone kwa mwanjaa lyoka ntu'pu' yi'ga wala yupaa kati mwamunibona."

⁴⁰ Wayomwi longela go, ngaalaya moko na magu'lu' gake. ⁴¹ Pabaabile balo banau'bi'lyali kwa mwanjaa ya pulaa yabe na kabasangala, ngaalaluya, "Mubile nasokilyo sosoti pano?" ⁴² Ngabampeya kitomwa sa omba mmanika. ⁴³ Ngaakitola no lya, boti kabammona.

⁴⁴ Bu'kapo ngaabakia, "Yi'no nga ikomekomekeyo ya makowe ganammakie panaabile pamope namwenga. Panga yaapalikwe yomwa goti gagaandikilwe kwa mwanjaa ya nenga mu Salya ya Musa, muitabu ya alondoli ba Nnu'ngu' na mukitabu sa Zabuli."

⁴⁵ Bu'kapo, ngaayugulya malango gabe li'nga bapate kugatanga Maandiko Mapeleteu. ⁴⁶ Ngaabakia, "Ngamo mwaiandikilwe, panga Kilisitu aateselwa na lisu'ba lyenetatu aayu'ka bu'ka kuuwi'li, ⁴⁷ kwa nyo ngaipalikwa panga, kwa lina lyake, dunia lwoti tumbulya ku Yelusalemu, bandu ba dunia yoti baalilwe panga banki'li'bu'ki Nnu'ngu' basamilwe masambi.

⁴⁸ Mwenga nga mwakong'ondeli ba makowe go.

⁴⁹ Nenga namwene nalu'a kumpelekyanga yu'lu' ywabayilwe tumilwa na Tati'. Lakini muli'nde ku'no kukilambo mpaka pamwapeyelwa galu' makakala gagabu'ka kunani."

Yesu au'bu'ka kunani

(Mal 16:19-20, Mak 1:9-11)

⁵⁰ Bu'kapo, ngaalongoya panja ya ku Yelusalemu mpaka ku Betania, ngatu'ndu'bi'ya moko gake kunani ngaayalya. ⁵¹ Waabile kaayalya, ngaaleka, no pu'tu'lwa kunani. ⁵² Bembe ngabankilikitya, bu'kapo ngabaki'li'bu'ka ku Yelusalemu babile na pulaa ngu'lu'.

⁵³ Baatami masu'ba goti mulua lwa Nyumba ya Nnu'ngu' kabannumba Nnu'ngu'.